

Univerzita Hradec Králové
Pedagogická fakulta
Katedra ruského jazyka a literatury

České mýty, pověsti a legendy Středočeského kraje a jejich aplikace v cestovním ruchu

Bakalářská práce

Autor:	Michaela Vaňurová
Studijní program:	B7310 Filologie
Studijní obor:	Cizí jazyky pro cestovní ruch – anglický jazyk, Cizí jazyky pro cestovní ruch – německý jazyk
Vedoucí práce:	Ing. Eva Šimková, Ph.D.
Oponent práce:	Mgr. Markéta Krmenčíková

Zadání bakalářské práce

Autor: Michaela Vaňurová

Studium: P18P0364

Studijní program: B7310 Filologie

Studijní obor: Cizí jazyky pro cestovní ruch - anglický jazyk, Cizí jazyky pro cestovní ruch - německý jazyk

Název bakalářské práce: **České mýty, pověsti a legendy Středočeského kraje a jejich aplikace v cestovním ruchu**

Název bakalářské práce AJ: Czech myths, fables and legends of Středočeský kraj region and their application in tourism

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Cílem bakalářské práce je zmapovat informace o pověstech Středočeského kraje a následně vytvořit pracovní list pro děti a mapu míst, kde se dané pověsti odehrávaly. Práce je rozdělena do dvou částí. Teoretická část bakalářské práce se zaměřuje na zpracování turistického potenciálu na daném území spjatém s pověstmi, a to v návaznosti na cestovní ruch a dále stručně popisuje konkrétní pověsti, jejich období a místo vzniku. Praktická část obsahuje dotazník, který klade otázky týkající se jednotlivých legend a zkoumá povědomí české společnosti o těchto pověstech. Výstupem práce je návrh pracovního listu pro děti a následné vytvoření mapy míst s nejzajímavějšími pověstmi, které by motivovaly k návštěvě cílové skupiny klientů zabývajících se touto problematikou.

JIRÁSEK, Alois. *Staré pověsti české*. V České knižnici vydání druhé. Praha: Nadační fond Česká knižnice, 2019. Česká knižnice (Host). ISBN 978-80-88183-16-7.

KOSMAS. *Kosmova kronika česká*. Přeložil Karel HRDINA, přeložil Marie BLÁHOVÁ. V Praze: Československý spisovatel, 2012. ISBN 978-80-7459-110-5.

ZELENKA, Josef a Martina PÁSKOVÁ. *Výkladový slovník cestovního ruchu*. Kompletně přeprac. a dopl. 2. vyd. Praha: Linde Praha, 2012. ISBN 978-80-7201-880-2.

KLIMEŠ, Jan a Anna NOVOTNÁ. *Praha v legendách*. Praha: Práh, 2016. ISBN 978-80-7252-617-8.

Zadávací pracoviště: Katedra ruského jazyka a literatury,
Pedagogická fakulta

Vedoucí práce: Ing. Eva Šimková, Ph.D.

Oponent: Mgr. Markéta Krménčíková

Datum zadání závěrečné práce: 19.12.2019

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci České mýty, pověsti a legendy Středočeského kraje a jejich aplikace v cestovním ruchu vypracovala samostatně pod vedením vedoucí bakalářské práce a uvedla jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne 23. 6. 2022

.....

Michaela Vaňurová

Poděkování

Ráda bych zde poděkovala vedoucí bakalářské práce Ing. Evě Šimkové, Ph.D., za ochotu a poskytnutí cenných rad při zpracování bakalářské práce. V neposlední řadě bych také chtěla poděkovat respondentům, kteří věnovali čas dotazníku a poskytli všechny potřebné informace.

Anotace

VAŇUROVÁ, Michaela. *České mýty, pověsti a legendy Středočeského kraje a jejich aplikace v cestovním ruchu*. Hradec Králové: Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2022. 66 s. Bakalářská práce.

V bakalářské práci jsou zmapovány informace o pověstech Středočeského kraje a následně vytvořen pracovní list pro děti a mapa míst, kde se dané pověsti odehrávaly. Práce je rozdělena do dvou částí. Teoretická část bakalářské práce se zaměřuje na zpracování turistického potenciálu na daném území spjatém s pověstmi, a to v návaznosti na cestovní ruch a dále stručně popisuje konkrétní pověsti, jejich období a místo vzniku. Praktická část zkoumá formou dotazníkového šetření povědomí české společnosti o vybraných legendách a pověstech. Výstupem práce je návrh pracovního listu pro děti a následné vytvoření mapy míst s nejzajímavějšími pověstmi, které by motivovaly k návštěvě cílové skupiny klientů zabývajících se touto problematikou.

Klíčová slova: pověst, legenda, cestovní ruch, význam cestovního ruchu.

Annotation

VAŇUROVÁ, Michaela. *Czech myths, fables and legends of Středočeský kraj region and their application in tourism*. Hradec Králové: Faculty of Education, University Hradec Králové, 2022. 66 p. Bachelor Degree Thesis.

The aim of the Bachelor thesis is to map out the information about fables of Středočeský kraj region and then to create a worksheet for children and a map of locations, where the stated fables take place. The thesis is divided into two parts. The theoretical part of the Bachelor thesis concentrates on the tourist potential in the areas connected to fables in connection with tourism and it also briefly describes the fables themselves, the period and the place of their origin. The practical part researches the Czech society's knowledge of the chosen legends and fables in the form of a questionnaire. The outcome of the thesis is the creation of a worksheet for children and then a map with locations with the most remarkable fables, which would motivate the target group interested in this topic to visit.

Keywords: fable, legend, tourism, importance of tourism.

Obsah

Úvod.....	8
1 Význam cestovního ruchu v České republice	9
2 Význam pověstí, mýtů a legend v cestovním ruchu.....	12
3 Turistický region a turistické oblasti Středočeského kraje a jejich potenciál	17
3.1 Střední Čechy – západ.....	18
3.2 Střední Čechy – jih.....	19
3.3 Střední Čechy – severovýchod – Polabí.....	21
4 Vybrané pověsti Středočeského kraje	23
4.1 Pověst O krásné Julianě – zřícenina hradu Okoř	23
4.2 Pověsti hradu Tetín	24
4.3 Pověsti Koněprus	26
4.4 Pověsti mělnického podzemí.....	27
4.5 Pověsti hradu Kokořín.....	29
4.6 Ztracený poklad na hradě Český Šternberk	30
4.7 Pověst O slavičí stezce na Křivoklátu	32
4.8 Pověsti okolí hradu Valdek	34
4.9 Zámek Březnice a pověst o tajemném obraze.....	36
4.10 Blaničtí rytíři	37
5 Dotazníkové šetření – povědomí obyvatel o vybraných pověstech Středočeského kraje	39
5.1 Složení respondentů	39
5.2 Povědomí o pověstech a legendách a otázky k návrhu mapy	40
6 Návrh pracovního listu pro děti a mapy s vybranými pověstmi Středočeského kraje	47
6.1 Návrh mapy – Střední Čechy – západ.....	55
6.2 Návrh mapy – Střední Čechy – jih.....	56
6.3 Návrh mapy – Střední Čechy – severozápad – Polabí.....	56
Závěr	58
Seznam zdrojů.....	60
Seznam příloh	65
Přílohy.....	

Úvod

Předložená bakalářská práce se zabývá vybranými pověstmi a legendami Středočeského kraje v návaznosti na cestovní ruch. Pověsti, legendy i mýty jsou nedílnou součástí historie lidstva a někteří je slýchají již od raného dětství. Tyto příběhy společně s pohádkami podporují rozvoj fantazie a obrazotvornosti. Snad proto jsou neustále aktuální problematikou spojující reálný svět a tajemno. Sdělují se po generace, a to i mezi prostým lidem a již od prvních civilizací lidstva. Pomáhají nám pochopit myšlení našich předků a mohou být nápomocným materiálem při vysvětlování dějin dětem.

V současném moderním a globalizovaném světě civilizace pověsti, legendy a mýty zkoumá nejen ve vědecké rovině, ale prověřuje i jejich hodnotu z ekonomického hlediska.

Jednou z oblastí, která vybízí k využití nabízeného potenciálu legend, pověstí a mýtů, je cestovní ruch. Nutkání cestovat a poznávat nové obzory je člověku dána od dob, kdy nabyt vědomí sama sebe.

Cílem bakalářské práce je zmapovat informace o pověstech Středočeského kraje a následně vytvořit pracovní list pro děti a mapu míst, kde se pověsti odehrávaly. V teoretické části práce je nejprve popsán význam cestovního ruchu v České republice, v další kapitole je objasněn význam pověstí v cestovním ruchu. Třetí kapitola charakterizuje turistický region Střední Čechy a jeho tři turistické oblasti, kde se pověsti odehrávají, popisuje potenciál cestovního ruchu v těchto oblastech, a to z hlediska primárního a sekundárního potenciálu.

Dále se práce ve čtvrté kapitole zaměřuje na místa spojená s vybranými pověstmi Středočeského kraje, u kterých stručně mapuje historii a uvádí příklady pověstí či legend daného území. Praktická část zahrnuje dotazníkové šetření zaměřující se na povědomí české společnosti o vybraných legendách a pověstech, které je analyzováno v kapitole páté. Výstupem práce je vytvoření pracovního listu pro děti a tvorba mapy s nejzajímavějšími pověstmi, které by motivovaly k návštěvě cílové skupiny klientů zabývajících se touto problematikou, a to na základě odpovědí z dotazníku a informací shromážděných v teoretické části.

1 Význam cestovního ruchu v České republice

Cestovní ruch je podle autorů knihy *Výkladový slovník cestovního ruchu* charakterizován jako komplexní společenský jev, jehož součástí je činnost osob cestujících mimo své trvalé bydliště za rekreací, zábavou, poznáním či pracovně. Tento jev dále zahrnuje poskytovatele služeb a destinace, kde je cestovní ruch realizován. Samotný cestovní ruch se poté dělí do mnoha typů, které jsou tvořeny například dle počtu účastníků, délky trvání, způsobu organizace či účelu cestovního ruchu.¹

K typologiím cestovního ruchu se řadí mimo jiné i kulturní cestovní ruch, který lze dle Zelenky a Páskové definovat jako formu cestovního ruchu, kde je motivace účastníků spojená s možností poznávat kulturu i kulturní dědictví dané země a mezi jejich cíle se řadí kulturní atraktivity a akce.² Dalším typem cestovního ruchu, který je třeba definovat, je cestovní ruch historizující, neboť se také jako dříve zmíněný kulturní cestovní ruch vztahuje k návštěvě historických budov či jiných atraktivit. Tento cestovní ruch je dle *Výkladového slovníku cestovního ruchu* specifický tím, že návštěvníky lákají určité atrakce historických zajímavostí jako například rytířské turnaje či dobové jarmarky s hudebním doprovodem a kostýmy.³ Tyto dva typy cestovního ruchu jsou součástí poznávacího cestovního ruchu, pro který je typické poznávání přírodních i kulturních památek a oblastí a „*profesionální i lidové umělecké výpovědi národa o jeho smýšlení, prožívání, zvycích, vztazích.*“⁴ Všechny zmíněné typy cestovního ruchu jsou uplatňovány při návštěvě míst spojených s pověstmi, legendami či mýty, kterými se práce v následujících kapitolách zabývá.

Cestovní ruch v České republice spadá do gesce Ministerstva pro místní rozvoj, které shromažďuje a aktualizuje informace týkající se cestovního ruchu a iniciuje různé vládní programy zaměřené na zdokonalení služeb. Další důležitou

¹ Parafráze: ZELENKA, Josef a Martina PÁSKOVÁ. *Výkladový slovník cestovního ruchu*. Kompletně přeprac. a dopl. 2. vyd. Praha: Linde Praha, 2012. ISBN 978-80-7201-880-2. str. 84

² Parafráze: ZELENKA, Josef a Martina PÁSKOVÁ. *Výkladový slovník cestovního ruchu*. Kompletně přeprac. a dopl. 2. vyd. Praha: Linde Praha, 2012. ISBN 978-80-7201-880-2. str. 293

³ Parafráze: ZELENKA, Josef a Martina PÁSKOVÁ. *Výkladový slovník cestovního ruchu*. Kompletně přeprac. a dopl. 2. vyd. Praha: Linde Praha, 2012. ISBN 978-80-7201-880-2. str. 198

⁴ ZELENKA, Josef a Martina PÁSKOVÁ. *Výkladový slovník cestovního ruchu*. Kompletně přeprac. a dopl. 2. vyd. Praha: Linde Praha, 2012. ISBN 978-80-7201-880-2. str. 436

organizací podporující zejména udržitelnost rozvoje cestovního ruchu na českém území je agentura CzechTourism. Cestovní ruch je stále se rozvíjejícím odvětvím, „v roce 2019 tvořil 2,9 % hrubého domácího produktu České republiky (165 miliard korun)“⁵ a počet zaměstnaných osob v cestovním ruchu dosahoval 240 000, což činilo 4,4 % z celkové zaměstnanosti.⁶

Existuje mnoho způsobů, jak na CR nahlížet a stejně tak na jeho význam, jenž se dělí na význam turistický neboli osobní, společensko-politický a ekonomický. Turistický význam je důležitý pro návštěvníka destinace, který díky cestovnímu ruchu získává poznatky, zkušenosti a mnohdy cenné vzpomínky. Odpočinek je subjektivní záležitostí, kdy jeden účastník cestovního ruchu tráví čas na horách a jiný relaxuje u moře s knihou v ruce.⁷

Další význam cestovního ruchu je společensko-politický; v rámci kultury a společenských vztahů je cestovní ruch velmi důležitý, neboť se tímto způsobem propojují odlišná společenství a dochází k přebírání zvyklostí a obyčejů ze všech koutů světa. Mezi konkrétní příklady tohoto druhu se řadí mezinárodní smlouvy, které zajišťují bezpečné a bezproblémové cestování osob. V České republice na tyto smlouvy a dohody dohlíží Ministerstvo zahraničních věcí. Česko je zároveň členským státem mnoha mezinárodních organizací, které se snaží udržet bezpečí v Evropě i na celém světě. Na stránkách ministerstva je možné dohledat všechny smlouvy týkající se cestovního ruchu, které Česká republika uzavřela. Mimo jiné se jedná ve velkém množství o dohody o spolupráci v oblasti cestovního ruchu, dopravy či celní správy se zahraničními státy.⁸

Odvětví cestovního ruchu je významnou součástí české ekonomiky; poskytuje nová pracovní místa a podnikatelské příležitosti, zvyšuje životní úroveň obyvatel a přispívá devizovými příjmy ze zahraničního cestovního ruchu. „Někteří

⁵ Ekonomika cestovního ruchu v České republice. In: Český statistický úřad [online]. Praha: ČSÚ, 2021 [cit. 2021-02-26]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/satelitni_ucet_cestovniho_ruchu

⁶ Parafráze: Ekonomika cestovního ruchu v České republice. In: Český statistický úřad [online]. Praha: ČSÚ, 2021 [cit. 2021-06-04]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/satelitni_ucet_cestovniho_ruchu

⁷ Parafráze: KUBÍNOVÁ, Martina. Analýza cestovního ruchu v České republice [online]. Pardubice, 2011 [cit. 2022-06-02]. Dostupné z: [KubinovalM_Analyzacecestovniho_DZ_2011.pdf](https://www.mmr.cz/cs/ministerstvo/cestovni-ruch/mezinarodni-spoluprace/uzavrene-mezinarodni-smlouvy-v-oblasti-cestovniho). Diplomová práce. Univerzita Pardubice. str. 25

⁸ Parafráze: Uzavřené mezinárodní smlouvy v oblasti cestovního ruchu. In: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR [online]. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj, 2022 [cit. 2022-05-31]. Dostupné z: <https://www.mmr.cz/cs/ministerstvo/cestovni-ruch/mezinarodni-spoluprace/uzavrene-mezinarodni-smlouvy-v-oblasti-cestovniho>

odborníci hovoří také o tzv. vyvolané zaměstnanosti, tedy o zaměstnanosti v odvětvích zajišťujících chod podniků s přímou zaměstnaností, které přímo uspokojují potřeby účastníků cestovního ruchu.⁹ Dle Beránka má cestovní ruch na národní hospodářství dopad nepřímý a přímý. Přímé dopady jsou zřetelné ve výdajích domácích i zahraničních účastníků a jejich podílu na hrubém domácím produktu nebo na devizových příjmech, zatímco nepřímé dopady lze pozorovat na ekonomickém rozvoji ovlivněném cestovním ruchem v tom smyslu, že působí na rozvoj dalších odvětví hospodářství.¹⁰ Příjmy do státní pokladny za cestovní ruch v roce 2019 činily 308 miliard korun, z čehož 176,9 miliard korun tvořily výdaje zahraničních návštěvníků a 131,4 miliard korun poté výdaje tuzemských účastníků. Ve srovnání s jinými odvětvími hospodářství České republiky se cestovní ruch umístil na sedmém místě z hlediska podílu na hrubé přidané hodnotě.¹¹

⁹ BERÁNEK, Jaromír. *Ekonomika cestovního ruchu*. Praha: Mag Consulting, 2013. ISBN 978-80-86724-46-1. str. 22

¹⁰ Parafráze: BERÁNEK, Jaromír. *Ekonomika cestovního ruchu*. Praha: Mag Consulting, 2013. ISBN 978-80-86724-46-1. str. 22-23

¹¹ Parafráze: *Ekonomika cestovního ruchu v České republice*. In: Český statistický úřad [online]. Praha: ČSÚ, 2021 [cit. 2021-06-05]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/satelitni_ucet_cestovniho_ruchu

2 Význam pověstí, mýtů a legend v cestovním ruchu

Cestování po zajímavostech spojených s pověstmi, legendami či mýty lze zahrnout do již zmíněného kulturně-poznávacího cestovního ruchu, který je mnohdy propojen s historizujícím cestovním ruchem v případě dobových představení a doprovodných kulturních akcí. Samostatné mýty, legendy a pověsti lze zařadit do nehmotného kulturního dědictví země, které je dle UNESCO definováno jako zkušenosti, znalosti, vyjádření a znázornění předávané z pokolení na pokolení. „*Je společensvími a skupinami lidí neustále vytvářeno v závislosti na jejich prostředí, na jejich interakci s přírodou a na jejich historii.*“¹²

Nejprve je třeba definovat pojmy pověst, legenda a mýtus, aby byly zřetelné jejich odlišnosti.

Pověst je obecně charakterizována jako příběh, který je vytvořen na základě pravdivé historické události či místa, mnohdy s přidáním nadpřirozených prvků typu kouzelných bytostí a zázraků. Většina pověstí byla šířena ústně a postupem času doplňována tak, aby co nejvíce upoutala pozornost posluchačů. Lze s nimi za určitých okolností pracovat i jako s historickými prameny – jedná se o důkaz tehdejší duchovní kultury.¹³

Legenda vychází z latinského *legenda*, což znamená „co mělo být přečteno“, a jedná se o „*epický žánr středověké literatury, vyprávění o životě křesťanských světců, o jejich milosrdných skutcích a často i mučednické smrti při šíření křesťanství.*“¹⁴

Mýtus je pojem vycházející z řeckého *mýthos* a znamená *vyprávění*. V období starověku to bylo pojmenování pro zápletku či příběh a postupně společnost tyto příběhy vymýšlela jako odpovědi na otázky, které nebyla schopna vysvětlit.

¹² Úmluva o zachování nemateriálního kulturního dědictví [online]. Paříž: UNESCO, 2003, 16 s. [cit. 2022-05-24]. Dostupné z: <https://ich.unesco.org/doc/src/00009-CS-PDF.pdf>. str. 3

¹³ Parafráze: Metodický list - pověst. In: Littera [online]. Hradec Králové: UHK, 2022 [cit. 2022-06-03]. Dostupné z: <http://littera.uhk.cz/index.php/2012/04/16/metodicky-list-povest/>

¹⁴ LEDERBUCHOVÁ, Ladislava. Fraus slovník literárních pojmů, aneb Co se skrývá za slovy. Plzeň: Fraus, 2006. ISBN 80-7238-620-4. str. 72

„Odborněji řečeno, základní funkcí mýtu je zprostředkovat závazný výklad světa uvnitř dané kultury.“¹⁵

Tyto pojmy spadají dle Williama R. Bascoma pod termín folklór, který definuje jako verbální umění. Tento termín zahrnuje *„mýty, legendy, lidové pohádky, rčení, hádanky, verše a škálu dalších forem uměleckého vyjádření, jehož médiem je mluvené slovo.“¹⁶* Výraz folklór je převzat z angličtiny a dále se uvádí, že je úzce spjat se způsobem života, tradicemi a smýšlením příslušníků určité komunity a kultury.¹⁷

Mýty, legendy i pověsti lze nalézt v kulturách po celém světě napříč staletími, jelikož sloužily jako vysvětlení pro tehdy nadpřirozené jevy přírody, a porovnáním mytologií i náboženství je možné zaznamenat různé pohledy na stvoření světa a lidstva. Babylonský mýtus o stvoření světa pojednává o rodičích světa – v tomto případě o dvou oceánech, jejichž spojením vznikají bohové.¹⁸ Otce Nebesa i matku Zemi zmiňuje maorská legenda o stvoření světa, tito rodiče přivedli na svět 17 bohů, kteří toužili po svobodě a větším prostoru bytí. Maorové věří, že jeden z potomků, bůh Tane, vyvinul obrovské množství síly na těla svých rodičů a dokázal je od sebe odtrhnout, a proto je dnes obloha tak daleko od země.¹⁹

Jiné mýty popisují kosmické vejce, z kterého se zrodí samotný tvůrce světa (tahitská mytologie) nebo ve kterém je uložen veškerý počátek zrození (japonská mytologie).²⁰ Tyto mýty reflektují koloběh lidské existence ve smyslu spojení

¹⁵ PROKOP, Vladimír. *Teorie literatury, aneb Několik praktických slovníčků literárních pojmů*. Sokolov: O.K.-Soft, 2005. str. 56

¹⁶ Funk & Wagnalls Standard Dictionary of Folklore, Mythology, and Legend. Harper & Row; 1st edition, 1984, 1236 s. ISBN 0062505114. str. 398 (překlad autora)
„The term folklore has come to mean myths, legends, folktales, proverbs, riddles, verse, and a variety of other forms of artistic expression whose medium is the spoken word.“

¹⁷ Parafráze: PAVLICOVÁ, Martina a Lucie UHLÍKOVÁ. *Folklor jako součást nehmotného kulturního dědictví: kam s ním?* In Příbylová, Irena; Uhlíková, Lucie. *Od folkloru k world music: Co patří do encyklopedie*. 1. vyd. Náměšť nad Oslavou: Městské kulturní středisko v Náměšti nad Oslavou, 2013. s. 9-21. ISBN 978-80-904905-2-9. str. 10

¹⁸ Parafráze: *Creation by world parents*. In: Britannica [online]. UK: Britannica, 2022 [cit. 2022-06-03]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/topic/creation-myth/Creation-by-world-parents#ref409857>

¹⁹ Parafráze: *Maorové – původní obyvatelstvo Nového Zélandu*. In: FAR EAST - WEST Consulting s.r.o. [online]. Praha: FAR EAST - WEST Consulting, 2015 [cit. 2022-06-03]. Dostupné z: <https://few.webnode.cz/novy-zeland/maorove/>

²⁰ Parafráze: *Creation by world parents*. In: Britannica [online]. UK: Britannica, 2022 [cit. 2022-06-03]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/topic/creation-myth/Creation-by-world-parents#ref409857>

dvou bytostí a zrození nového života. Dle filozofa Davida Humea by lidstvo bez příčiny a důsledku nedokázalo pochopit svět kolem nás. Dodává příklad loterie, před kterou si daný člověk pohladí králíčka pro štěstí a při případné výhře přisuzuje tento jev králíčkoví.²¹ „*Proto se ptáme, jak vesmír vznikl, a bez možnosti zjištění reálných odpovědí pouze hádáme, což většinou znamená popisování vzniku kosmu způsobem, který je nám blízký. Jako například porod nebo stvoření cílevědomým vynálezcem.*“²²

Nabízí se otázka, zda jsou mýty a pověsti stále aktuální v době technologií a vědy, která zodpověděla většinu otázek ohledně života na Zemi i vesmíru. Legendy, pověsti, mýty, a dokonce pohádky však utvářejí část naší historie a kultury, a tudíž by měly zůstat zachovány pro příští generace. Tyto příběhy hrají podstatnou roli v porozumění naší minulosti a spojují nás s našimi předky.²³ „*Čtením a posloucháním těchto vyprávění získáme možnost nahlédnout do myšlenkových pochodů našich předchůdců, jak se chovali v každodenním životě. Vidíme, že měli stejné obavy, přání a potřeby jako my dnes.*“²⁴

Mytologie jako taková se v dnešní době promítla do masmédií. Inspirací pro slavné komiksy a následně filmy proslulé po celém světě byla například severská mytologie, která nadprůměrně napomáhá cestovnímu ruchu v oblastech, se kterými souvisí. Příběhy Thora, Odina, Lokiho či Valkýr jsou zpracovány ve známých komiksech *Marvel Comics* vytvořených Jackem Kirbym a Stanem Leem, které byly poté uvedeny na plátno za velkého ohlasu diváků. Námět severské mytologie a samotného Ragnaroku neboli zániku celého světa ožívá dále ve filmu *Valhalla: Říše bohů*. V posledních letech se dostává téma této mytologie

²¹ Parafráze: Why do we have creation myths?. In: The Guardian [online]. UK: Guardian, 2006 [cit. 2022-06-03]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/theguardian/2006/mar/28/features11.g21>

²² Why do we have creation myths?. In: The Guardian [online]. UK: Guardian, 2006 [cit. 2022-06-03]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/theguardian/2006/mar/28/features11.g21> (překlad autora)

²³ Parafráze: The Wisdom of Myth and Folklore: Why We Need Stories to Keep us Alive as a Society. In: The Conscious Club [online]. UK: The Conscious Club, 2019 [cit. 2022-06-03]. Dostupné z: <https://theconsciousclub.com/articles/2019/10/9/the-wisdom-of-myth-and-folklore-why-we-need-stories-to-keep-us-alive-as-a-society>

²⁴ The Wisdom of Myth and Folklore: Why We Need Stories to Keep us Alive as a Society. In: The Conscious Club [online]. UK: The Conscious Club, 2019 [cit. 2022-06-03]. Dostupné z: <https://theconsciousclub.com/articles/2019/10/9/the-wisdom-of-myth-and-folklore-why-we-need-stories-to-keep-us-alive-as-a-society> (překlad autora)

do počítačových her, kde je možné spatřit severské božstvo v poslední sérii hry *God of War* či *Assassin's Creed: Valhalla*.

O stejném efektu se dá mluvit v případě cestovního ruchu v Jižní Koreji, kde se nachází oblasti zpopularizované mimo jiné díky korejské mytologii. Oblíbený turistický cíl ostrov Jeju se pyšní legendou o svém stvoření.²⁵ Korejská mytologie je hluboce propojená s tamní historií a láká účastníky cestovního ruchu také prostřednictvím korejských dramát. Tyto seriály často zahrnují mytologické a bájně postavy typu *gumiho*, devítiocasé lišky či *goblina*, jenž je popisován jako přízrak nebo zlomyslné stvoření přírody, které má v oblibě žerty.²⁶

Význam pověstí a mýtů v cestovním ruchu dokazuje také příběh o lochnesské příšeře žijící na dně jezera Loch Ness ve Skotsku. První zmínka se datuje do roku 565 našeho letopočtu, avšak popularitu získala až v první třetině 20. století. Od té doby se jednou za čas objeví „důkazy“ ve formě rozostřených fotografií či tvrzení turistů, že netvora spatřili. Navzdory nejasnostem zůstává jezero velmi oblíbenou atraktivitou a Skotsku Lochneska získala skoro 80 milionů dolarů.²⁷ Irsko je dalším dobrým příkladem, jak lze tamní mytologii využít ve prospěch cestovního ruchu; v Dublinu je možné navštívit muzeum leprikonů – irských skřítků spojovaných se zelenou barvou, duhou a čtyřlístky.

Z pověstí je známá ta o krysaři z Hameln ze sousedního Německa, která byla prvotně rozšířená díky bratřím Grimmům a poté sepsána v žánru novely českým autorem Viktorem Dykem. K dalším zpracováním pověsti patří i stejnojmenný muzikál od Daniela Landy. V samotném městě Hameln je k nalezení několik soch vyobrazujících buď krysaře, nebo hlodavce, a během letních měsíců se každou neděli v centru města odehrává venkovní divadelní představení o krysaři, kde je vstup zdarma.

Tyto příběhy lákají zájemce na místa, kde se odehrávají, a děje se tak již po staletí. Lidé vyhledávali místa spojená se světci, o kterých zaslechli v legendách vyprávěných v kostele, pořádali poutě na hory nebo se pokusili najít zakopaný

²⁵ Parafraze: The Legend of Jeju's Origin. In: Jeju Tourism Organization [online]. Korea: JTO, 2022 [cit. 2022-06-01]. Dostupné z: <https://www.ijto.or.kr/english/index.php?cid=16>

²⁶ Parafraze: What are Dokkaebi? The story of Korean Goblins. In: Mythologyplanet [online]. Korea: Mythologyplanet, 2022 [cit. 2022-06-01]. Dostupné z: <https://mythologyplanet.com/dokkaebi-korean-goblins/>

²⁷ Parafraze: Loch Ness monster. In: Britannica [online]. 2021 [cit. 2022-05-25]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/topic/Loch-Ness-monster-legendary-creature>

poklad. Atraktivitám spojeným s pověstmi přibývá na hodnotě, neboť se k neživému místu váže příběh plný emocí. Díky této spojitosti se z takového místa stává turistická destinace, která může nabídnout pohled do minulosti a smýšlení našich předků. Z tohoto důvodu se turisté jedou podívat na Blaník nebo zavítají do pražské židovské čtvrti, aby si připomněli legendu o Golemovi. Pověsti a legendy se poté stávají určitým marketingovým tahem, jak danou destinaci oživit a rozšířit zacílení na vícero věkových skupin. Návštěvníky turistických destinací ovlivňuje jejich unikátnost, která je však velmi subjektivní, a proto také není možné zaujmout zakomponováním pověstí či legend všechny.

3 Turistický region a turistické oblasti Středočeského kraje a jejich potenciál

Česká republika se v rámci cestovního ruchu dělí na turistické regiony a turistické oblasti. Turistické regiony lze definovat jako území, „pro něž je typický určitý druh cestovního ruchu, který jednotlivé prvky dané oblasti spojuje a sjednocuje, ale zároveň i odlišuje od ostatních regionů.“²⁸ Původně se jednalo o rozdělení do 15 turistických regionů, o kterém bylo rozhodnuto roku 1999, avšak Asociace krajů České republiky roku 2010 schválila novou mapu regionů.²⁹ Asociace odsouhlasila obměnu hranic a názvů některých turistických regionů, společně „s rozdělením turistického regionu Východní Čechy na dva – Východní Čechy (území Pardubického kraje) a Královéhradecko (území Královéhradeckého kraje)³⁰. Mapa nyní skýtá 17 turistických regionů a 40 turistických oblastí.

Území Středočeského kraje leží v turistickém regionu Střední Čechy. Názvy regionů se mohou na mapách mírně lišit, a proto je tento turistický region často nazýván Okolí Prahy či Praha a okolí. V kraji se nachází tři turistické oblasti, a to konkrétně Střední Čechy – západ, Střední Čechy – jih a Střední Čechy – severovýchod – Polabí.³¹

V následujících podkapitolách jsou rozdělena místa spojená s pověstmi a legendami do jednotlivých turistických oblastí. Podrobněji se těmto zajímavostem věnuje následující kapitola, pro jednodušší orientaci v textu je však vhodné tato místa zmínit nyní. Jedná se o deset lokalit – hrad Okoř, zříceninu hradu Tetín, Koněpruské jeskyně, Mělník, hrad Kokořín, hrad Český Šternberk, hrad Křivoklát, zříceninu hradu Valdek, zámek Březnice a horu Blaník.

Každá turistická oblast se může pyšnit svým potenciálem cestovního ruchu. Potenciál cestovního ruchu lze rozdělit na primární potenciál, kam patří přírodní

²⁸ Turistické regiony a oblasti. In: Český statistický úřad [online]. Liberec, 2009 [cit. 2022-03-09]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xl/0207005>

²⁹ Parafráze: Nové rozdělení turistických regionů [online]. In.: Praha: celyoturismu.cz, 2010 [cit. 2022-03-09]. Dostupné z: <https://celyoturismu.cz/nove-rozdeleni-turisticky-ch-regionu/>

³⁰ Nové rozdělení turistických regionů [online]. In.: Praha: celyoturismu.cz, 2010 [cit. 2022-03-09]. Dostupné z: <https://celyoturismu.cz/nove-rozdeleni-turisticky-ch-regionu/>

³¹ Parafráze: Okolí Prahy - turistický region. In: RIS - Regionální informační servis [online]. Praha: RIS, 2021 [cit. 2022-03-09]. Dostupné z: <https://www.risy.cz/cs/krajske-ris/stredocesky-kraj/regionalni-informace/o-kraji/okoli-prahy>

a kulturně-historické atraktivitu místa, a sekundární potenciál, do něhož patří služby ubytovací, stravovací, dopravní a doplňkové.

3.1 Střední Čechy – západ

Do turistické oblasti Střední Čechy – západ se řadí Koněpruské jeskyně, Křivoklát, Tetín, Okoř, Valdek a v neposlední řadě Březnice. Na rozlehlé části oblasti se rozkládá turistická destinace Berounsko, jejíž název je odvozen od řeky Berounky.

Součástí Berounska jsou dvě chráněné krajinné oblasti (CHKO) Český kras a Křivoklátsko. Území Českého krasu bylo vyhlášeno chráněnou krajinnou oblastí roku 1972 výnosem Ministerstva kultury ČSR a jeho rozloha činí 130 km². V oblasti jsou k nalezení maloplošná zvlášť chráněná území, konkrétně se jedná o dvě národní přírodní rezervace – Karlštejn a Koda a čtyři národní přírodní památky – Kotýz, Zlatý kůň, Klouk a Černá rokle. Dále je zde také šest přírodních památek – Hvízdalka, Špičatý vrch – Barrandovy jámy, Lom u Kozolup, Krásná stráž, Zmrzlík a Syslí louky u Loděnice společně s osmi přírodními rezervacemi – Radotínské údolí, Klapice, Staňkovka, Tetínské skály, Karlické údolí, Kulivá hora, Kobyla a Voškov.³²

CHKO Křivoklátsko bylo založeno roku 1978 s rozlohou 628 km². Na území lze najít čtyři národní přírodní rezervace – Kohoutov, Týřov, Velká pleš a Vůznice, společně s 16 přírodními rezervacemi (například Brdatka, Čertova skála, Červený kříž, Svatá Alžběta či Nezabudické skály). Co se týče přírodních památek, nachází se jich v CHKO Kokořínsko sedm – Jalovce na Světovině, Skryjsko-týřovické kambrium, Stará ves, Trubínský vrch, Valachov, Vraní skála a Zdická skalka u Kublova.³³

Nejmladší chráněnou krajinnou oblastí České republiky je CHKO Brdy, kde se nachází mimo jiné i zřícenina hradu Valdek. Nařízením vlády byla vyhlášena roku 2015, jedná se o areál s rozlohou 345 km². V minulosti byla značná část oblasti vojenským výcvikovým prostorem, dnes skýtá pět přírodních

³² Parafráze: Správa CHKO Český Kras. In: Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky [online]. Praha: AOPK ČR, 2022 [cit. 2022-04-23]. Dostupné z: <https://ceskykras.ochranaprirody.cz/>

³³ Správa CHKO Křivoklátsko. In: Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky [online]. Praha: AOPK ČR, 2022 [cit. 2022-04-23]. Dostupné z: <https://krivoklatsko.ochranaprirody.cz/>

rezervací – Fajmanovy skály a Klenky, Getsemanka, Chynínské bulky, Kokšín, Na skalách a tři přírodní památky – Hřebeneč, Míšovské buky a Třemešný vrch.³⁴

CHKO Český kras je místem mnoha oblíbených turistických cílů typu hrad Karlštejn, lom Velká Amerika či systém Koněpruských jeskyní s návrším Zlatý kůň. Hrad Křivoklát se také řadí k vyhledávaným památkám a pro milovníky historie jsou k nahlédnutí naleziště trilobitů v obci Skryje či oppidum Stradonice v Nižboru. V oblasti se nacházejí dvě významná poutní místa, konkrétně Svatý Jan pod Skalou a Tetín, kde se každoročně pořádá také Svatoludmilská pouť. Mezi další významné události se řadí vinobraní na Karlštejně či hudební festival Talichův Beroun. Z hlediska primárního potenciálu má tedy turistická oblast Střední Čechy – západ co nabídnout.

Sekundární potenciál spočívá zejména v kvalitně propojené dopravní síti Středočeského kraje. Oblast se nachází nedaleko Prahy a je snadno dostupná pomocí dálnic, autobusovou dopravou či po železnici. Problémem je stále se zvyšující množství automobilů na silnicích, přetížení veřejné dopravy společně s možnostmi parkování v celé oblasti. Co se týče ubytování, nachází se největší množství ubytovacích zařízení ve velkých městech a poblíž oblíbených turistických cílů.

3.2 Střední Čechy – jih

Druhou turistickou oblastí jsou Střední Čechy – jih, kam spadá hora Blaník a hrad Český Šternberk. K významným destinacím této oblasti se řadí Podblanicko (nazýváno někdy také Benešovsko) a Posázaví. Mezi Sázavou a Labem leží také region zvaný Kutnohorsko a Kolínsko, který do této turistické oblasti zasahuje pouze z části.

Na Podblanicku se rozkládá CHKO Blaník. Prohlášena za chráněnou krajinnou oblast byla roku 1981 a se svou rozlohou 41 km² je také nejmenší chráněnou krajinnou oblastí České republiky. Součástí jsou tři přírodní rezervace – Velký Blaník, Malý Blaník a Podlesí společně s dvěma přírodními památkami – Částrovické rybníky a rybník Louňov. Přírodní rezervace na masívu Velkého

³⁴ Správa CHKO Brdy. In: Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky [online]. Praha: AOPK ČR, 2022 [cit. 2022-04-23]. Dostupné z: <https://brdy.ochranaprirody.cz/>

a Malého Blaníku chrání původní bučiny se suťovými lesy. Význačnou částí CHKO je i řeka Blanice – jedná se o meandrující tok s pravidelnými přirozenými záplavami, díky kterým lze v jejím údolí nalézt luka i vrbové křoviny.³⁵

Posázaví získalo svůj název díky řece Sázavě, kolem tohoto toku je region situován. V minulém století si údolí řeky oblíbili trampové díky přírodním krásám a v dnešní době je Sázava vyhledávána vodáky pro dobrou sjízdnost dolního toku. Nad Sázavou se tyčí také dříve zmiňovaný hrad Český Šternberk a mezi dominanty oblasti patří i zámky Kácov, Jemniště či Konopiště. K proslulým českým církevním stavbám se řadí Sázavský klášter založený svatým Prokopem.³⁶

V neposlední řadě lze zmínit Kutnohorsko a Kolínsko, kdy do turistické oblasti Střední Čechy – jih spadá převážně Kutná Hora a okolí. Historické jádro města s chrámem svaté Barbory je zapsáno na seznamu UNESCO společně s kostelem Nanebevzetí Panny Marie v Sedlci od roku 1995. V minulosti byla Kutná Hora známá díky svým dolům, kde se těžilo stříbro, ze kterého se následně razily mince. Proto se hrádek Vlašský dvůr stal královskou mincovnou, kde lze dnes vidět expozici s mincemi. K dalším oblíbeným cílům regionu se řadí klasicistní zámek Kačina.

Přírodních a kulturně-historických atraktivit nabízí tato turistická oblast značné množství. Skanzen v Kouřimi, zámky Konopiště i Jemniště s anglickými parky, muzeum na zámku Vlašim či zámek Průhonice se svým rozlehlým parkem, jenž se stal památkou UNESCO. Všechny tyto areály jsou žádanými turistickými cíli. Řeky Vltava a Sázava vybízejí ke sjíždění toků po pramicích či s raftem a na Vltavě se nacházejí také populární přehrady Slapy a Orlík. Cestou na vrchol Blaníku vede také naučná stezka *S rytířem na Blaník* – pověst o blanických rytířích patří k nejznámějším v Čechách. Ke kulturním akcím regionu patří hudební festival Sázavafest ve Světlé nad Sázavou nebo Svatováclavské slavnosti v Kutné Hoře.

Oblastí prochází velmi významná silniční spojnice, a to konkrétně dálnice D1. Vytíženou železniční tratí, která územím prochází, je trať Praha – České

³⁵ Parafráze: Správa CHKO Blaník a sledování stavu biodiverzity. In: Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky [online]. Praha: AOPK ČR, 2022 [cit. 2022-04-28]. Dostupné z: <https://blanik.ochranaprirody.cz/>

³⁶ Parafráze: Posázaví. In: InfoČesko [online]. Praha: InfoČesko, 2022 [cit. 2022-04-29]. Dostupné z: https://www.infocesko.cz/content/spec_mestaobce.aspx?regionid=8966&abstraktid=8

Budějovice vedoucí přes Benešov. K zajímavostem v dopravě se řadí také Posázavský pacifik, jedná se o externího železničního dopravce, který využívá zejména historické vozy a zajíždí k oblíbeným cílům Posázaví. V regionu je hojně zastoupení cyklostezek i naučných stezek pro pěší turistiku.

Pro zájemce o neobvyklá ubytovací zařízení se nedaleko Kutné Hory v Malešově nachází středověký kemp, stromový dům Stromhouse v Posázaví nebo hausbót na Slapech. V Kutné Hoře se také nachází středověká krčma pro ty, kteří by chtěli zažít tematický výlet. Někteří návštěvníci Středních Čech – jihu ocení také známý pivovar Velké Popovice.

3.3 Střední Čechy – severovýchod – Polabí

Poslední turistickou oblastí Středočeského kraje jsou Střední Čechy – severovýchod – Polabí, kam spadají město Mělník a hrad Kokořín. Tato romantická stavba tvoří dominantu CHKO Kokořínsko – Máchův kraj, která se rozprostírá na části Středočeského kraje. Značná část patří také Libereckému kraji a malá část patří i pod Ústecký kraj. Mezi další regiony Polabí patří Mladoboleslavsko, Nymbursko a částečně opět Kutnohorský a Kolínský kraj.

Chráněná krajinná oblast Kokořínsko – Máchův kraj existuje oficiálně od roku 2014 a její celková rozloha činí 410 km², z čehož 274 km² náleží Kokořínsku a zbylých 136 km² Máchovu kraji. Národní přírodní rezervace jsou na území tři – Novozámecký rybník, Břehyně-Pecopala, Velký a Malý Bezděz a národní přírodní památky se zde nacházejí dvě – Jestřebské slatiny a Swamp. Následně sem spadá šest přírodních rezervací – Kokořínský důl, Mokřady horní Liběchovky, Mokřady dolní Liběchovky, Vlhošť, Kostecké bory a Hradčanské rybníky. Nejpočetnější část tvoří přírodní památky, kterých je 18. Mezi nimi jsou například Stříbrný vrch, Husa, Martinské stěny, Osinalické bučiny či Želízky.³⁷

Kokořínsko spadá pod okres Mělník, jehož stejnojmenné okresní město leží na soutoku Labe a Vltavy, a proto je tento region v rámci cestovního ruchu často nazýván Mělnicko-Kokořínsko. Mělnicko je vinařskou oblastí s dlouholetou tradicí a početnými vinařstvími. Podél řeky Labe se dále nacházejí významné

³⁷ Parafráze: Regionální pracoviště Správa CHKO Kokořínsko – Máchův kraj. In: Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky [online]. Praha: AOPK ČR, 2022 [cit. 2022-05-03]. Dostupné z: <https://kokorinsko.ochranaprirody.cz/>

lázně Poděbrady, které se specializují na léčbu kardiovaskulárních onemocnění, a slatinné lázně Toušeň. Oblast Nymburska je spojena s českým autorem Bohumilem Hrabalem, zejména osada Kersko, kde spisovatel rád trávil čas. Po jeho stopách se může návštěvník vydat po naučné stezce *Bohumila Hrabala*.³⁸

Mladoboleslavsko proslulo jako region známý svou výrobou automobilů značky Škoda. Územím protéká řeka Jizera, jejíž pojmenování dalo vzniknout názvům některých měst, jde například o Bakov nad Jizerou či Benátky nad Jizerou. Významným městem oblasti je také Mnichovo Hradiště se státním zámek Mnichovo Hradiště. V samotné Mladé Boleslavi je k nalezení Mladoboleslavský hrad, který dnes slouží jako muzeum.

Z hlediska primárního potenciálu turistické oblasti mají návštěvníci širokou nabídku. Mohou zavítat k přírodním zajímavostem typu skalních útvarů Pokličky, Žába či Bludiště nebo vyzkoušet víno Ludmila na mělnickém vinobraní. Kulturní atraktivita oblasti zahrnují barokní zámek Kosmonosy, renesanční zámek Nelahozeves nebo také skalní obydlí ve Lhotce. Střední Čechy – severovýchod – Polabí se pyšní také nemalým množstvím lázeňských zařízení v Poděbradech, Toušeni, Mcelích nebo ve Mšeně.

Určitá města podél řeky Labe jsou důležitými dopravními uzly s vlastními přístavy, jedná se například o Mělník či Kolín. V dalších městech byla stavba přístavů zahájena; v Brandýse nad Labem je plánována realizace stavby do konce roku 2023. Celé střední Čechy jsou součástí Pražské integrované dopravy, díky čemuž je zajištěna pravidelná možnost jízdy hromadnou dopravou. Co se týče vlakové dopravy, vede touto oblastí trať Ústí nad Labem – Kolín projíždějící Mělníkem, Nymburkem i Poděbrady. Sekundární potenciál zahrnuje také stravovací zařízení, která se ve většině obcí nacházejí minimálně dvě. Na výběr z velkého množství restaurací, hospod i cukráren je především v blízkosti hradu Kokořína a městech tohoto regionu. V neposlední řadě je důležité zmínit ubytovací zařízení. Nedaleko žádaných turistických destinací lze nalézt několik druhů ubytování, mimo jiné kempy se stany a karavany či chatkami nebo penzion v pivovaru.

³⁸ Parafráze: Střední Čechy - severovýchod - Polabí - turistická oblast. In: RIS - Regionální informační servis [online]. Praha: RIS, 2021 [cit. 2022-05-07]. Dostupné z: <https://www.risy.cz/cs/krajske-ris/stredocesky-kraj/regionalni-informace/o-kraji/okoli-prahy/stredni-cechy-severovychod-polabi>

4 Vybrané pověsti Středočeského kraje

V této kapitole jsou uvedeny vybrané pověsti Středočeského kraje společně s krátkou historií místa, kde se odehrávají. Každá podkapitola se nejprve zaměří na pověsti či legendy spojené s oblastí a poté popíše historii hradu, zámku či města.

4.1 Pověst O krásné Julianě – zřícenina hradu Okoř

O krásné Julianě je název pověsti, která se odehrává na hradu Okoři. Příběh vypráví o tragické lásce ušlechtilé panny Juliany a chudého mlynáře Vnislava. Juliana byla dcerou rytíře Sukoráda, který na hradu Okoři pořádal turnaje a slavnosti v naději, že si jeho dcera vybere z urozených nápadníků ženicha. Juliana však všechny své obdivovatele odmítala a dávala přednost vyjížděním na koni po údolí Zákolanského potoka. Jednoho dne potkala mladého mlynáře, který jí učaroval.

Jejich láska přetrvala v tajnosti, dokud se to nedozvěděl rytíř Sukorád, který nechal Julianu uvěznit. Zarmoucená dívka trávila dny ve vězení vytesaného do strmé skály, ze které vyrůstala hradní věž Okoře. Ve chvíli, kdy začala Juliana ztrácet naději, se pod okny objevil její milý s plánem útěku. Mladému Vnislavovi se podařilo svou lásku vysvobodit a poté z hradu uprchnout. V údolí sedli na připravené koně a rozjeli se hledat nový domov.

Osudnou se jim stala přestávka v háji nad Tuchoměřicemi, kde je rytíř Sukorád dohnal a ve zlosti oba zastřelil pistolí. Na místě jejich smrti byl postaven pomník, který připomíná jejich lítostivý osud.³⁹

Zřícenina hradu Okoř byla postavena na části území stejnojmenné obce v údolí Zákolanského potoka.

Zmínka o obci Okoř se objevuje již roku 1228, kdy je uvedena „*jako majetek kláštera sv. Jiří na Pražském hradě*.“⁴⁰ Hrad Okoř je postaven v gotickém stylu

³⁹Parafraze: PAVEL, Josef. Pověsti českých hradů a zámků. V Praze: Levné knihy KMa, 2000. ISBN 80-86425-26-6. str. 95

⁴⁰HOLEC, František. Hradý, zámky a tvrze v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Praha: Svoboda, 1988. str. 145

Mikulášem Rokycanským a dále i jeho synem Františkem Rokycanským, který od roku 1360 nese přízvisko z *Okoře*. Dominanta zříceniny – hradní věž – byla vybudována okolo gotické kaple z roku 1260 a chránila hlavní bránu, „z níž se *vcházelo z prvního nádvoří do vnitřního hradu*.“⁴¹ V průběhu staletí se na Okoři vystříдалo mnoho vlastníků z šlechtického rodu a v 15. století padl do rukou Ludvíku z Florencie. Jednalo se o katolického měšťana, který byl nucen hrad za husitských válek opustit, a proto připadla Okoř roku 1421 táborskému vojsku.⁴²

První zaznamenaný popis hradu se datuje do roku 1590, kdy byla Okoř ve vlastnictví Martiniců, a to až do roku 1649 – tehdy majetek odkázali jezuitské koleji u svatého Klimenta. Za časů jezuitů se hrad dočkal několika oprav a přístaveb, „*jezuité byli posledními majiteli hradu, kteří jej obývali. Po zrušení jezuitského řádu roku 1773 a konfiskaci jeho majetku se Okoř dostala do správy studijního fondu a od té doby začala chátrat*.“⁴³ Hrad se znovu začal opravovat až ve 20. století, kdy se stal majetkem státu.⁴⁴ V dnešní době zříceninu spravuje Středočeské muzeum v Roztokách.

4.2 Pověsti hradu Tetín

Tetín je opředený pověstmi i legendami a jedna z nejstarších pověstí je *O Krokovi a jeho dcerách*. Vypráví se zde o prvotním pojmenování hradu – Krokova druhá dcera nesla jméno Tetka či Teta a dala vystavit hrad „*polohou velmi pevný, na vrcholu strmé skály u řeky Mže*,“⁴⁵ který následně nazvala Tetín.

⁴¹ HOLEC, František. Hrady, zámky a tvrze v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Praha: Svoboda, 1988. str. 146

⁴² Parafráze: HOLEC, František. Hrady, zámky a tvrze v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Praha: Svoboda, 1988. str. 146-147

⁴³ HOLEC, František. Hrady, zámky a tvrze v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Praha: Svoboda, 1988. str. 147

⁴⁴ Parafráze: HOLEC, František. Hrady, zámky a tvrze v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Praha: Svoboda, 1988. str. 147

⁴⁵ KOSMAS. Kosmova kronika česká. 6. vyd., ve Svobodě 2. Praha: Svoboda, 1975. str. 15

Kosmas se nadále zmiňuje o uctívání Oreád⁴⁶, Dryád a Amadryád⁴⁷, kdy Teta naučila prostý lid ctít přírodu a modlit se k „*hluchým a němým bůžkům*“⁴⁸.

Jednou z nejznámějších legend spojených s Tetínem je *Legenda o svaté Ludmile*, která byla prvně zaznamenána v *Kristiánově legendě*, kde je popsána zbožnost kněžny Ludmily i její záhuda. Kniha se zmiňuje o vzkazu zanechaném Ludmilou pro Drahomíru, matku svatého Václava, kde Ludmila svou snachu ujišťuje, že nemá touhu vládnout. Následně se Ludmila přesouvá na Tetín, kde chtěla prožít své dny na modlitbách. Drahomíra však na Ludmilu i nadále žárlila, a proto poslala jednoho dne „*Tunnu a Gommona se silnou tlupou na Tetín, aby její tchyni zhubili.*“⁴⁹ Po dokončení úkolu si nechali vyplatit odměnu a poté oba prchli. Drahomíra nechala na místě smrti Ludmily vystavět chrám zasvěcený archandělu Michaelovi a jednoho dne prý záhadně zmizela.⁵⁰

„*Dnešní ves Tetín stojí na místě starého slovanského hradiště a jeho předhradí, k němuž se váží nejstarší české pověsti, zaznamenané Kosmou a podrobněji Václavem Hájkem z Libočan.*“⁵¹ První zmínky o obývání tohoto hradiště se datují do 10. století, kdy zde po smrti svého chotě Bořivoje sídlila kněžna Ludmila. Roku 920 byla Ludmila na Tetíně na nařízení kněžny Drahomíry zavražděna. Poté se hradiště stalo sídlem knížecích úředníků, kterým připadla na starost Tetínská župa, později přejmenovaná na Podbrdský kraj.⁵²

Správní pravomoc byla v průběhu 13. století přesunuta na hrad Nižbor a původní hrad byl opuštěn. Současně zde vzniká nový kamenný hrad, který „*stával na vysoké skále nad pravým břehem Berounky, na nejvýchodnějším výběžku ostrohu;*

⁴⁶ Oreáda – jedná se o horské nymfy, nižší bohyně přírody, zdroj: LÖWE, Gerhard a Heinrich Alexander STOLL. ABC antiky: [2 457 hesel: mytologie, dějiny, umění]. 3., přeprac. vyd. Přeložil Dalibor PLICHTA. Praha: Ivo Železný, 2005. Malá moderní encyklopedie (Ivo Železný). ISBN 80-237-3938-7. str. 250

⁴⁷ Dryáda a Amadryáda – dryády jsou nymfy stromů a amadryády neboli hamadryády jsou přímo vázané na stromy, rodí se v nich a spolu s nimi i umírají, zdroj: LÖWE, Gerhard a Heinrich Alexander STOLL. ABC antiky: [2 457 hesel: mytologie, dějiny, umění]. 3., přeprac. vyd. Přeložil Dalibor PLICHTA. Praha: Ivo Železný, 2005. Malá moderní encyklopedie (Ivo Železný). ISBN 80-237-3938-7. str. 250

⁴⁸ KOSMAS. Kosmova kronika česká. 6. vyd., ve Svobodě 2. Praha: Svoboda, 1975. str. 15

⁴⁹ KRISTIÁN. Život a Umučení Sv. Václava a Sv. Ludmily. Chicago: Tiskárna Českých Benediktinů, 1941. str. 21

⁵⁰ PAVEL, Josef. Pověsti českých hradů a zámků. V Praze: Levné knihy KMa, 2000. ISBN 80-86425-26-6. str. 37

⁵¹ BĚLOHLÁVEK, Miloslav. Hrad, zámky a tvrze v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Praha: Svoboda, 1985. str. 345

⁵² Parafraze: BĚLOHLÁVEK, Miloslav. Hrad, zámky a tvrze v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Praha: Svoboda, 1985. str. 345

nevelká rokle, která jej oddělovala od bývalého hradiště, byla prokopáním prohloubena v příkop.“⁵³ Ve 14. století spravovala tetínské manství⁵⁴ šlechtická rodina z Tetína a Štěpán z Tetína byl údajně prvním vlastníkem hradu. Hrad šlechticům patřil do roku 1357, kdy celé panství koupil Karel IV., a roku 1422 byl obsazen husity a následně zničen.⁵⁵

4.3 Pověsti Koněprus

Návrší Zlatý kůň je k nalezení v jihozápadní části Českého krasu, pod nímž se rozprostírají Koněpruské jeskyně.

Pověstí, které se snaží název Zlatý kůň vysvětlit, je hned několik. Václav Krolmus ve své knize *Staročeské pověsti, zpěvy, slavnosti, hry, obyčeje a nápěvy* popisuje příběh, dle kterého se na vrcholu vápencového návrší nacházely koňské i lidské stopy. V knize je zmíněno, že se dle pověsti jednalo o stařenu vedoucí koně „světlého nebo zlatého... kterýžto svými kroky, skoky a rejdy shromážděnému lidu výpovědi dával.“⁵⁶ Vyskytuje se také verze o chamtivé a pyšné urozené paní, která se dozvěděla o pokladu ukrytém ve skalách. Mohl ho ale získat jen ten, kdo bude mít zlaté vlasy a železnou ruku, jiného duch střežící poklad ve skalách potrestá. Šlechtična si proto nechala vyhotovit zlatavou paruku i železnou rukavici a na svém koni se vydala ke skalám, které se jí skutečně otevřely. Nikdy se již nevrátila, neboť byla za svou chamtivost na koni proměněna ve zlato. Dále pověst praví, že ji jednoho dne našla služebná se svým milým a jejich láska⁵⁷ „v nich spojila zlaté vlasy dívky a železnou ruku muže. Na paměť zlaté sochy skryté v podzemí byl vrch pojmenován Zlatý kůň.“⁵⁸

⁵³ BĚLOHLÁVEK, Miloslav. Hrady, zámky a tvrze v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Praha: Svoboda, 1985. str. 346

⁵⁴ Manství – majetek spravovaný leníkem za zásluhy prokázané panovníkovi či vlivnému šlechtici, zdroj parafráze významu: MALÝ, Jakub. Vlastenský slovník historický. Praha: Rohlíček a Sievers, 1877. str. 480

⁵⁵ BĚLOHLÁVEK, Miloslav. Hrady, zámky a tvrze v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Praha: Svoboda, 1985. str. 346

⁵⁶ KROLMUS, Václav. Staročeské pověsti, zpěvy, slavnosti, hry, obyčeje, a nápěvy ohledem na bájesloví Československé. Praha: Jan Spurný, 1851. str. 17

⁵⁷ Parafráze: Pověsti o jeskyních. Koněpruské jeskyně [online]. Koněprusy: Koněpruské jeskyně, 2017 [cit. 2021-05-12]. Dostupné z: <http://jeskyne.cesky-kras.cz/konepruske-jeskyne/povesti/>

⁵⁸ Pověsti o jeskyních. Koněpruské jeskyně [online]. Koněprusy: Koněpruské jeskyně, 2017 [cit. 2021-05-12]. Dostupné z: <http://jeskyne.cesky-kras.cz/konepruske-jeskyne/povesti/>

V jeskyních byla během archeologického průzkumu nalezena středověká penězokazecká dílna, o které se vypráví v pověsti *O pasáčkovi*. Jednoho dne si pasáček při pasení svých ovcí na Zlatém koni všiml kouře stoupajícího ze země. Přišel na to, že je v zemi díra, kterou se poté protáhl dovnitř, a uviděl tam muže s velkým množstvím peněz. Ten pasáčkovi několik mincí daroval s varováním, že o tom nesmí nikomu říct. Pasáček ho však neposlechl, a jakmile se dostal do vesnice, všechno vyzradil a zavedl vesničany k místu, kudy se do jeskyně dostal. Vesničané díru nenašli a domnívajíce se, že jim pasáček napovídal lži, ho potrestali a mince mu sebrali.⁵⁹

„Jeskynní systém tvoří tři patra chodeb a domů o celkové délce asi 2 000 m a hloubce 70 m.“⁶⁰ V polovině 20. století byly jeskyně objeveny dělníky při těžbě vápence a o několik měsíců později zde byl zahájen archeologický výzkum vedený Františkem Proškem.⁶¹ Jednalo se o naleziště pozůstatků několika druhů zvířecích kostí, různých nástrojů „datovaných do počátku mladšího paleolitu a lidské kosti, které byly považovány za nejstarší doklady o existenci *Homo sapiens fossilis*“⁶² na území České republiky. Po určité době bylo zjištěno, že se jedná o nález z 11. století před naším letopočtem.

4.4 Pověsti mělnického podzemí

K mělnickému podzemí se váže pověst, která praví, že v kopci, na němž je Mělník postaven, spí zakleté zkamenělé vojsko. Dřímá zde údajně kníže Václav s třemi sty rytíři a čeká, až ho bude země potřebovat.⁶³

Druhá pověst spojená s podzemím je o pokladu uloženém ve starých, dubových sudech. „*Na těch sudech leží černý pes ohnivých očí a poklad v nich ukrytý bedlivě stráží. Již od dávných dob slýchali lidé o tom pokladu, nemohli však cestu*

⁵⁹ Parafráze: Pověsti o jeskyních. Koněpruské jeskyně [online]. Koněprusy: Koněpruské jeskyně, 2017 [cit. 2021-05-12]. Dostupné z: <http://jeskyne.cesky-kras.cz/konepruske-jeskyne/povesti/>

⁶⁰ MATOUŠEK, Václav, Petr JENČ a Vladimír PEŠA. Jeskyně Čech, Moravy a Slezska s archeologickými nálezy. Praha: Libri, 2005. ISBN 80-7277-286-4. str. 116

⁶¹ Parafráze: MATOUŠEK, Václav, Petr JENČ a Vladimír PEŠA. Jeskyně Čech, Moravy a Slezska s archeologickými nálezy. Praha: Libri, 2005. ISBN 80-7277-286-4. str. 117

⁶² MATOUŠEK, Václav, Petr JENČ a Vladimír PEŠA. Jeskyně Čech, Moravy a Slezska s archeologickými nálezy. Praha: Libri, 2005. ISBN 80-7277-286-4. str. 117

⁶³ Parafráze: PAVEL, Josef. Pověsti českých hradů a zámků. V Praze: Levné knihy KMa, 2000. ISBN 80-86425-26-6. str. 102

k němu najíti.“⁶⁴ Jednoho dne se kněžím otevřel vchod do podzemních chodeb, kde poklad objevili a jakmile se k němu přiblížili, sfoukl jim vítr svíce, jimiž si osvětlovali cestu. Kněží se vrátili do kostela s prázdnou a nikdo jiný poklad nespatriil.⁶⁵ Traduje se, že „*vyjde sám na světlo a bude vydán lidu, až vyhoří Mělník do základů.*“⁶⁶

Město Mělník se nachází na soutoku Labe a Vltavy a jeho název „*je původně slovanské pojmenování kopce z mělnických se hornin křídového útvaru.*“⁶⁷

Mělník má bohatou historii, která se datuje do 9. století, kdy zde sídlil slovanský kmen Pšovanů. Pšované se stali součástí přemyslovského panství poté, co si Bořivoj vzal Ludmilu, dceru posledního knížete Pšovanů. Do 10. století zde stál dřevěný hrad Pšov, který byl poté nahrazen novým románským hradem Mělník.⁶⁸

Mělník získává status města za vlády Přemysla Otakara II. roku 1274. Ve 14. století povznesl Karel IV. mělnické vinařství, když kolem roku 1350 nechal dovézt burgundskou révu.⁶⁹ Za dob jeho vlády byl Mělník oficiálně prohlášen za královské věnné město. Ve 13. až 14. století se také budovalo spletité podzemí nacházející se pod historickým centrem města. Součástí podzemí je i studna, díky které měli měšťané přímý přístup k pitné vodě. V dnešní době je vstup do podzemí možný s kvalifikovaným průvodcem. Na náměstí byl vyhlouben sklem vyplněný otvor, který ukazuje, kde se studna nachází. Na okraji studny jsou vyryty i její rozměry.⁷⁰

⁶⁴ PAVEL, Josef. Pověsti českých hradů a zámků. V Praze: Levné knihy KMa, 2000. ISBN 80-86425-26-6. str. 102

⁶⁵ Parafráze: PAVEL, Josef. Pověsti českých hradů a zámků. V Praze: Levné knihy KMa, 2000. ISBN 80-86425-26-6. str. 102

⁶⁶ PAVEL, Josef. Pověsti českých hradů a zámků. V Praze: Levné knihy KMa, 2000. ISBN 80-86425-26-6. str. 102

⁶⁷ Stručná historie Mělníka. In: TICMělník [online]. Mělník: TICMělník, 2010 [cit. 2020-12-25]. Dostupné z: <https://ticmelnik.cz/pamatky-a-zajimavosti/strucna-historie-melnika/>

⁶⁸ Parafráze: Stručná historie Mělníka. In: TICMělník [online]. Mělník: TICMělník, 2010 [cit. 2020-12-25]. Dostupné z: <https://ticmelnik.cz/pamatky-a-zajimavosti/strucna-historie-melnika/>

⁶⁹ Parafráze: Stručná historie Mělníka. In: TICMělník [online]. Mělník: TICMělník, 2010 [cit. 2020-12-25]. Dostupné z: <https://ticmelnik.cz/pamatky-a-zajimavosti/strucna-historie-melnika/>

⁷⁰ Mělnické podzemí a studna. In: TICMělník [online]. Mělník: TICMělník, 2014 [cit. 2020-12-25]. Dostupné z: <http://ticmelnik.cz/pamatky-a-zajimavosti/melnicke-podzemi-a-studna/>

4.5 Pověsti hradu Kokořín

K hradu Kokořín a jeho okolí se váže několik pověstí, jedna z nich o lupičské bandě s názvem *Petrovští*. Vypráví o rytíři Petrovském a jeho skupině, která se usadila v podzemí Kokořína, k němuž bylo možné se dostat jen tajnými chodbami. Jednoho dne se rozhodli přepadnout mlýn v Jelenicích u Mělníka, avšak byli poraženi a museli ustoupit. Jejich vůdce proto vymyslel plán na pomstu; oblékl si šaty urozených lidí a den za dnem se chodil ucházet o ruku dcery mlynáře. Jednou ji poprosil, aby ho doprovodila, a jakmile byli v lese, unesl ji se svou skupinou do podzemí. Loupežníci se rozhodli únos dcery mlynáře oslavit alkoholem. O loupežnickou tlupu se starala stařena, která poté dívce pomohla uprchnout do bezpečí domova. Dala jí na cestu hrášek, který děvče trousilo po cestě. Kuličky hrášku následoval mlynář až do tajných chodeb Kokořína, kde s pomocí mělnických měšťanů lupičskou bandu pobil.⁷¹

Na Kokoříně bylo prý v dávných dobách možné spatřit bílé panny či rusalky, ale neznámějším zjevením, o kterém se píše pověst, byl *Divoký lovec*. Na černém koni v tmavém obleku s kuší, šípy a smečkou psů, kterým v noci žhnuly oči a z huby jim šlehaly plameny; divoký lovec se objevoval na hradě po úderu půlnoci. Říká se, že člověku neublížil. Jakmile se do sytosti projel a zalovil si, vrátil se zpět na hrad. „*A někdy prý navěsil na strom v lese i kožený vak, plný peněz, aby se o ně podělili chudobní dřevorubci.*“⁷²

Severně od Prahy stojí na pískovcové skále hrad Kokořín, který později daroval jméno „*celé překrásné krajině severně a severovýchodně od Mělníka, vyhlášené za chráněnou krajinnou oblast Kokořínsko.*“⁷³

Hrad nechal roku 1320 vystavět Hynek Berka z Dubé a rodu Berků patřil patrně až do 1426, kdy stavba přešla do vlastnictví Aleše Škopka z Dubé. Ten se řadil mezi odpůrce husitství, a proto byl v době husitských válek Kokořín dobyt a poničen. Po této události vystřídal hrad mnoho majitelů a kvůli zvyšujícím se

⁷¹ Parafráze: PAVEL, Josef. Pověsti českých hradů a zámků. V Praze: Levné knihy KMa, 2000. ISBN 80-86425-26-6. str. 227-230

⁷² PAVEL, Josef. Pověsti českých hradů a zámků. V Praze: Levné knihy KMa, 2000. ISBN 80-86425-26-6. str. 231

⁷³ DAVID, Petr a Vladimír SOUKUP. Dějiny hradů a tvrzí v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Praha: Knižní klub, 2012. ISBN 978-80-242-3745-9. str. 414

nárokům na bydlení byl již roku 1544 považován za neobyvatelný a pustnul. V průběhu 16. století zde našla útočiště lupičská banda a Kokořín se do vlastnictví Berků z Dubé vrátil na počátku 17. století. Stalo se tak pouze na krátkou dobu, neboť jim byl veškerý majetek kvůli podílu na stavovském povstání roku 1620 zabaven.⁷⁴

Po smrti Albrechta z Valdštejna, který hrad koupil po bitvě na Bílé hoře, byl Kokořín panovníkem předán generálovi Janu Böckovi.⁷⁵ „*Po třicetileté válce byl Kokořín z příkazu císaře Ferdinanda III. zařazen mezi hrady, které se již nesměly opravovat, aby nemohly v případě války posloužit jako opěrný bod nepříteli.*“⁷⁶ Na konci 19. století byla tehdejší zřícenina hradu společně s panstvím prodána Václavu Špačkovi, který započal roku 1911 s rozsáhlými rekonstrukcemi, jež byly dokončeny o sedm let později pod dohledem jeho syna Jana Špačka. Jednalo se o jednu z posledních romantických přestaveb v Čechách, avšak ve výsledku se hrad proměnil spíše v památník rodiny.⁷⁷ „*Po roce 1950, na základě zákonů o pozemkové reformě, přešel hrad do držení státu. Teprve v roce 2006 se po vleklých restitučních sporech vrátil do rukou dědiců rodu Špačků.*“⁷⁸

Mnozí umělci se při pohledu na Kokořín inspirovali, mezi ně se řadí Karel Hynek Mácha se svým dílem *Cikáni*, malíři Josef Navrátil a Antonín Mánes.

4.6 Ztracený poklad na hradě Český Šternberk

Ztracený poklad je pověst o chamtivém pánu z rodu Šternberků, který jednoho dne prodal odlehlý dvůr a peníze schoval v dubové, železem okované truhle na hradě. Stalo se však, že musel odcestovat, a proto po dlouhých úvahách přenechal polovinu pokladu purkrabímu, aby jej střežil. Ten se zapřisáhl, že dá na poklad pozor – pán ze Šternberka mu zanechal klíč od truhly a odjel. Purkrabímu se na hradě dařilo, avšak strachoval se, aby peníze nikdo neukradl. Z tohoto důvodu je

⁷⁴ Parafráze: DAVID, Petr a Vladimír SOUKUP. Dějiny hradů a tvrzí v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Praha: Knižní klub, 2012. ISBN 978-80-242-3745-9. str. 414

⁷⁵ Parafráze: DAVID, Petr a Vladimír SOUKUP. Dějiny hradů a tvrzí v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Praha: Knižní klub, 2012. ISBN 978-80-242-3745-9. str. 415

⁷⁶ DAVID, Petr a Vladimír SOUKUP. Dějiny hradů a tvrzí v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Praha: Knižní klub, 2012. ISBN 978-80-242-3745-9. str. 415

⁷⁷ Parafráze: DAVID, Petr a Vladimír SOUKUP. Dějiny hradů a tvrzí v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Praha: Knižní klub, 2012. ISBN 978-80-242-3745-9. str. 415

⁷⁸ DAVID, Petr a Vladimír SOUKUP. Dějiny hradů a tvrzí v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Praha: Knižní klub, 2012. ISBN 978-80-242-3745-9. str. 415

jednou v noci vložil do kovové skříňky, kterou poté ukryl na tajné místo. Žil poklidně až do dne, kdy ho ranila mrtvice, a po marném vysvětlování úkrytu pokladu písaři i kněžím purkrabí téže noci zemřel. Jakmile se to pán hradu dozvěděl, vrátil se z cest, ale zjistil, že je truhla prázdná. Rozzuřil se a vyhrožoval vězením, pokud mu služebníci neřeknou, kde se peníze nacházejí. Písař si v tu chvíli uvědomil, co se jim snažil purkrabí říci. Pán ze Šternberka dal obrátit celý hrad naruby, nicméně poklad již nikdo nikdy nenašel.⁷⁹

Postaven na břehu řeky Sázavy, hrad Český Šternberk patří k nejstarším na území Čech a dodnes je spravován rodem, který ho založil.

V polovině 13. století nechal Zdeslav z Divišova na břehu Sázavy vybudovat raně gotickou stavbu, kterou pojmenoval dle erbovního znamení Šternberk, což německy znamená hvězda. Již roku 1242 si Zdeslav přivlastnil přízvisko ze Šternberka. Když o několik let později pomohl ubránit Olomouc proti uherskému králi, získal pozemek na Moravě, kde vznikl druhý hrad Šternberk a pro odlišení se ten první začal označovat jako Český Šternberk.⁸⁰

Stavba se skládala z válcovité věže, čtverhranné věže s hradbou, paláce a také kaple, „*kteřá je zřejmě nejstarší známou gotickou kaplí na šlechtickém hradě.*“⁸¹

V 15. století vlastnil pevnost Zdeněk Konopištský ze Šternberka, který byl nejprve příznivcem Jiřího z Poděbrad, ale poté se stal jeho nepřítelem, když se roku 1465 postavil do čela Zelenohorské jednoty. Z tohoto důvodu byl hrad obléhán a následně dobyt královským vojskem a o své panství šlechtic ze Šternberka dočasně přišel. Snadné dobytí hradu poukázalo na slabiny, a proto byla jižní strana doplněna o velkou okrouhlou věž společně s opevněním a hlubokým příkopem na úpatí kopce Vražda.⁸² „*Za třicetileté války v roce 1627 se Českého Šternberka zmocnili vzbouření poddaní, zatímco v roce 1648 se početné švédské*

⁷⁹ Parafráze: PAVEL, Josef. Pověsti českých hradů a zámků. V Praze: Levné knihy KMa, 2000. ISBN 80-86425-26-6. str. 121-124

⁸⁰ Parafráze: DAVID, Petr a Vladimír SOUKUP. Dějiny hradů a tvrzí v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Praha: Knižní klub, 2012. ISBN 978-80-242-3745-9. str. 92

⁸¹ DAVID, Petr a Vladimír SOUKUP. Dějiny hradů a tvrzí v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Praha: Knižní klub, 2012. ISBN 978-80-242-3745-9. str. 93

⁸² Parafráze: DAVID, Petr a Vladimír SOUKUP. Dějiny hradů a tvrzí v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Praha: Knižní klub, 2012. ISBN 978-80-242-3745-9. str. 92-93

oddily na dobře opevněný hrad, obsazený silnou císařskou posádkou, zaútočit ani neodvázily.“⁸³

Od roku 1712 patřil hrad rodu z Götzenu poté, co vymřeli pánové Holičtí ze Šternberka. Za doby tohoto rodu byl postaven barokní dolní zámek na předhradí, který sloužil jako sídlo úřednické správy. Český Šternberk získal zpět Zdeněk Konopišťský ze Šternberka roku 1841.⁸⁴ V období druhé světové války byla stavba zkonfiskována Němci, a ačkoliv se Český Šternberk po roce 1945 vrátil původním majitelům, byl jim hned po třech letech znovu odebrán. Rodu Šternberků se navrátil roku 1992⁸⁵ „v rámci zákonných majetkových restitucí.“⁸⁶

4.7 Pověst O slavičí stezce na Křivoklátu

Pověst *O slavičí stezce* pochází z doby vlády Karla IV., kdy do českých zemí přijela jeho manželka Blanka z Valois. Karlův otec, Jan Lucemburský, trávil mnoho času na cestách a Čechy využíval jako svou pokladnici. Po jeho návratu mu poddaní začali donášet na mladého markraběte lži, kterým jeho otec uvěřil, a poručil Karlovi IV., aby se odebral na Křivoklát. Blance však bylo na hradě smutno, a proto začal markrabě kupovat slavíky a nechával je volně létat po stráni pod hradem. Jeho manželka ráda chodívala brankou z hradu, kde poté sestoupila stezkou k potoku. Nicméně od té doby, co se zde usídlili slavíci, procházela cestičkou za zpěvu těchto ptáků a z radosti se rozhodla pojmenovat stezku jako *slavičí*.⁸⁷

Hradiště Křivoklátu se původně nacházelo na jiném neznámém místě, než dnes stojí hrad, a první zmínka, kterou uvedl kronikář Kosmas, se datuje do roku 1110. Samotnou královskou stavbu nechali vybudovat Přemysl Otakar I. či Václav I. někdy v letech 1225–1235. Celý hradní komplex byl postupně rozšiřován

⁸³ DAVID, Petr a Vladimír SOUKUP. Dějiny hradů a tvrzí v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Praha: Knižní klub, 2012. ISBN 978-80-242-3745-9. str. 92

⁸⁴ Parafráze: DAVID, Petr a Vladimír SOUKUP. Dějiny hradů a tvrzí v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Praha: Knižní klub, 2012. ISBN 978-80-242-3745-9. str. 93

⁸⁵ Parafráze: Historie hradu. Hrad Český Šternberk [online]. Český Šternberk: hradceskystemberk.cz, 2021 [cit. 2021-03-12]. Dostupné z: <http://www.hradceskystemberk.cz/historiehrad.html>

⁸⁶ Historie hradu. Hrad Český Šternberk [online]. Český Šternberk: hradceskystemberk.cz, 2021 [cit. 2021-03-12]. Dostupné z: <http://www.hradceskystemberk.cz/historiehrad.html>

⁸⁷ Parafráze: PAVEL, Josef. Pověsti českých hradů a zámků. V Praze: Levné knihy KMa, 2000. ISBN 80-86425-26-6. str. 64-65

panovníky až do konce 13. století, kdy byla nejprve postavena obvodová hradba s donjonem⁸⁸ a poté příčná hradba rozdělující plochu na horní a dolní hrad.⁸⁹

Hrad se stává politicky významným za vlády Přemysla Otakara II., který ho používal pro diplomatická jednání konající se převážně v druhém palácovém komplexu. Jeho syn Václav II. se na hradě často nezdržoval a využíval ho převážně při lovu. Roku 1307 byl Křivoklát dobyt šlechticem rodu Buziců Vilémem Zajícem z Valdeka, který také pravděpodobně způsobil požár, avšak budovu příliš neopravil. Za nedlouhou dobu se hrad vrátil do vlastnictví českých panovníků, „*nícméně Jan Lucemburský nechal za půjčku Vilémovi Křivoklát v zástavě. Po požáru Pražského hradu v roce 1316 zde našla útočiště královna Eliška a její tři děti.*“⁹⁰

Po smrti Viléma z Valdeka se hrad vrátil Koruně. Roku 1422 byl opět poničen požárem a poté obléhán a obsazen kališnickými a katolickými vojsky. Po této události hrad vystřídal několik majitelů, kteří stavbu ponechávali z většiny svému osudu do doby, než hrad přešel do vlastnictví Vladislava Jagellonského. Budova sloužila mimo jiné i jako vězení. Mezi významné osobnosti vězněné na hradě se řadí první biskup jednoty bratrské Jan Augusta nebo alchymista Edward Kelley.⁹¹

Za dob vlády Habsburků byl hrad roku 1634 poničen Sasy a o devět let později došlo k požáru, který zničil většinu hradu a mnoho důležitých dokumentů. Objekt byl předán Schwarzenbergům a následně Valdštejnům, ti měli hrad ve vlastnictví v letech 1685–1773.⁹² „*Křivoklát pak sňatkem přešel na Fürstenbergý. Ti jej využívali hlavně k hospodářským účelům. V roce 1826 vypukl v bytě správce další požár, který rychle zachvátil téměř celý areál.*“⁹³ Rod Fürstenbergů se proto

⁸⁸ Donjon – obytná věž, v Čechách nejčastěji čtverhranná, zdroj významu: DURDÍK, Tomáš. Encyklopedie českých hradů. 6. vyd. Praha: Libri, 2005. ISBN isbn80-7277-274-0. str. 79

⁸⁹ Parafraze: DAVID, Petr a Vladimír SOUKUP. Dějiny hradů a tvrzí v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Praha: Knižní klub, 2012. ISBN 978-80-242-3745-9. str. 60

⁹⁰ Parafraze: DAVID, Petr a Vladimír SOUKUP. Dějiny hradů a tvrzí v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Praha: Knižní klub, 2012. ISBN 978-80-242-3745-9. str. 61

⁹¹ Parafraze: DAVID, Petr a Vladimír SOUKUP. Dějiny hradů a tvrzí v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Praha: Knižní klub, 2012. ISBN 978-80-242-3745-9. str. 61-63

⁹² Parafraze: DAVID, Petr a Vladimír SOUKUP. Dějiny hradů a tvrzí v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Praha: Knižní klub, 2012. ISBN 978-80-242-3745-9. str. 63

⁹³ DAVID, Petr a Vladimír SOUKUP. Dějiny hradů a tvrzí v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Praha: Knižní klub, 2012. ISBN 978-80-242-3745-9. str. 63

rozhodl nechat hrad vystavit v duchu romantismu, zřídil v hradní věži roku 1897 muzeum a panství mu patřilo do roku 1929, kdy ho prodal státu.⁹⁴

4.8 Pověsti okolí hradu Valdek

První z pověstí, které se k hradu vážou, je spojená s augustiniánským klášteřem a nese stejnojmenný název *Svatá Dobrotivá*. Dle příběhu se před tehdeším vlastníkem Valdeka Oldřichem Zajícem objevili dva mladíci, kteří ho zavedli do údolí pod hradem. Zde spatřil Pannu Marii, která mu určila úkol postavit na onom místě kostel a klášter a poté se vytratila. Hradní pán nemeškal, a jakmile mu bylo králem Přemyslem Otakarem II. uděleno svolení ke stavbě kláštera, nechal přesně v bodě, kde Panna Marie stála, vybudovat klášter později zvaný *Svatá Dobrotivá*.⁹⁵

Pověst *Panna Lída* je spojená se studánkou vzdálenou od Valdeka necelých 6 kilometrů a zvanou U Panny Lídy. U této studánky spočívala panna Lída se svými služebnými a pomáhala nemocným a těm, kteří potřebovali radu. Ten, kdo se omyl vodou ze studánky nebo z jejího pramene, se uzdravil. Když byl však nedaleko postaven kostel zasvěcený Panně Marii, zdejší kněží ji do studánky zakleli a panna Lída dodnes jednou za čas ze studánky vystoupí a prosí o vysvobození.⁹⁶

V knize *Pověsti z Čech* zaznamenal její autor Josef Virgil Grohmann také jiné znění osudu panny Lídy. Píše zde o dvou rytířích, kterým panna Lída ze strachu o svůj život přislíbila lásku. Jakmile se to však oba dozvěděli, roztrhli pannu přesně na dvě poloviny, aby měl každý svou část. Traduje se, že když návštěvníci udělají z větviček křížek, který zůstane plavat na vodě, přežijí ve zdraví konec roku. Pokud křížek spadne ke dnu, znamená to, že si je panna Lída zavolá k

⁹⁴ Parafráze: DAVID, Petr a Vladimír SOUKUP. Dějiny hradů a tvrzí v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Praha: Knižní klub, 2012. ISBN 978-80-242-3745-9. str. 63

⁹⁵ Parafráze: PAVEL, Josef. Pověsti českých hradů a zámků. V Praze: Levné knihy KMa, 2000. ISBN 80-86425-26-6. str. 147-148

⁹⁶ Parafráze: PAVEL, Josef. Pověsti českých hradů a zámků. V Praze: Levné knihy KMa, 2000. ISBN 80-86425-26-6. str. 148

sobě.⁹⁷ „*Mládenci a panny vinou také věnečky a hádají se, zda se ještě toho roku vezmou.*“⁹⁸

Valdek byl postaven na území vlastněném rodem Zajíců z Valdeka. Hrad patří do dvojice staveb, které rod vybudoval na ochranu svého majetku, a sloužil jako rodinné sídlo, zatímco mladší pevnost Žebrák plnila funkci obchodní. Název Valdek se vykládá dvěma způsoby; prvním, podle něž je *v lesním rohu*, což je volný překlad německého Waldeck(e), a druhý způsob si upravuje *Eck* na hrad a vychází z toho tedy jen *lesní hrad*.⁹⁹

„*Hrad Valdek byl vybudován na ostrožně vybihající z hřebenu hory Berance do údolí Červeného potoka, a to nejpozději v 50. letech 13. století.*“¹⁰⁰ Jednalo se o gotickou stavbu rozdělenou na předhradí a zadní hrad, které od sebe dělil příkop vytesaný do skály s dřevěným mostem jako jedinou spojnici, s „*okrouhlou obrannou věží stojící volně za hradební zdí.*“¹⁰¹ Ve východní části hradu se nacházela brána a vedle menší branka pro pěší, za nimiž byla situována studna.¹⁰²

První zmínky o hradu pocházejí ze 13. století, konkrétně z roku 1263, kdy z hradu tehdejší majitel Oldřich Zajíc z Valdeka založil „*první augustiniánský klášter v Čechách, nazývaný původně Ostrov, později Svatá Dobrotivá u dnešního Zaječova.*“¹⁰³ Dalším významným pánem Valdeka byl vnuk Oldřicha Vilém, který od Jana Lucemburského získal města Beroun a Domažlice a hrad Křivoklát s Přimdou. Jeho synové hrad prodali rodu Běškovců, kvůli jejich sporu s Děpoitem z Rýzemberka byl hrad obléhán, dobyt a následně zrušen a vypálen. Valdek byl zanedlouho neznámým majitelem opraven. Někdy v průběhu 16. století byla snaha hrad přestavět, a proto byla ve zdech severního a hlavního paláce stavby vylámána nová okna. Valdek však postupně chátral a Václav Pešík

⁹⁷ Parafráze: GROHMANN, Josef. *Virgil. Pověsti z Čech.* Praha: Plot, 2009. Fabula (Plot). ISBN 978-80-7428-011-5. str. 49

⁹⁸ GROHMANN, Josef. *Virgil. Pověsti z Čech.* Praha: Plot, 2009. Fabula (Plot). ISBN 978-80-7428-011-5. str. 49

⁹⁹ Parafráze: BĚLOHLÁVEK, Miloslav. *Hrady, zámky a tvrze v Čechách, na Moravě a ve Slezsku.* Praha: Svoboda, 1985. str. 375

¹⁰⁰ BĚLOHLÁVEK, Miloslav. *Hrady, zámky a tvrze v Čechách, na Moravě a ve Slezsku.* Praha: Svoboda, 1985. str. 375

¹⁰¹ BĚLOHLÁVEK, Miloslav. *Hrady, zámky a tvrze v Čechách, na Moravě a ve Slezsku.* Praha: Svoboda, 1985. str. 375

¹⁰² Parafráze: SEDLÁČEK, August. *Hrady, zámky a tvrze království českého.* Praha: F. Šimáček, 1889. str. 171

¹⁰³ BĚLOHLÁVEK, Miloslav. *Hrady, zámky a tvrze v Čechách, na Moravě a ve Slezsku.* Praha: Svoboda, 1985. str. 375

z Komárova, který hrad získal roku 1586, se ho rozhodl opustit a roku 1623 mu byl společně s veškerým majetkem po bitvě na Bílé hoře zkonfiskován.¹⁰⁴

„Z původního rozlehlého hradu jsou dnes dochovány jenom zříceniny s výjimkou mohutné věže, stěn paláce a několika vedlejších budov a zbytky hradebního zdíva.“¹⁰⁵ Hrad byl v průběhu let inspirací českých umělců, mezi něž patří spisovatelé Karel Hynek Mácha nebo Václav Kliment Klicpera.

4.9 Zámek Březnice a pověst o tajemném obraze

Pověst o tajemném obraze se váže k zámku Březnice i rodu Lokšanů, kteří zde nějaký čas pobývali. Na tomto obraze je vypodoben Jeníšek z Újezda nesoucí v pravé ruce klíč s jeho manželkou, která má na své dlani růži. Dle pověsti zakopali Lokšané na Březnici poklad pod keř růží s domněnkou, že ho trny ochrání před možnou loupeží. Utekli poté ze strachu před Ferdinandem II. ze země a doufali, že se jednou pro poklad vrátí. Zámek však dostal nového vlastníka – Přibíka Jeníška z Újezda, kterého započal lid podezřívát, že tajný poklad našel, neboť dal stavbu rekonstruovat a vybudoval také chrám s klášterem.¹⁰⁶

Zámek Březnice byl původně raně gotický hrad vlastněný rodem Buziců, kteří ho nechali vystavět ve 13. století.

Roku 1422 byl však hrad vypálen, a proto musel být jeho novými majiteli Zmrzlíky ze Svojšína přestavěn do pozdně gotického stylu. V 16. století připadla stavba Petrovi Malovcovi z Chýnova, který ji doplnil o dělostřelecké opevnění se vstupní branou. V letech 1548 až 1558 byl hrad rekonstruován do podoby renesančního zámku a byla přidána i renesanční zahrada. Tehdejší vlastníci Lokšanové z Lokšan také byli svědky tajné svatby arcivévody Ferdinanda Tyrolského a Filipíny Welserové, jež se na zámku odehrála.

¹⁰⁴ Parafráze: BĚLOHLÁVEK, Miloslav. Hrady, zámky a tvrze v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Praha: Svoboda, 1985. str. 375-376

¹⁰⁵ BĚLOHLÁVEK, Miloslav. Hrady, zámky a tvrze v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Praha: Svoboda, 1985. str. 376

¹⁰⁶ Parafráze: PAVEL, Josef. Pověsti českých hradů a zámků. V Praze: Levné knihy KMa, 2000. ISBN 80-86425-26-6. str. 144-145

Roku 1623 připadá zámek Březnice Přibíkovi Jeníškovi z Újezda¹⁰⁷, „*který jako královský prokurátor vedl proces proti účastníkům stavovského povstání. Tuto událost zde připomíná obraz, který dal Přibík Jeníšek namalovat.*“¹⁰⁸ Nechal zde také udělat přístavby a založil zámeckou knihovnu pro cenné rukopisy. Krakovští z Kolovrat pokračovali v úpravách zámku v klasicistním stylu, vybudovali zde krajinářský park a rozšířili sbírku obrazů v zámecké galerii. Jedním z posledních vlastníků byl Eduard Pálffy z Erdödu, který se zasloužil o značnou část výbavy interiéru v podobě kamen, nábytku, obrazů i různých sbírek.¹⁰⁹

4.10 Blaničtí rytíři

Pověst spjatá s horou Blaník je velmi známá, neboť se jedná o *Blanické rytíře*. V sálech se stěnami z horského křišťálu spočívá král Václav se svou družinou a jejich koně stojí neustále připravení se sedly u žlabů.¹¹⁰ Praví se, že se hora o půlnoci otevře, aby mohli rytíři vyjet na louku a cvičit na osudný den, kdy bude českým zemím nejhůře.

Pověstí vyprávějících o setkání se s legendárním vojskem se za staletí shromáždilo velké množství. Jedna z nich pojednává o celé obci Mladá Vožice, kde o půlnoci slyšeli bubnování a řinčení zbraní a namísto očekávaného přepadení spatřili rytíře cvičící na pláni. Brzo však zazněl znovu buben a rytíři se seřazení postupně vrátili do hory. Další verze, která popisuje spatření Václavovy družiny, pojednává o pasáčkovi s ovce, kterému se jedna ovečka ztratila. Zaslechl její bekot z jeskyně vedoucí do hory, která se mu náhle otevřela. Pasáček uvnitř našel spící vojsko, které se však při jeho příchodu probudilo a přikázalo mu, ať jim na nějaký čas slouží. Mladík byl poté poslán domů s pytlek ovsa jako odměnou, ale po návratu do vsi zjistil, že čas v hoře plyne jinak, a nikdo ho proto nepoznává. Jakmile se podíval do pytle, vyšlo najevo, že se obilnina proměnila ve zlato,

¹⁰⁷ Parafráze: KUČA, Karel. Hrady, zámky: a další památky ve správě Národního památkového ústavu. Praha: Národní památkový ústav, ústřední pracoviště, 2009. ISBN 978-80-87104-44-6. str. 30-32

¹⁰⁸ KUČA, Karel. Hrady, zámky: a další památky ve správě Národního památkového ústavu. Praha: Národní památkový ústav, ústřední pracoviště, 2009. ISBN 978-80-87104-44-6. str. 32

¹⁰⁹ Parafráze: KUČA, Karel. Hrady, zámky: a další památky ve správě Národního památkového ústavu. Praha: Národní památkový ústav, ústřední pracoviště, 2009. ISBN 978-80-87104-44-6. str. 32

¹¹⁰ Parafráze: GROHMANN, Josef Virgil. Pověsti z Čech. Praha: Plot, 2009. Fabula (Plot). ISBN 978-80-7428-011-5. str. 22

a pasáček žil do konce svého života spokojen.¹¹¹ Další pověsti zmiňují také rytíře, kováře či čeledína, kteří blanické rytíře zahlédli.

Hora Blaník je se svými 638 metry nejvyšším místem Podblanicka. Její název „*znamená kopec s mokřými loukami či pastvinami*“¹¹² a je součástí Louňovické vrchoviny.

První stopy o osídlení Blaníku a jeho okolí sahají do 5. století před naším letopočtem, a i dnes je možné spatřit pozůstatky halštatsko-laténského hradiště na vrcholku hory. První zmínky o Blaníku se však datují do začátku 15. století, kde se v pramenech také píše o stejnojmenném hradu. V této době patřil Blaník Janu Sokolovi z Lamberka¹¹³ a za vlády Václava IV. sem jezdil kázat i mistr Jan Hus, dokud mu to nebylo církví zakázáno. Následující panovník Zikmund předal Blaník i s jeho okolím za husitských válek zástupcům města Tábor, kteří ho vlastnili do roku 1585¹¹⁴, „*kdy jim bylo zboží odňato a prodáno Janu z Pernštejna.*“¹¹⁵ Během časů národního obrození zažívá Blaník poutě uspořádané baronem Karlem Villani (díky jeho spojitosti s legendárním vojskem). Z Blaníku také pochází jeden z kamenů, které tvořily základnu pro nové Národní divadlo položenou roku 1868.¹¹⁶

¹¹¹ Parafráze: GROHMANN, Josef. *Pověsti z Čech*. Praha: Plot, 2009. Fabula (Plot). ISBN 978-80-7428-011-5. str. 23-25

¹¹² MAUR, Eduard. *Paměť hor: Šumava, Říp, Blaník, Hostýn, Radhošť*. Praha: Havran, 2006. Krok. ISBN 80-86515-60-5. str. 253

¹¹³ Parafráze: MAUR, Eduard. *Paměť hor: Šumava, Říp, Blaník, Hostýn, Radhošť*. Praha: Havran, 2006. Krok. ISBN 80-86515-60-5. str. 254-255

¹¹⁴ Parafráze: SVATÁ, Jarmila. *Blaník, hora tajemná*. 2. vyd. Praha: Státní nakladatelství dětské knihy, 1962. str. 11

¹¹⁵ SVATÁ, Jarmila. *Blaník, hora tajemná*. 2. vyd. Praha: Státní nakladatelství dětské knihy, 1962. str. 11

¹¹⁶ Parafráze: *Dějiny oblasti*. AOPK ČR [online]. Praha: AOPK ČR, 2021 [cit. 2021-04-10]. Dostupné z: <https://blanik.ochranaprirody.cz/charakteristika-oblasti/dejiny-oblasti/>

5 Dotazníkové šetření – povědomí obyvatel o vybraných pověstech Středočeského kraje

Sběr dat tohoto výzkumného šetření byl proveden metodou kvantitativního výzkumu, kdy se pracuje s větším množstvím respondentů, a pro tento účel bylo vytvořeno dotazníkové šetření formou online dotazníku¹¹⁷. Cílovou skupinou dotazníkového šetření byla převážně mladší generace v rozmezí 15–30 let věku, která v dnešní době hojně cestuje a má obecně v oblibě fantazii a napínavé příběhy. Lze tedy předpokládat, že by o návštěvu míst pověstí a legend mohli mladí lidé a rodiny s dětmi jevit největší zájem.

Respondentům bylo položeno 16 otázek, přičemž 14 z nich bylo ve formě uzavřených otázek a zbylé 2 formou otázek otevřených. V případě uzavřených otázek vybírali respondenti jednu či více předem daných odpovědí. První tři otázky byly zaměřeny na věk, pohlaví a vzdělání dotazovaných, následujících 13 se týkalo tématu pověstí a návrhu mapy. Dotazníkové šetření probíhalo anonymně, a to v období od 15. 4. do 22. 5. 2021 a osloveni byli obyvatelé Středočeského kraje prostřednictvím sociálních sítí či e-mailové pošty.

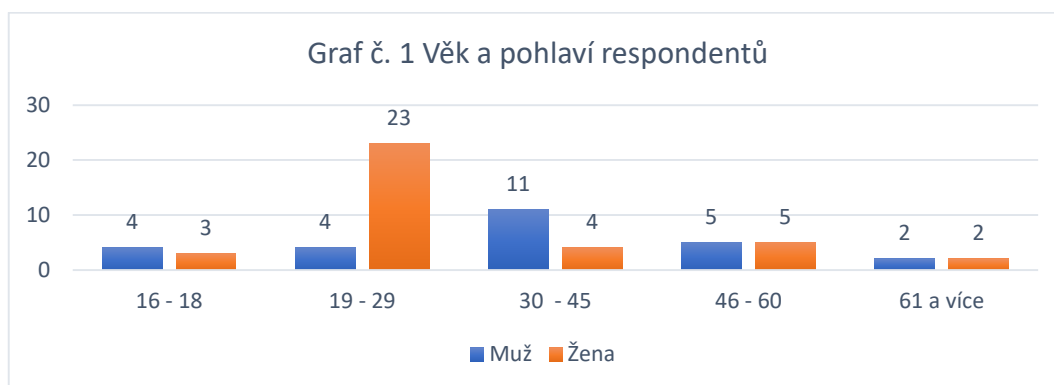
5.1 Složení respondentů

Dotazník v rámci dotazníkového šetření začalo vyplňovat celkem 104 respondentů, přičemž návratnost činila 60,6 % – tedy 63 respondentů (zatímco zbylých 41 dotazník nedokončilo). Složení respondentů, kteří dotazník dokončili, bylo následující: 37 žen a 26 mužů. Na následujícím grafu¹¹⁸ č. 1 je znázorněn věk a pohlaví respondentů.

¹¹⁷ Viz příloha č. 1

¹¹⁸ Vlastní zpracování na základě dat z dotazníkového šetření

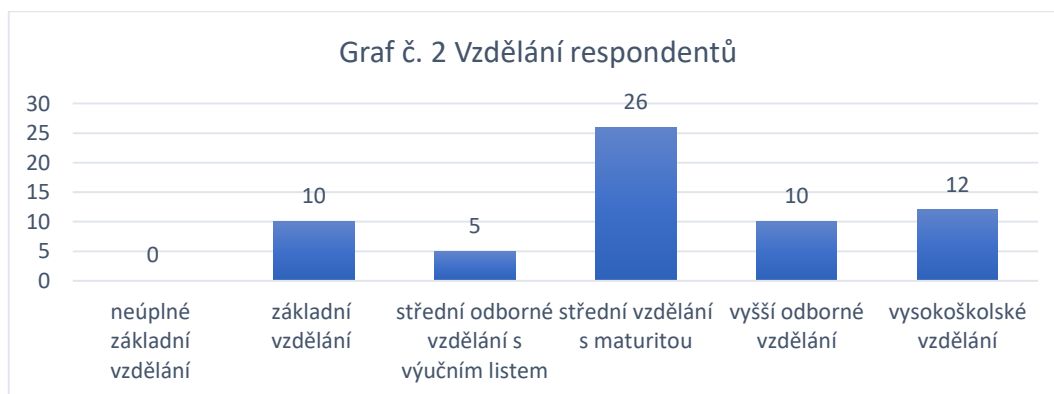
Otázka č. 1: „Vaše pohlaví“

Otázka č. 2: „Váš věk“

Z grafu č. 1 vyplývá, že nejvíce respondentů bylo ve věkové kategorii 19–29 let, kde převažovaly ženy. Druhou nejpočetnější skupinou bylo věkové rozmezí 30–45 let s vyšším počtem účastníků mužského pohlaví. Níže uvedený graf¹¹⁹ č. 2 ukazuje dosažené vzdělání respondentů. Tato informace je poté využita ve spojení s odpověďmi na otázku č. 5.

Otázka č. 3: „Uveďte vaše dosavadní vzdělání“

5.2 Povědomí o pověstech a legendách a otázky k návrhu mapy

Otázka č. 4: „Zajímají vás pověsti či legendy?“

Jednalo se o uzavřenou otázku s možnostmi odpovědí „ano“ či „ne“, na kterou v případě souhlasné odpovědi navazovala otázka č. 5. Kladně reagovalo

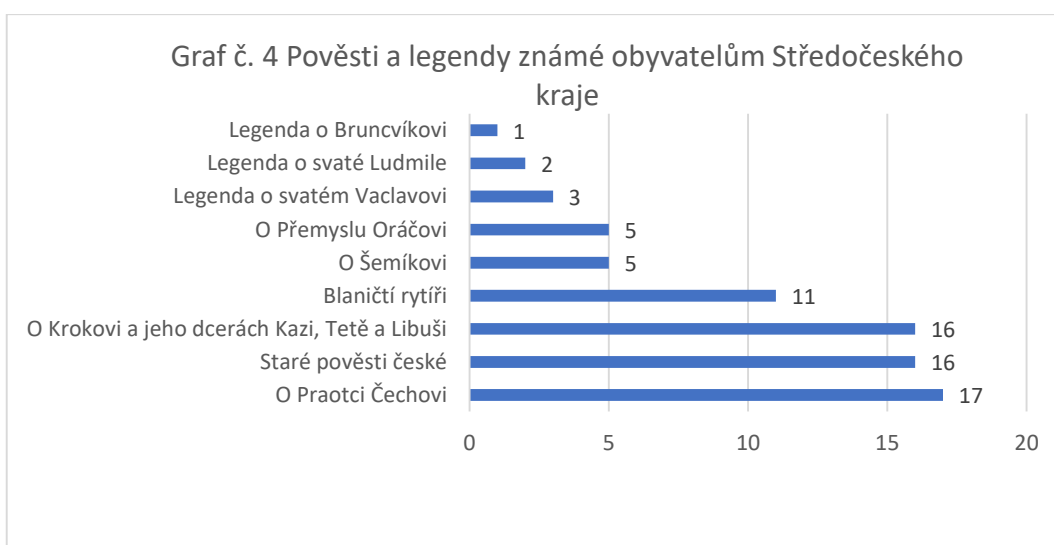
¹¹⁹ Vlastní zpracování na základě dat z dotazníkového šetření

49 respondentů, z nichž 27 byly ženy a zbylých 22 byli muži. Nezáměr projevilo poté 14 tázaných. Výsledky jsou zobrazeny v grafu č. 3.¹²⁰

Otázka č. 5: „Pokud ano, které české pověsti či legendy znáte?“

V této otevřené otázce měli respondenti za úkol vypsát jim známé české pověsti a legendy. Odpovědi se až na několik shodných lišily v přesnosti, avšak převážná část respondentů uvedla minimálně jeden název pověsti či legendy, z nichž většina pocházela ze *Starých pověstí českých*. Našlo se několik odpovědí, kde účastníci napsali, že si nevzpomenou nebo uvedli pouze příjmení jména, kterými lze pověst charakterizovat. Na níže uvedeném grafu¹²¹ č. 4 je seznam nejvíce zmiňovaných konkrétních pověstí a legend.

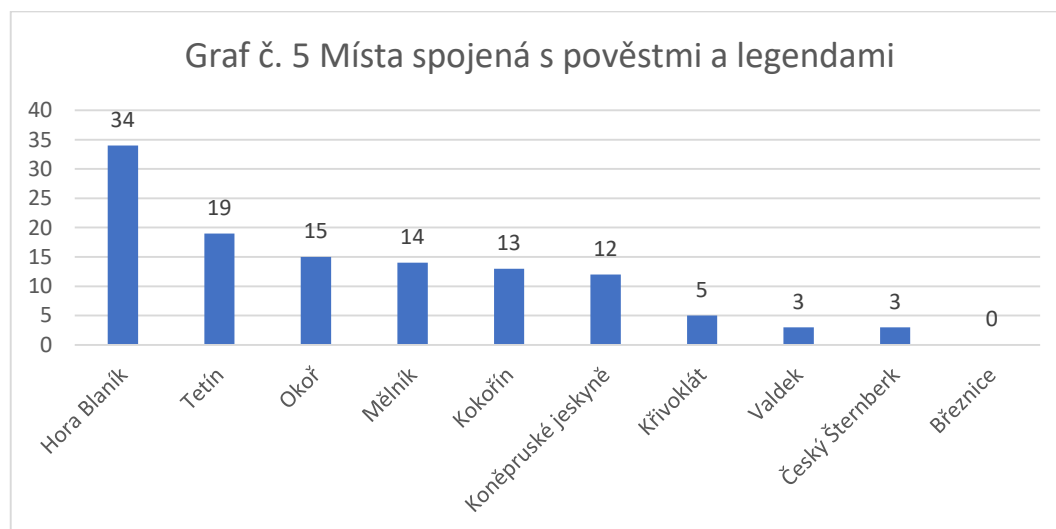
¹²⁰ Vlastní zpracování na základě dat z dotazníkového šetření

¹²¹ Vlastní zpracování na základě dat z dotazníkového šetření

Z odpovědí vyplývá, že lidé se základním vzděláním častěji psali neurčité odpovědi typu „strašidelné a tajemné legendy a pověsti“, nebo jen „české pověsti“ obecně. Respondenti dosahující středoškolského vzdělání s maturitou a vysokoškolského vzdělání měli tendenci odpovídat konkrétními příklady, většinou Starými pověstmi českými počínaje a Blanickými rytíři konče.

Otázka č. 6: „Znáte pověst či legendu k některému z těchto míst?“

U otázky č. 6 byla možnost výběru z deseti míst spojených s pověstmi, na které se bakalářská práce zaměřuje v předchozí kapitole. Lze zde předpokládat, že asociace pověsti s názvem místa nevznikne a dotazující si vzpomene teprve poté, co pověst či legendu zaslechne. V případě, že je název místa totožný či podobný jménu pověsti/legendy, je zde větší pravděpodobnost výběru. Dle očekávání získala hora Blaník nejvíce hlasů a mezi známá místa se zařadila také zříceniny hradu Tetín a Okoř nebo město Mělník. Hrady Valdek a Český Šternberk byly poté vybírány nejméně a zámek Březnice získal nulový počet hlasů, což je možné vidět na grafu¹²² č. 5.

Otázka č. 7: „Kterou z těchto pověstí či legend jste již slyšeli?“

Následující graf¹²³ č. 6 zobrazuje odpovědi na otázku č. 7, která byla obdobného charakteru jako otázka šestá. Z odpovědí vyplývá, že pověst o Blanických rytířích získala nejvyšší počet hlasů. Mnoho respondentů poté znalo ještě legendu o svaté Ludmile, pověst o mělnickém podzemí se umístila na třetím místě s výrazně

¹²² Vlastní zpracování na základě dat z dotazníkového šetření

¹²³ Vlastní zpracování na základě dat z dotazníkového šetření

menším počtem hlasů ve srovnání s předchozí legendou. Oproti předešlému grafu č. 5 lze však sledovat, že povědomí o samotných pověstech je vyšší. Pro většinu obyvatel je snazší si vybavit příběh a poté místo, které se k němu váže, než kdyby tomu bylo naopak.

Otázka č. 8: „Věděli jste, že pověst o rytířích dřímajících v hoře je spojena s více místy?“

Převážná většina (přesně 53 tázaných) zde odpověděla záporně a pouze 10 odpovídalo kladně. Dle dat na předchozím grafu č. 6 je viditelné, že obyvatelé povětšinou znají pověst o rytířích v Blaníku, avšak o rytířích v mělnickém podzemí slyšeli pouze tři respondenti.

Otázka č. 9: „Navštívili jste někdy zajímavost díky její spojitosti s pověstí či legendou?“

Tato uzavřená otázka zjišťovala, zda respondent vědomě navštívil zajímavost díky pověsti či legendě. V případě negativní odpovědi se dotazující přesunuli k otázce č. 10. Grafy¹²⁴ č. 7 a 8 ukazují, že téměř polovina respondentů již někdy pozoruhodnost na základě její vazby na pověst či legendu navštívila. Ti, kteří odpověděli záporně, poté z 57,1 % potvrdili, že by měli o návštěvu tohoto druhu zájem.

¹²⁴ Vlastní zpracování na základě dat z dotazníkového šetření

Otázka č. 10: „Pokud ne, měli byste o to zájem?“

Otázka č. 11: „Využili byste mapu s dříve zmíněnými místy a pověstmi?“

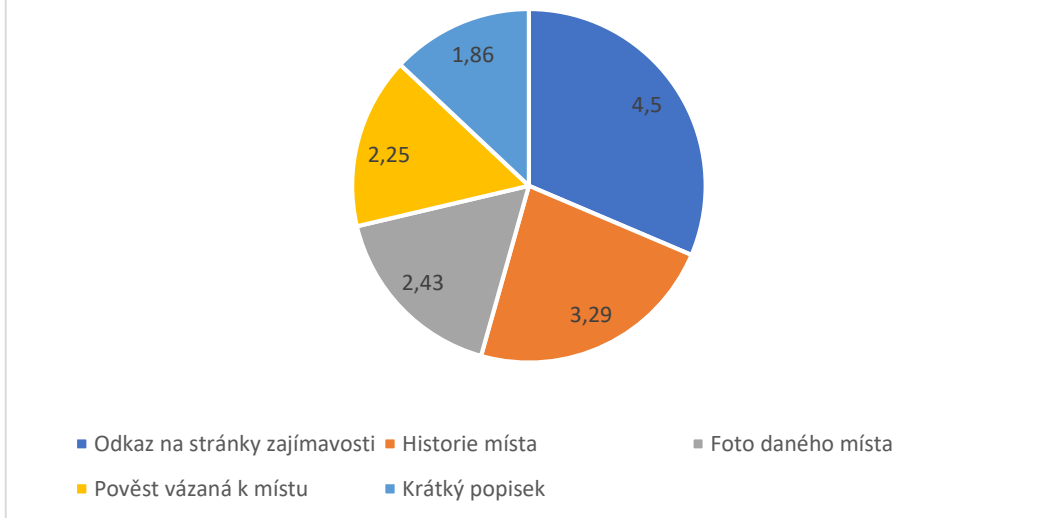
V další fázi dotazníkového šetření se respondenti dostali k sérii otázek zaměřených na tvorbu mapy a jejích částí. Na tuto uzavřenou otázku vybralo odpověď „ano“ 81 % dotazovaných, 17,5 % poté odpovědělo „nevím“ a záporně se k nápadu týkajícího se mapy přikláněl jeden respondent.

Otázka č. 12: „Co by se Vám na mapě líbilo nejvíce?“

Otázka byla pojata formou stupnice, kdy nejzajímavější či nejdůležitější položka byla označena pěti body a nejméně zajímavá nabídka poté jedním bodem. Na následujícím grafu¹²⁵ č. 9 je vidět, že se dotazovaným zamlouvala představa přímého odkazu na stránky pozoruhodnosti, poté historie místa a na posledním místě zůstal krátký popis.

¹²⁵ Vlastní zpracování na základě dat z dotazníkového šetření

Graf č. 9 Obsah popisu míst na mapě

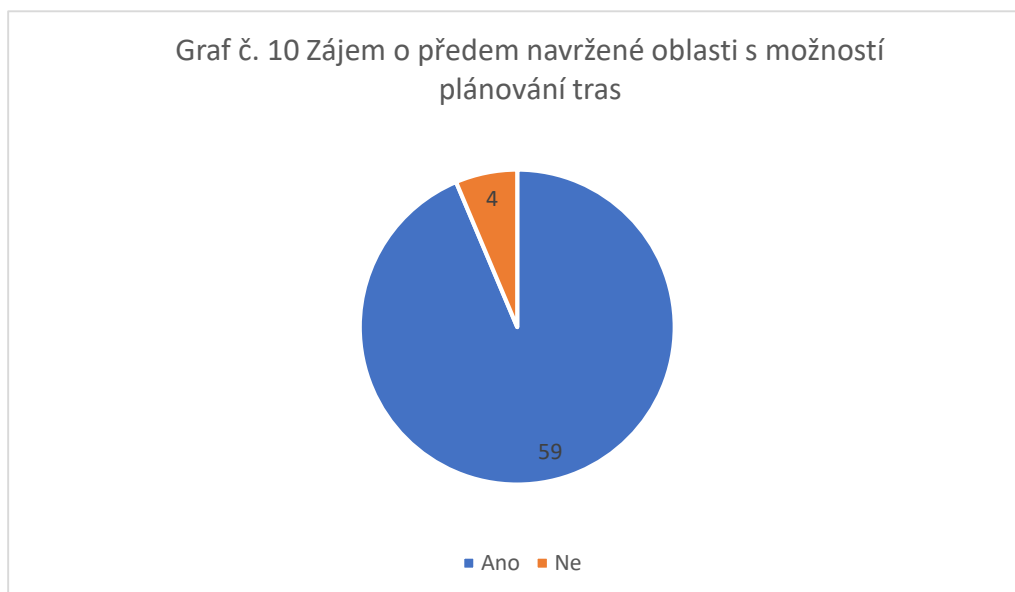

Otázka č. 13: „Je něco, co by se vám na mapě líbilo, a nebylo to zmíněno?“

Většina reakcí negovala to, že by účastníky napadlo něco dodatečného, někteří navrhli připojit ke stávajícím zajímavostem další památky či atraktivity v okolí a jeden odpovídající naznačil, že by bylo vhodné přidat k méně známým místům cestu s případnými turistickými trasami.

Otázka č. 14: „Ocenili byste předem navržené oblasti s možností tras?“

Na následném koláčovém grafu¹²⁶ č. 10 jsou vyznačeny odpovědi na uzavřenou

¹²⁶ Vlastní zpracování na základě dat z dotazníkového šetření

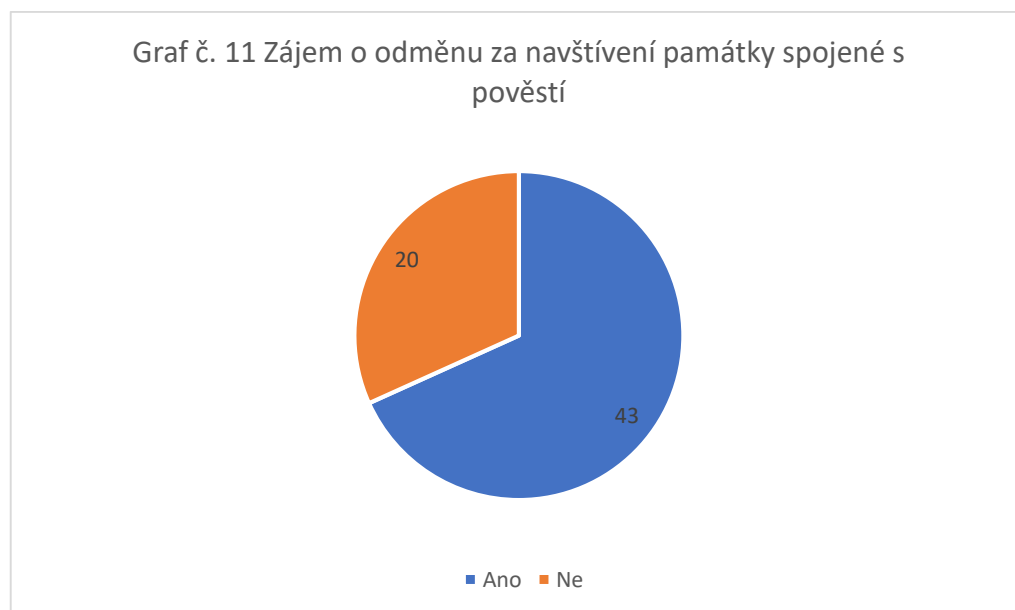
otázku č. 14. Kladná odezva se objevila u 93,7 % respondentů, zatímco 6,3 % zbylých dotazovaných nejevilo zájem.

Otázka č. 15: „Pokud ano, na základě čeho by takové trasy měly vznikat?“

Respondenti měli na výběr z těchto možností: seřazení dle stáří aktivit, dle vzdálenosti od Prahy, dle známosti vybrané pověsti a dle oblastí, kde se zajímavosti nacházejí. S počtem 52 hlasů připadala tázaným nejzajímavější možnost „dle oblastí“. Tato volba bude v následující kapitole využita při sestavování mapy.

Otázka č. 16: „Byla by pro vás atraktivní nabídka odměny za navštívení památek spojených s pověstmi?“

Tato uzavřená otázka vyhodnocená v grafu¹²⁷ č. 11 byla položena z důvodu, zda by takovéto potenciální marketingové rozhodnutí přilákalo v případě adekvátní propagace nové návštěvníky daných oblastí. Odpovědi byly z 68,3 % kladné, přičemž 31,7 % reagovalo negativně.

¹²⁷ Vlastní zpracování na základě dat z dotazníkového šetření

6 Návrh pracovního listu pro děti a mapy s vybranými pověstmi Středočeského kraje

Pro účely využití pověstí a legend v praxi byl vytvořen pracovní list¹²⁸ s příkladem pověsti Koněpruských jeskyní, jehož zmenšený vzor je uveden na obrázku č. 1. Jelikož jsou tyto příběhy často fantaskní, mohou zaujmout především mladé posluchače a čtenáře – děti. Tento pracovní list by sloužil k zabavení dětí na prohlídkách historických staveb či procházkách po přírodních atraktivitách spojených s pověstmi a legendami a lze jej vždy upravit pro konkrétní zajímavost a příběh. Díky úkolům si děti pověst i památku lépe zapamatují a rodiče mohou mladším dětem s vyplněním pracovního listu pomoci. Zapojením rodičů i dětí bude docházet k upevňování vztahů a rozšiřování vědomostí účastníků. Obsahem pracovního listu je krátké znění pověsti, na kterou navazuje první otázka týkající se názvu pověsti či místa, se kterým se pojí. Druhá otázka se zaměřuje na fantazii dětí s dotazem, jakými pohádkovými bytostmi by si přály být. V další části praktického listu mají děti za úkol nakreslit postavu či zvíře z pověsti/legendy a poté mohou děti školního věku hledat v osmisměrce tematická slova. Poslední část listu je věnována i menším účastníkům, kteří pospojováním čísel získají obrázek.

Obrázek č. 1: Zmenšený vzor pracovního listu¹²⁹

Pracovní list – Pověst Koněpruských jeskyní

Pověst o návrší Zlatý kůň vypráví o chamtivé a pyšné urozené paní, která se dozvěděla o pokladu ukrytém ve skalách. Mohl ho ale získat jen ten, kdo bude mít zlaté vlasy a železnou ruku; jiného duch střeží poklad ve skalách potrestá. Šlechtična si proto nechala vyhotovit zlatovou paruku i železnou rukavici, a na svém koni se vydala ke skalám, které se jí skutečně otevřely. Nikdy se již nevrátila, neboť byla za svou chamtivost na koni proměněna ve zlato. Dále pověst praví, že jí jednoho dne našla služebná ve svém milým, a jejich láska v nich spojila zlaté vlasy dívky a železnou ruku muže. Na paměť zlaté sochy skryté v podzemí byl vrch pojmenován Zlatý kůň.

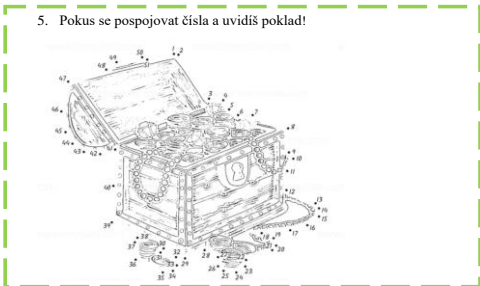
4. Osmisměrka pro starší šikuly

Pověsti a legendy

Y A S L T V B N O O G B R P F F J Ň Ń K
T B U L A A Q F M S F J O P G W A U Z
J D S F E R J Y H E W U D V D U S I S J
E K X P F E X O P O N H U S K A A H T V
S R V Q F H C E D T S J X S Q U B
K B W G X D M J L C P G W T F I S E D G
B N B W G S S X G N E X I B J D A G
H I H Y Z W G W L K N S E F U L N S
E W G P G A D L P A S A Ā C E K L C L K Q
T T V N Q X F O R N Y Y M M C S O A L
X O E R T A E C O D L O E A Y O N B Q P
L B E X H T D T T F I B P O K L A D L U
Q T E H V R A Q A C T F B X S C A R A
A B N T J R B D R R O F L U O L F I O D
V F I Q H T M O E V S Q P F H A P G C N
L X C B E K U I T J S R W T S H S
O N Y L Y N Q Q V I H U V S E O V H A G
J X K S L E K X R H U R W P G R M E
H Q M A K X F Q C T T Q B A S E L
G J O A S L A V I K F L U H X A T D K V

1. poklad 2. hrab 3. zámek 4. hora 5. rybní 6. kůň 7. vězení 8. stůžanka
9. legenda 10. pověst 11. jeskyně 12. pověstník 13. zámek 14. sud 15. hospodník
16. kůň 17. slávek 18. kůň

5. Pokus se pospojovat čísla a uvidíš poklad!

¹²⁸ Viz příloha č. 2

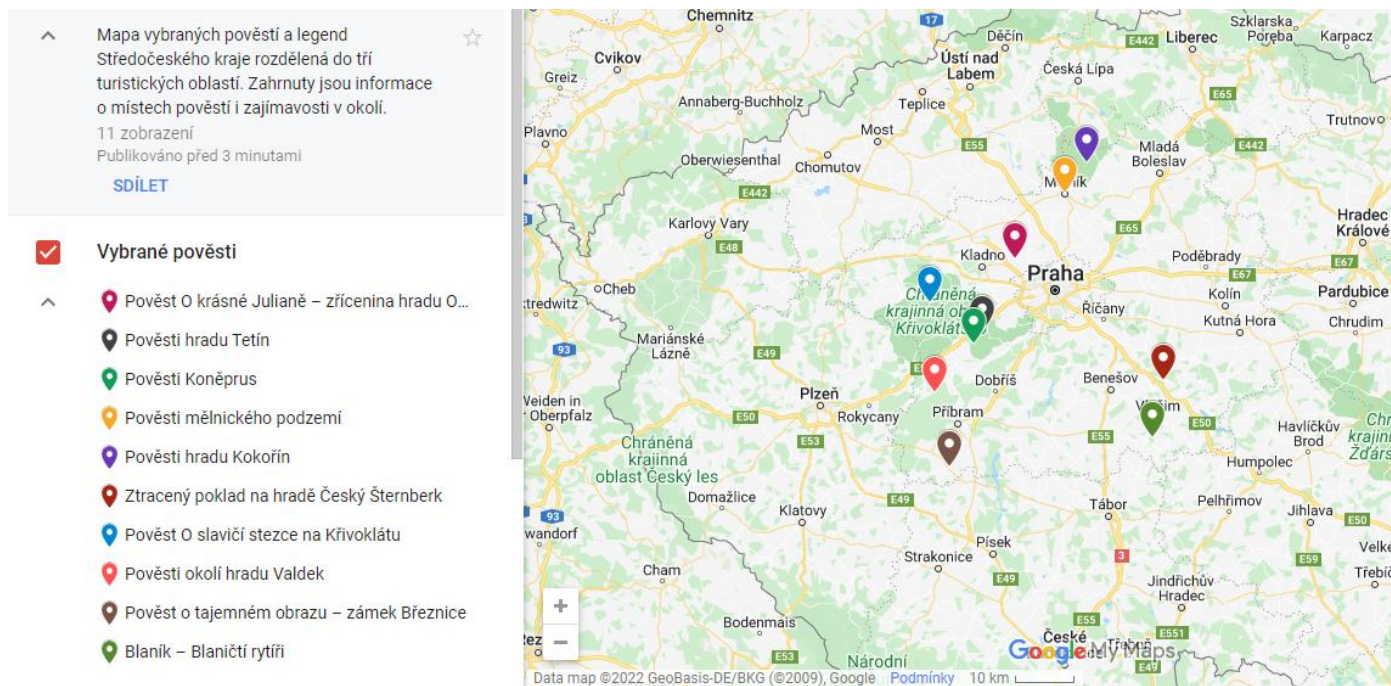
¹²⁹ Vlastní zpracování

Na základě dotazníkového šetření a pomocí analýzy dostupných informačních zdrojů byla prostřednictvím Google My Maps vytvořena mapa s vybranými pověstmi Středočeského kraje. Celkově má dokončená mapa čtyři vrstvy, kdy se v první vrstvě vyobrazují samostatné zajímavosti spojené s pověstmi a legendami. Druhá až čtvrtá vrstva poté obsahují pověsti rozdělené pověsti podle turistických oblastí, ke kterým se vážou; tato varianta byla vybrána v dotazníku jako nejatraktivnější způsob seskupení pověstí a možnosti následného vytváření tras dle přání uživatele. V každé turistické oblasti jsou nadále vybrány některé body s aktivitami, které je možné v okolí navštívit. Tyto zajímavosti jsou označeny bílou hvězdičkou v modrém kruhu.

Po otevření online odkazu na webových stránkách <https://mapa-povesti-stredoceskeho-kraje.webnode.cz/>, kde je možné mapu využívat, se uživatelům zobrazí mapa České republiky se Středočeským krajem v centru. Na levé straně se poté nachází mapová legenda s vrstvami, které lze libovolně kombinovat. Je tedy možné mít na mapě vyobrazené všechny turistické oblasti tak, že si uživatel z nabídky zvolí všechny vrstvy obsahující jednotlivé oblasti.

Prvním krokem při návrhu mapy s vybranými pověstmi Středočeského kraje byla tvorba základní vrstvy, kde byla následně přidána všechna dříve zmíněná vybraná místa s pověstmi. V seznamu jsou seřazena podle vzdálenosti od hlavního města Prahy a každý bod ukazující danou zajímavost je barevně odlišen. Ke každému bodu byly poté přidány příběhy z pověstí a legend konkrétního místa společně s fotkou a odkazem na stránky zajímavosti v případě, kdy nebyl dodán internetovým vyhledávačem automaticky. Na následujících stranách jsou vyobrazeny mapy základní vrstvy (viz Mapy č. 1–11).

Mapa č. 1 – Základní mapa pověstí Středočeského kraje¹³⁰

¹³⁰ Zpracováno na základě získaných informací. Mapu lze nalézt na stránkách: <https://mapa-povesti-stredoceskeho-kraje.webnode.cz/>

Mapa č. 2 – Pověst O krásné Julianě – hrad Okoř¹³¹

← Pověst O krásné Julianě – zříc... →

název

Pověst O krásné Julianě – zřícenina hradu Okoř

popis

O krásné Julianě je název pověsti, která se odehrává na hradu Okoři. Příběh vypráví o tragické lásce ušlechtilé panny Juliany a chudého mlynáře Vnislava. Juliana byla dcerou rytíře Sukoráda, který na hradu Okoři pořádá turnaje a slavnosti v naději, že si jeho dcera vybere z urozených nápadníků ženicha. Juliana však všechny své obdivovatele odmítala a dávala přednost vyjížděním na koni po údolí Zákolanského potoka. Jednoho dne potkala mladého mlynáře, který jí učaroval.

Jejich láska přetrvávala v tajnosti, dokud se to nedozvěděl rytíř Sukorád, který nechal Julianu uvěznit. Zarmoucená dívka trávila dny ve vězení vytesané do strmé skály, ze které vyrůstala hradní věž Okoře. Ve chvíli, kdy začala

Juliana ztrácet naději, se pod okny objevil její milý s plánem útěku. Mladému Vnislavovi se podařilo svou lásku vysvobodit a poté z hradu uprchnout. V údolí sedli na připravené koně a rozjeli se hledat nový domov. Osudnou se jim stala přestávka v háji nad Tuchoměřicemi, kde je rytíř Sukorád dohnal, a ve zlosti oba zastřelil pistolí. Na místě jejich smrti byl postaven pomník, který připomíná jejich lítostivý osud.

Podrobnosti z Map Google

252 64 Okoř
+420 734 638 511
www.okor.cz

Mapa č. 3 – Pověsti hradu Tetín¹³²

← Pověsti hradu Tetín →

název

Pověsti hradu Tetín

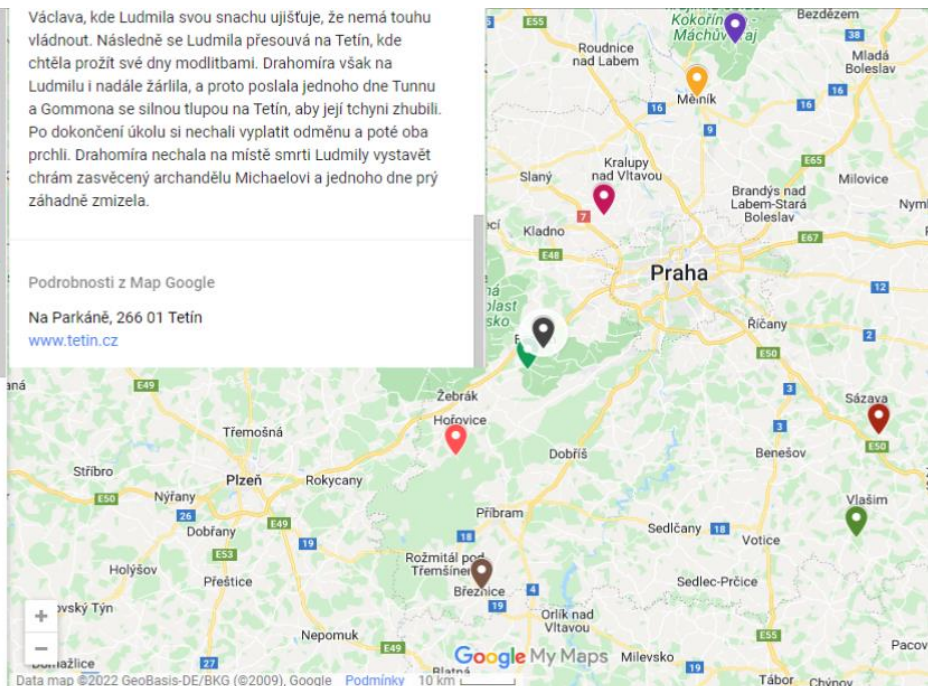
popis

Tetín je opředěn pověstmi i legendami, a jedna z nejstarších pověstí je ta o Krokovi a jeho dcerách. Vypráví se zde o prvotním pojmenování hradu – Krokova druhá dcera nesla jméno Tetka či Teta a dala vystavit hrad polohou velmi pevný, na vrcholu strmé skály u řeky Mže, který následně nazvala Tetín. Kosmas se nadále zmiňuje o uctívání Oreád, Dryád a Amadryád, kdy Teta naučila prostý lid ctít přírodu a modlit se k hluchým a němým bůžkům. Jednou z neznámějších legend spojených s Tetínem je Legenda o svaté Ludmíle, která byla první zaznamenána v Kristiánově legendě, kde je popsána zbožnost kněžny Ludmily i její záhuba. Kniha se zmiňuje o vzkazu zanechaném Ludmilou pro Drahomíru, matku svatého

Václava, kde Ludmila svou snachu ujišťuje, že nemá touhu vládnout. Následně se Ludmila přesouvá na Tetín, kde chtěla prožít své dny modlitbami. Drahomíra však na Ludmilu i nadále žárlila, a proto poslala jednoho dne Tunnu a Gommona se silnou tlupou na Tetín, aby její tchyni zhubili. Po dokončení úkolu si nechali vyplatit odměnu a poté oba prchli. Drahomíra nechala na místě smrti Ludmily vystavět chrám zasvěcený archandělu Michaelovi a jednoho dne prý záhadně zmizela.

Podrobnosti z Map Google

Na Parkáně, 266 01 Tetín
www.tetin.cz

¹³¹ Zpracováno na základě získaných informací. Mapu lze nalézt na stránkách: <https://mapa-povesti-stredoceskeho-kraje.webnode.cz/>

¹³² Zpracováno na základě získaných informací. Mapu lze nalézt na stránkách: <https://mapa-povesti-stredoceskeho-kraje.webnode.cz/>

Mapa č. 4 – Pověsti Koněpruských jeskyní¹³³

Pověsti Koněprus

název
Pověsti Koněprus

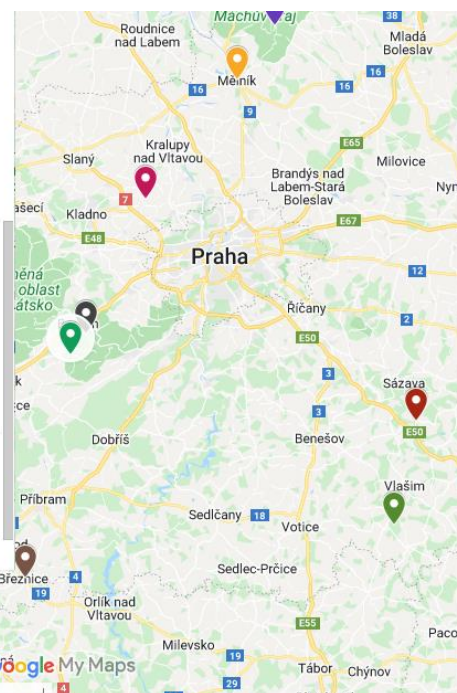
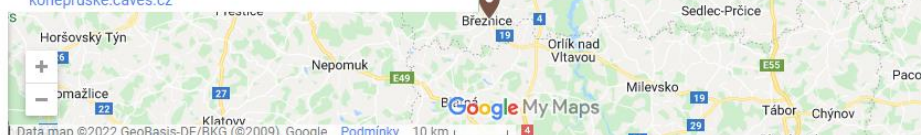
popis
Václav Krolmus ve své knize Staročeské pověsti, zpěvy, slavnosti, hry, obyčeje a nápěvy popisuje příběh, dle kterého se na vrcholu vápencového návrší nacházely koňské i lidské stopy. V knize je zmíněno, že se dle pověsti jednalo o stařenu vedoucí koně světlého nebo zlatého, kterýžto svými kroky, skoky a rejdy shromážděnému lidu výpovědi dával. Vyskytuje se také verze o chamtivé a pyšné urozené paní, která se dozvěděla o pokladu ukrytém ve skalách. Mohl ho ale získat jen ten, kdo bude mít zlaté vlasy a železnou ruku; jiného duch střežící poklad ve skalách potrestá. Šlechtična si proto nechala vyhotovit zlatavou paruku i železnou rukavici, a na svém koni se vydala ke skalám, které se jí skutečně otevřely. Nikdy se již nevrátila, neboť byla za svou

chamtivost na koni proměněna ve zlato. Dále pověst praví, že ji jednoho dne našla služebná se svým milým, a jejich láska v nich spojila zlaté vlasy dívky a železnou ruku muže. Na paměť zlaté sochy skryté v podzemí byl vrch pojmenován Zlatý kůň.

V jeskyních byla během archeologického průzkumu nalezena středověká penězokazecká dílna, o které se vypráví v pověsti O pasáčkovi. Jednoho dne si pasáček při pasení svých ovcí na Zlatém koni všiml kouře stoupajícího ze země. Přišel na to, že je v zemi díra, kterou se poté protáhl dovnitř a uviděl tam muže s velkým množstvím peněz. Ten pasáčkovi pár mincí daroval s varováním, že o tom nesmí nikomu říct. Pasáček ho však neposlechl, a jakmile se dostal do vesnice, všechno vyrazil a zavedl je k místu, kudy se do jeskyně dostal. Vesničané díru nenašli a za domněnky, že jim pasáček napovídal lži, ho potrestali a mince mu sebrali.

Podrobnosti z Map Google

266 01 Koněprusy
+420 730 572 485
konepruske.caves.cz

Mapa č. 5 – Pověsti mělnického podzemí¹³⁴

Pověsti mělnického podzemí

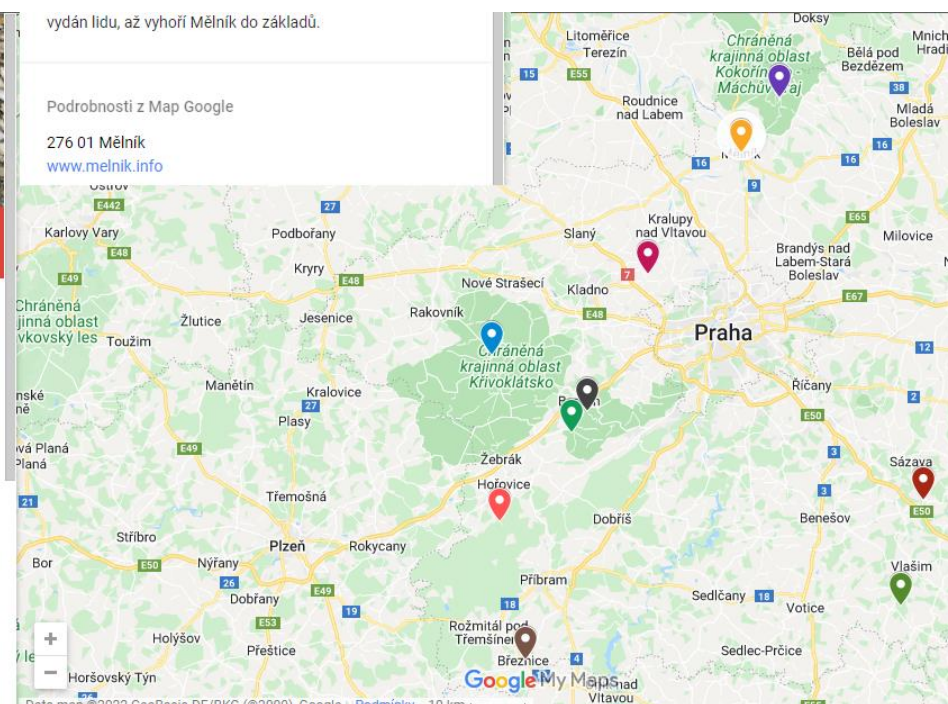
název
Pověsti mělnického podzemí

popis
K mělnickému podzemí se váže pověst, která praví, že v kopci, na němž je Mělník postaven, spí zakleté zkamenělé vojsko. Dívám zde údajně kníže Václav s třemi sty rytíři a čeká, až ho bude země potřebovat. Druhá pověst spojená s podzemím je ta o pokladu uloženém ve starých, dubových sudech. Na těch sudech leží černý pes ohnivých očí a poklad v nich ukrytý bedlivě střeží. Již od dávných dob slychali lidé o tom pokladu, nemohli však cestu k němu najít. Jednoho dne se kněžím otevřel vchod do podzemních chodeb, kde poklad objevili a jakmile se k němu přiblížili, sfoukl jim vítr svíce, jimiž si osvětlovali cestu. Kněží se vrátili do kostela s prázdnou a nikdo jiný poklad nespapal. Traduje se, že vjede sám na světlo a bude

vydán lidu, až vyhoří Mělník do základů.

Podrobnosti z Map Google

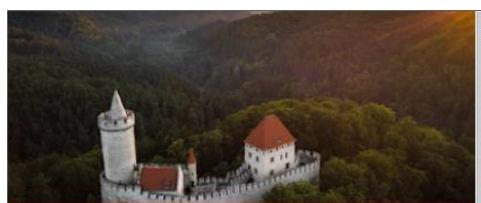
276 01 Mělník
www.melnik.info

¹³³ Zpracováno na základě získaných informací. Mapu lze nalézt na stránkách: <https://mapa-povesti-stredoceskeho-kraje.webnode.cz/>

¹³⁴ Zpracováno na základě získaných informací. Mapu lze nalézt na stránkách: <https://mapa-povesti-stredoceskeho-kraje.webnode.cz/>

Mapa č. 6 – Pověsti hradu Kokořín¹³⁵

Pověsti hradu Kokořín

název

Pověsti hradu Kokořín

popis

K hradu Kokořín a jeho okolí se váže několik pověstí, jedna z nich o lupičské bandě s názvem Petrovští. Vypráví o rytíři Petrovském a jeho skupině, která se usadila v podzemí Kokořína, k němuž bylo možné se dostat jen tajnými chodbami. Jednoho dne se rozhodli přepadnout mlýn v Jelenicích u Mělníka, avšak byli poraženi a museli ustoupit. Jejich vůdce proto vymyslel plán na pomstu; oblékl si urozené šaty a den za dnem se chodil ucházet o ruku dcery mlynáře. Jednou ji poprosil, aby ho doprovodila, a jakmile byli v lese, unesl ji se svou skupinou do podzemí. Loupežníci se rozhodli únos dcery mlynáře oslavit alkoholem. O loupežnickou tlupu se starala stařena, která poté dívce pomohla uprchnout do bezpečí domova. Dala jí

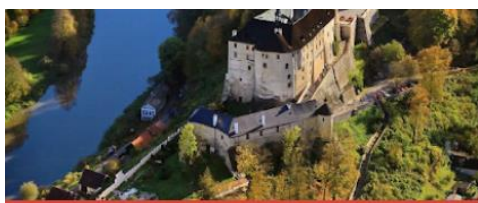
na cestu hrášek, které děvče trouсило po cestě. Kuličky hrášku následoval mlynář až do tajných chodeb Kokořína, kde s pomocí mělnických měšťanů lupičskou bandu pobil. Na Kokoříně bylo prý v dávných dobách možné spatřit bílé panny či rusalky, ale neznámějším zjevením, o kterém se píše pověst, byl Divoký lovec. Na černém koni v tmavém obleku s kuší, šípy a smečkou psů, kterým v noci zhnuly oči a z huby jim šlehaly plameny, divoký lovec se objevoval na hradě po úderu půlnoci. Říká se, že člověku neublížil. Jakmile se do sytosti projel a zalovil si, vrátil se zpět na hrad. A někdy prý navěsil na strom v lese i kožený vak, plný peněz, aby se o ně podělili chudobní dřevorubci.

Podrobnosti z Map Google

277 23 Kokořín
+420 315 695 064
hrad-kokorin.cz

Mapa č. 7 – Ztracený poklad na hradě Český Šternberk¹³⁶

Ztracený poklad na hradě Če...

název

Ztracený poklad na hradě Český Šternberk

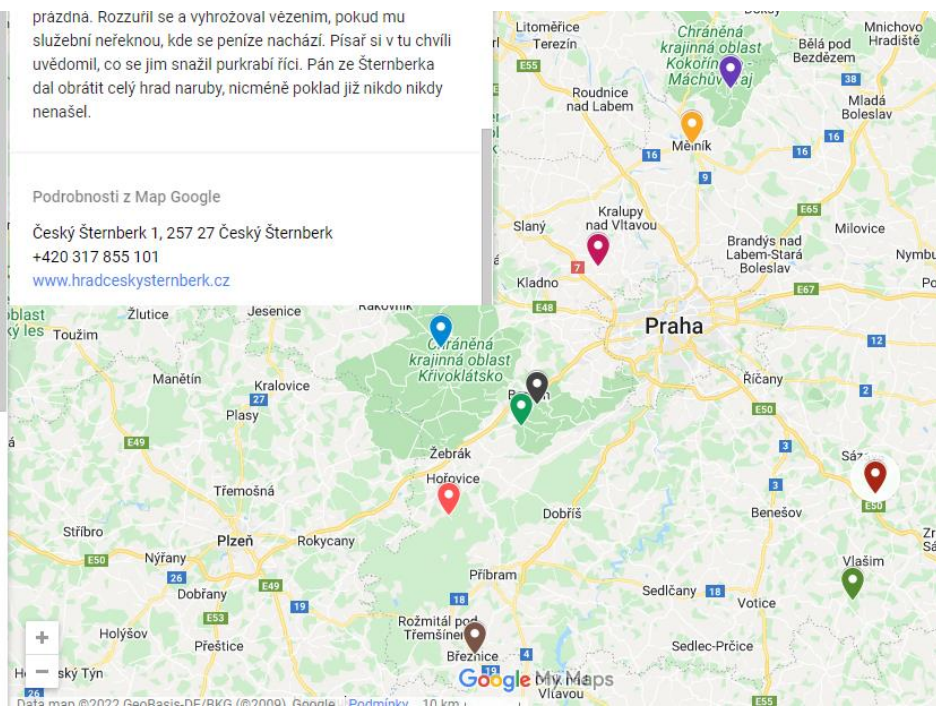
popis

Ztracený poklad je pověst o chamtivém pánu z rodu Šternberků, který jednoho dne prodal odlehlý dvůr a peníze schoval v dubové, železem okované truhle na hradě. Stalo se však, že musel odcestovat, a proto po dlouhých úvahách přenechal polovinu pokladu purkrabímu, aby jej střežil. Ten se zapřísáhl, že dá na poklad pozor – pán ze Šternberka mu zanechal klíč od truhly a odjel. Purkrabímu se na hradě dařilo, avšak strachoval se, aby peníze nikdo neukradl. Z tohoto důvodu je jednou v noci vložil do kovové skříňky, kterou poté ukryl na tajné místo. Žil poklidně až do dne, kdy ho ranila mrtvice a po marném vysvětlování úkrytu pokladu písaři i kněžím, purkrabí též noci zemřel. Jakmile se to pán hradu dozvěděl, vrátil se z cest, ale zjistil, že je truhla

prázdná. Rozzuřil se a vyhrožoval vězením, pokud mu služební neřeknou, kde se peníze nachází. Písař si v tu chvíli uvědomil, co se jim snažil purkrabí říci. Pán ze Šternberka dal obrátit celý hrad naruby, nicméně poklad již nikdo nikdy nenašel.

Podrobnosti z Map Google

Český Šternberk 1, 257 27 Český Šternberk
+420 317 855 101
www.hradceskystemberk.cz

¹³⁵ Zpracováno na základě získaných informací. Mapu lze nalézt na stránkách: <https://mapa-povesti-stredoceskeho-kraje.webnode.cz/>

¹³⁶ Zpracováno na základě získaných informací. Mapu lze nalézt na stránkách: <https://mapa-povesti-stredoceskeho-kraje.webnode.cz/>

Mapa č. 8 – Pověst o slavičí stezce na Křivoklátu¹³⁷

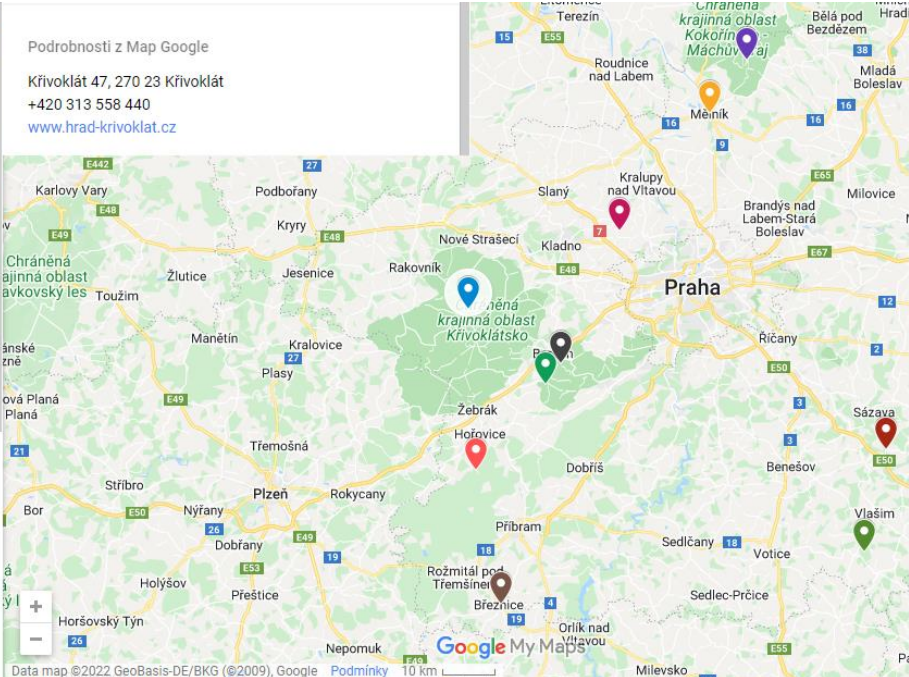
← Pověst O slavičí stezce na Křivoklátu →

název
Pověst O slavičí stezce na Křivoklátu

popis
Pověst O slavičí stezce pochází z dob vlády Karla IV., kdy do českých zemí přijela jeho manželka Blanka z Valois. Karlův otec, Jan Lucemburský, trávil mnoho času na cestách a Čechy využíval jako svou pokladnici. Po jeho návratu mu poddaní začali donášet na mladého markraběte Jiřího, kterým jeho otec uvěřil, a poručil Karlovi IV., aby se odebral na Křivoklát. Blance však bylo na hradě smutno, a proto začal markrabě kupovat slavičky a nechával je volně létat po strání pod hradem. Jeho manželka ráda choďovala brankou z hradu, kde poté sestoupila stezkou k potoku. Nicméně od té doby, co se zde usídlili slavičky, procházela cestičkou za zpěvu těchto ptáčků, a z radosti se rozhodla pojmenovat stezku jako slavičí.

Podrobnosti z Map Google

Křivoklát 47, 270 23 Křivoklát
+420 313 558 440
www.hrad-křivoklat.cz

Mapa č. 9 – Pověsti okolí hradu Valdek¹³⁸

← Pověsti okolí hradu Valdek →

název
Pověsti okolí hradu Valdek

popis
První z pověstí, které se k hradu vážou, je spojená s augustiniánským klášteřem a nese stejnojmenný název Svatá Dobrotivá. Dle příběhu se před tehdejšími vlastníky Valdeka Oldřichem Zajícem objevili dva mládenci, kteří ho zavedli do údolí pod hradem. Zde spatřil Pannu Marii, která mu udělila úkol postavit na onom místě kostel a klášter, a poté se vytratila. Hradní pán nemeskal, a jakmile mu bylo králem Přemyslem Otakarem II. uděleno svolení ke stavbě kláštera, nechal přesně v bodě, kde Panna Marie stála, vybudovat klášter později zvaný Svatá Dobrotivá. Pověst Panna Lída je spojená se studánkou vzdálenou od Valdeka necelých 6 kilometrů zvanou U Panny Lídy. U této studánky spočívala panna Lída se svými služebníky a

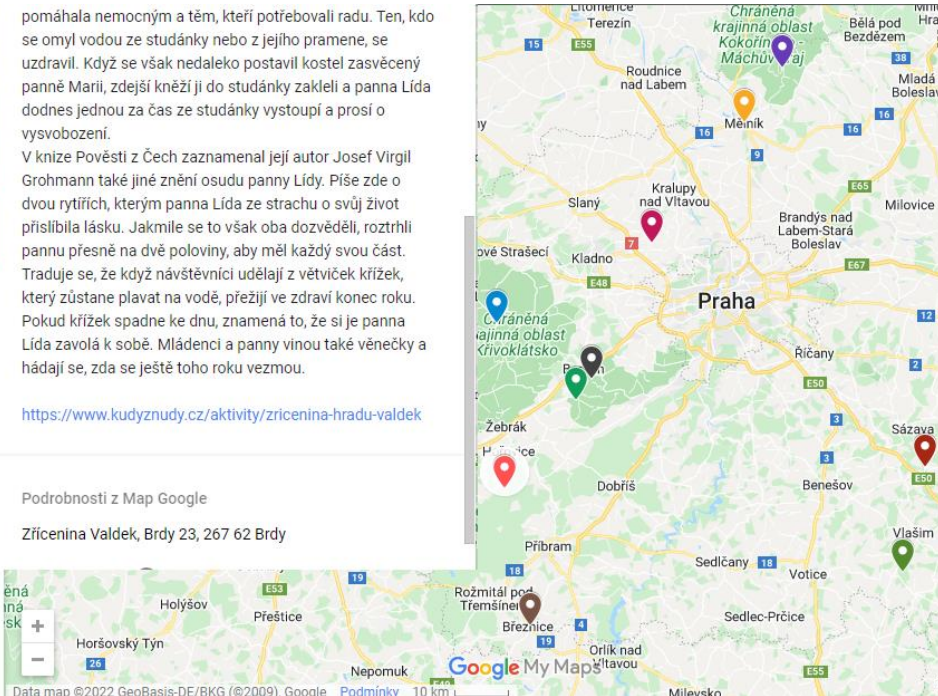
podmáhala nemocným a těm, kteří potřebovali radu. Ten, kdo se omyl vodou ze studánky nebo z jejího pramene, se uzdravil. Když se však nedaleko postavil kostel zasvěcený panně Marii, zdejší kněží ji do studánky zakleli a panna Lída dodnes jednou za čas ze studánky vystoupí a prosí o vysvobození.

V knize Pověsti z Čech zaznamenal její autor Josef Virgil Grohmann také jiné znění osudu panny Lídy. Píše zde o dvou rytířích, kterým panna Lída ze strachu o svůj život přislíbila lásku. Jakmile se to však oba dozvěděli, roztrhli pannu přesně na dvě poloviny, aby měl každý svou část. Traduje se, že když návštěvníci udělají z větviček křížek, který zůstane plavat na vodě, přežijí ve zdraví konec roku. Pokud křížek spadne ke dnu, znamená to, že si je panna Lída zavolá k sobě. Mládenci a panny vinou také věnečky a hádají se, zda se ještě toho roku vezmou.

<https://www.kudyznudy.cz/aktivity/zricenina-hradu-valdek>

Podrobnosti z Map Google

Zřícenina Valdek, Brdy 23, 267 62 Brdy

¹³⁷ Zpracováno na základě získaných informací. Mapu lze nalézt na stránkách: <https://mapa-povesti-stredoceskeho-kraje.webnode.cz/>

¹³⁸ Zpracováno na základě získaných informací. Mapu lze nalézt na stránkách: <https://mapa-povesti-stredoceskeho-kraje.webnode.cz/>

Mapa č. 10 – Pověst o tajemném obraze a zámek Březnice¹³⁹

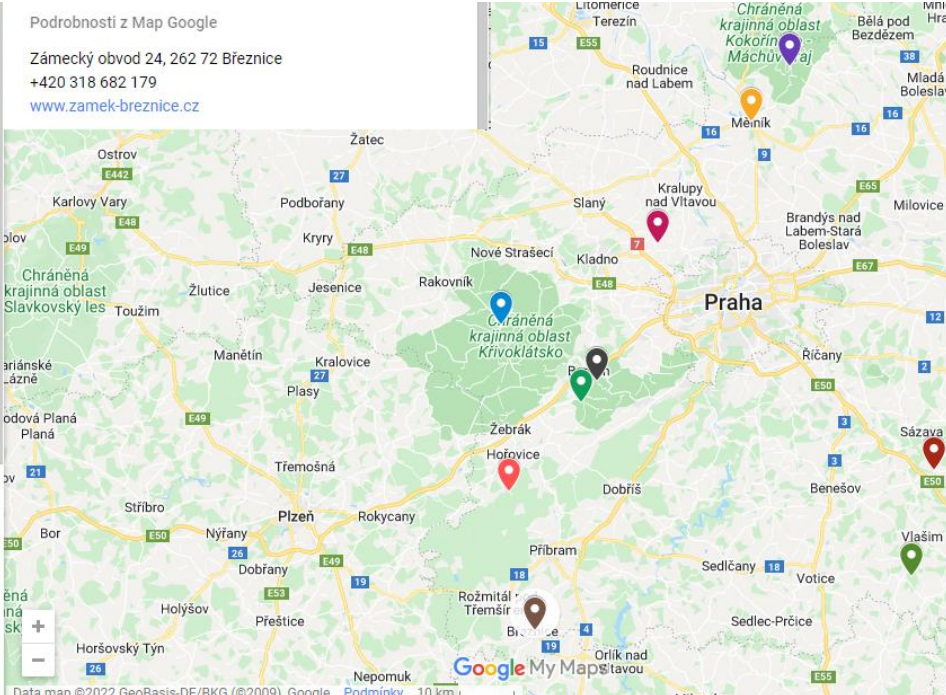
← Pověst o tajemném obraze – ... →

název
Pověst o tajemném obraze – zámek Březnice

popis
Pověst o tajemném obraze se váže k zámku Březnici i rodu Lokšanů, kteří zde nějaký čas pobývali. Na tomto obraze je vyobrazen Jeníšek z Újezda, nesoucí v pravé ruce klíč, s jeho manželkou, která má na své dlani růži. Dle pověsti zakopali Lokšané na Březnici poklad pod keř růží s domněnkou, že ho trny ochrání před možnou loupeží. Utekli poté ze strachu před Ferdinandem II. ze země a doufali, že se jednou pro poklad vrátí. Zámek však dostal nového vlastníka – Přibíka Jeníška z Újezda, kterého započal lid podezřívát, že tajný poklad našel, neboť dal stavbu rekonstruovat a vybudoval také chrám s klášterem.

Podrobnosti z Map Google

Zámecký obvod 24, 262 72 Březnice
+420 318 682 179
www.zamek-breznice.cz

Mapa č. 11 – Blaniční rytíři¹⁴⁰

← Blánek – Blaniční rytíři →

název
Blánek – Blaniční rytíři

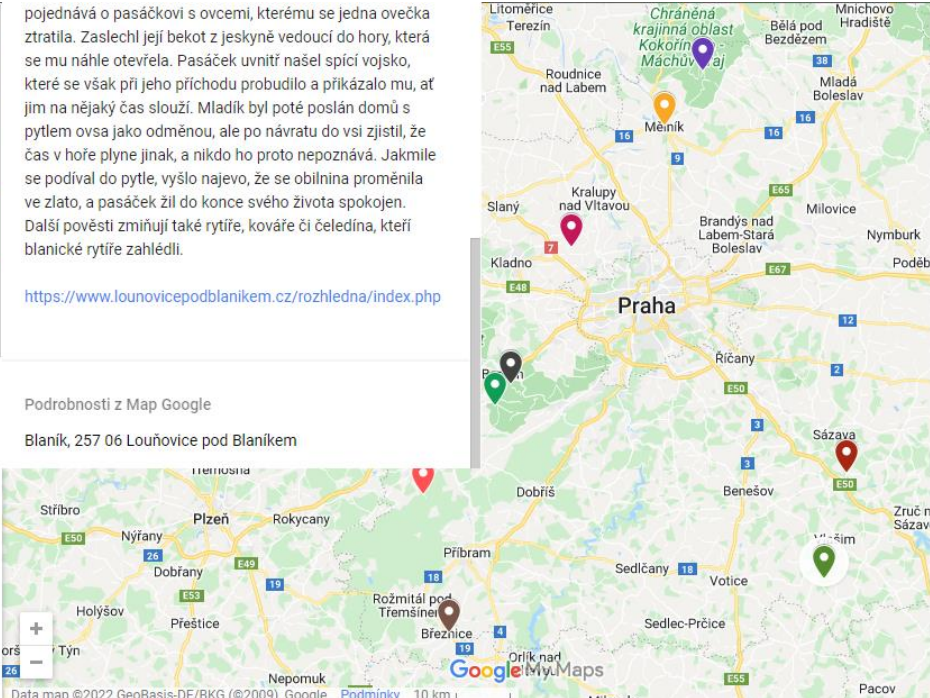
popis
Pověst spjatá s horou Blánek je velmi známá, neboť se jedná o Blanické rytíře. V sálech se stěnami z horského křišťálu spočívá král Václav se svou družinou, a jejich koně stojí neustále připraveni se sedly u žlabů. Práví se, že se hora o půlnoci otevře, aby mohli rytíři vyjet na louku a cvičit na osudný den, kdy bude Českým zemím nejhůře. Pověsti vyprávějících o setkání se s legendárním vojskem se za staletí shromáždilo veliké množství. Jedna z nich pojednává o celé obci Mladá Vožice, jež o půlnoci slyšela bubnování a řinčení zbraní, a namísto očekávaného přepadení spatřili rytíře cvičící na pláni. Brzo však zazněl znovu buben a rytíři se seřazení postupně vrátili do hory. Další verze, která popisuje spatření Václavovy družiny,

pojednává o pasáčkovi s ovčemi, kterému se jedna ovečka ztratila. Zaslechl její bekot z jeskyně vedoucí do hory, která se mu náhle otevřela. Pasáček uvnitř našel spící vojsko, které se však při jeho příchodu probudilo a přikázalo mu, ať jim na nějaký čas slouží. Mladík byl poté poslán domů s pytlek ovsu jako odměnou, ale po návratu do vsi zjistil, že čas v hoře plyne jinak, a nikdo ho proto nepoznává. Jakmile se podíval do pytle, vyšlo najevo, že se obilnina proměnila ve zlato, a pasáček žil do konce svého života spokojen. Další pověsti zmiňují také rytíře, kováře či čeledína, kteří blanické rytíře zahlédli.

<https://www.lounovicepodblanikem.cz/rozhledna/index.php>

Podrobnosti z Map Google

Blánek, 257 06 Louňovice pod Blánkem

¹³⁹ Zpracováno na základě získaných informací. Mapu lze nalézt na stránkách: <https://mapa-povesti-stredoceskeho-kraje.webnode.cz/>

¹⁴⁰ Zpracováno na základě získaných informací. Mapu lze nalézt na stránkách: <https://mapa-povesti-stredoceskeho-kraje.webnode.cz/>

6.1 Návrh mapy – Střední Čechy – západ

V druhé vrstvě se již nachází turistická oblast Střední Čechy – západ¹⁴¹, ve které jsou situovány pověsti a legendy Koněpruských jeskyní, hradu Křivoklátu, zřícenin hradů Okoře, Tetína a Valdeka a zámku Březnice společně s přidávanými návrhy na zajímavosti v okolí, což bylo jednou z připomínek v dotazníku. V této vrstvě se u každé památky s pověstí opět zobrazí fotografie, tentokrát s krátkým shrnutím historie, popisem otevírací doby a následně i s cenami vstupů. Přidaná místa jsou různého typu, v této turistické oblasti jich je k zobrazení osm. Návrší Zlatý kůň je situováno nedaleko Koněpruských jeskyní, které je možné navštívit od dubna do listopadu, za fotografování je však nutné si připlatit.

Pozůstatky hradu Tetín se nacházejí nedaleko jeskyní, a jelikož se jedná o zříceninu, je zde přístup volný v jakoukoliv dobu. Při návštěvě CHKO Český kras je možné zavítat do obce Svatý Jan pod Skalou, kterou vede mimo jiné i Svatojakubská cesta. Mezi návrhy na výlet patří jednoznačně hrad Karlštejn, jehož návštěvu lze spojit s procházkou k lomu Velká Amerika, ke kterému vede od hradu trasa. V případě, že by turisté chtěli vidět lom první, nachází se u něj prostorné parkoviště.

Chráněná krajinná oblast Křivoklátsko je domovem hradu Křivoklát, na stejnojmenném bodu na mapě lze v popisku najít otevírací dobu, která je rozdělena na několik okruhů, a rovněž ceník. K přírodním atraktivitám v CHKO se řadí Čertova skála nacházející se nedaleko obce Hracholusky, která nabízí výhled na řeku Berounku. Pro rodiny s dětmi je v obci Skryje připravená naučná stezka Po stopě trilobita. Na kraji oblasti je situován hrad Točnick se sousedícím starším hradem Žebrák, takže je návštěvníci mohou díky prohlídkovému okruhu *Oba hrady* vidět najednou.

Neomezený přístup je nabízen na zříceninu Valdek, u níž je studánka U Panny Lidy nabízející průzračnou a pitnou vodu. Další zřícenina hradu na mapě – Okoře – je udržována, a proto je zde otevírací doba i ceník vstupného. V blízkosti hradu se každoročně pořádají slavnosti, festivaly, dětské hry či divadelní představení.

¹⁴¹ Viz přílohy č. 3–19

Posledním atraktivním místem na mapě je zámek Březnice. V zámku je na výběr ze šesti okruhů, z nichž se každý cenově odlišuje.

6.2 Návrh mapy – Střední Čechy – jih

Turistická oblast Střední Čechy – jih¹⁴² je obsahem třetí vrstvy a obsahuje dvě památky s pověstmi společně s devíti dalšími body zajímavostí. Ve městě Český Šternberk se v centru nachází stejnojmenná památka otevřená v období od dubna do října s jednotnými cenami vstupu na celý hrad. Hora Blaník s dřevěnou rozhlednou je poslední pozoruhodností ze seznamu míst s pověstmi situovanou v turistické oblasti. V případě zájmu o kulturní památku po navštívení Blaníku se nedaleko nachází zámek Vlašim, jenž je v dnešní době využíván střední školou i muzeem, které nabízí ustálené expozice o dějinách zámku, jeho zahrad i okolních vesnic.

Další objekt, kam je vhodné zavítat, nese jméno zámek Průhonice a návštěvníci si chválí zámecký park s rozlehlými zahradami a rybníky, jenž se kolem budovy rozprostírá. Vnitřní prostory jsou již několik let sídlem Botanického ústavu Akademie věd ČR. Jedná se o národní kulturní památku, která je součástí světového dědictví UNESCO. Oblast se pyšní velkým množstvím zámků, které lze navštívit. Jde například o zámky Kačina, Jemniště, Kácov či Konopiště. Nacházejí se zde také chrám sv. Barbory v Kutné Hoře i katedrála Nanebevzetí Panny Marie a sv. Jana Křtitele v Sedlci, které se řadí k 16 památkám českého dědictví UNESCO. Pod záštitou Národního památkového ústavu je Sázavský klášter, který je možné si prohlídnout společně s klášterními zahradami od jara do zimních měsíců. U všech pozoruhodností jsou uvedeny časy prohlídek či otevírací doba i ceny vstupného.

6.3 Návrh mapy – Střední Čechy – severozápad – Polabí

Poslední turistická oblast ve čtvrté vrstvě nese název Střední Čechy – severozápad – Polabí¹⁴³ a byla zde umístěna dvě místa s pověstmi; město Mělník a hrad Kokořín.

¹⁴² Viz přílohy č. 20–31

¹⁴³ Viz přílohy č. 32–43

Mělnické podzemí je možné navštívit celoročně v určené časy zveřejněné Turistickým informačním centrem Mělník. Nedaleko vstupu do podzemí se nachází další bod zájmu – vyhlídka, z které se naskýtá výhled na soutok Labe a Vltavy společně s vinicemi. Na cestě z Mělníka na Kokořín vede trasa přes obec Lhotku, kde lze spatřit další atraktivitu oblasti, a to Skalní byt. Obydlí je zpřístupněno veřejnosti od roku 2009 a vnitřní prostory je možné si prohlédnout v měsících květnu až září. Následující dvě zajímavosti jsou situovány v Chráněné krajinné oblasti Kokořínsko. Pískovcové skalní útvary Pokličky vznikaly zvětráváním a erozí a dnes jsou připodobňovány ke tvaru houby. Tento přírodní útvar nalezneme i ve znaku CHKO Kokořínsko a vedou k němu dvě turistické trasy – červená od hradu Kokořín a modrá z města Mšeno. Samotný hrad Kokořín poskytuje dva prohlídkové okruhy i prostory hradu pro případnou soukromou akci.

Turistická oblast nabízí četné množství historických staveb, mezi které se řadí například renesanční zámek Nelahozeves či hrad Mladá Boleslav v centru města. Severně od Mladé Boleslavi je možné spatřit také zámek Kosmonosy a zámek Mnichovo Hradiště. Podél řeky Labe se nacházejí poslední atraktivity oblasti, konkrétně se jedná o chatu Bohumila Hrabala, která je součástí naučné stezky o životě spisovatele. V současné době není přístupná veřejnosti a prochází úpravami s předpokladem trvalého otevření roku 2024. Pro relaxaci jsou ideální lázně Poděbrady nabízející wellness pobyty a lázeňské procedury. Součástí areálu je také lázeňský park s kolonádou, kde mohou návštěvníci zavítat do některé z kaváren.

Potenciální uživatel mapy by si poté mohl tvořit trasy na základě toho, jak byly zajímavosti rozděleny do turistických oblastí, a bylo by možné kombinovat množství pozoruhodností na případný výlet.

Závěr

Pověsti, legendy a mýty jsou imaginární příběhy, které byly po staletí využívány k pochopení neznámých dějů a překonání problémů, které příroda civilizacím nachystala. V dnešní době mohou být užitečné při marketingu určitých turistických destinací či multimédií jako v případě norské mytologie či pověstí Britských ostrovů. Dětem mohou přiblížit historii formou zajímavého příběhu a pomoci rozvíjet fantazii.

Cílem práce bylo zmapovat informace o vybraných pověstech a legendách Středočeského kraje a následně vytvořit pracovní list pro děti a mapu míst, se kterými jsou dané pověsti svázány. V teoretické části byly definovány typy cestovního ruchu, které jsou k cestování po místech s pověstmi typické, společně s významem cestovního ruchu pro Českou republiku demonstrováném i na konkrétních příkladech. Bakalářská práce dále nastínila možnosti významu pověstí, legend i mýtů pro cestovní ruch po celém světě. Co se týče statistik, je zřejmé, že rok 2020 byl kvůli pandemii koronaviru výjimkou, ačkoliv se stát snažil cestovní ruch v zemi podporovat. Dělo se tak formou zákona Lex voucher, který napomáhal cestovním kancelářím v době krize, projektem Hero Hotel zaměřeném na pomoc hoteliérům i zdravotníkům či marketingovou kampaní *#světovéČesko* řízené společností CzechTourism.

V kapitolách zaměřujících se na turistické oblasti bylo uvedeno značné množství kulturních i přírodních atraktivit společně s možnostmi ubytování či dopravy. Lze proto tvrdit, že Středočeský kraj má celoročně co nabídnout a může se pyšnit vysokým potenciálem cestovního ruchu. Následně byla přiblížena historie míst spojených s pověstmi a legendami, ovšem u přírodní atraktivity hory Blaník se tyto informace shromažďovaly obtížněji, a proto nepopisují dějiny místa v průběhu několika staletí.

V praktické části bakalářské práce jsou uvedeny výsledky dotazníkového šetření, na které navazuje tvorba pracovního listu pro děti a mapy. Při jejich tvorbě byly inspirací právě odpovědi dotazníku. I přes dostatečný počet zájemců celý dotazník dokončilo přibližně 60 % zúčastněných. Svou roli mohlo sehrát náročnější téma, které kladlo vyšší nároky na vědomosti z historie našeho národa a které nemuselo

zaujmout každého. Následovala ukázka pracovního listu pro děti s konkrétním příkladem pověstí Koněpruských jeskyní. Pracovní list zahrnoval dvě otázky se třemi úkoly a lze jej vždy poupravit pro jednotlivé pověsti a legendy. Pracovní list lze využít k zabavení dětí na prohlídkách historických staveb či přírodních atraktivit spojených s pověstmi. Jeho vyplňováním si děti snadněji zapamatují základní informace o místě. Daná oblast se díky spojitostí s postavami z pověstí a legend stává pro děti zajímavější, neboť se mnohdy jedná o nadpřirozené či pohádkové bytosti.

Samostatná tvorba mapy byla úspěšná, ačkoliv služba Google My Maps neumožňuje vytváření velkého množství tras na jedné mapě, což by mohlo být pro některé uživatele omezující. Celkově však základní mapa v kombinaci s mapami turistických oblastí nabízí informace o zajímavostech pro návštěvníky daných oblastí. Mapu lze nalézt na stránkách <https://mapa-povesti-stredoceskeho-kraje.webnode.cz/>. Do budoucna by se téma dalo rozšířit o sepsání průvodce o zmíněných oblastech s bližší charakteristikou možností tras a bodováním dle bezbariérovosti či přístupnosti pro kočárky, případně pro seniory.

Seznam zdrojů

BERÁNEK, Jaromír. *Ekonomika cestovního ruchu*. Praha: Mag Consulting, 2013. 295 s. ISBN 978-80-86724-46-1.

BĚLOHLÁVEK, Miloslav. *Hrady, zámky a tvrze v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. Praha: Svoboda, 1985. 521 s.

DAVID, Petr a Vladimír SOUKUP. *Dějiny hradů a tvrzí v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. Praha: Knižní klub, 2012. 432 s. ISBN 978-80-242-3745-9.

DURDÍK, Tomáš. *Encyklopedie českých hradů*. 6. vyd. Praha: Libri, 2005. 366 s. ISBN isbn80-7277-274-0.

Funk & Wagnalls *Standard Dictionary of Folklore, Mythology, and Legend*. Harper & Row; 1st edition, 1984, 1236 s. ISBN 0062505114.

GROHMANN, Josef Virgil. *Pověsti z Čech*. Praha: Plot, 2009. *Fabula (Plot)*. 256 s. ISBN 978-80-7428-011-5.

HOLEC, František. *Hrady, zámky a tvrze v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. Praha: Svoboda, 1988. 221 s

KOSMAS. *Kosmova kronika česká*. 6. vyd., ve Svobodě 2. Praha: Svoboda, 1975. 261 s

KRISTIÁN. *Život a Umučení Sv. Václava a Sv. Ludmily*. Chicago: Tiskárna Českých Benediktinů, 1941. 47 s

KROLMUS, Václav. *Staročeské pověsti, zpěvy, slavnosti, hry, obyčeje, a nápěvy ohledem na bájesloví Československé*. Praha: Jan Spurný, 1851.

KUČA, Karel. *Hrady, zámky: a další památky ve správě Národního památkového ústavu*. Praha: Národní památkový ústav, ústřední pracoviště, 2009. 440 s. ISBN 978-80-87104-44-6.

LEDERBUCHOVÁ, Ladislava. *Fraus slovník literárních pojmů, aneb, Co se skrývá za slovy*. Plzeň: Fraus, 2006. ISBN 80-7238-620-4.

LÖWE, Gerhard a Heinrich Alexander STOLL. *ABC antiky: [2 457 hesel: mytologie, dějiny, umění]*. 3., přeprac. vyd. Přeložil Dalibor PLICHTA. Praha:

Ivo Železný, 2005. Malá moderní encyklopedie (Ivo Železný). 467 s. ISBN 80-237-3938-7

MALÝ, Jakub. Vlastenský slovník historický. Praha: Rohlíček a Sievers, 1877. 962 s

MATOUŠEK, Václav, Petr JENČ a Vladimír PEŠA. Jeskyně Čech, Moravy a Slezska s archeologickými nálezy. Praha: Libri, 2005. 279 s. ISBN 80-7277-286-4.

MAUR, Eduard. Paměť hor: Šumava, Říp, Blaník, Hostýn, Radhošť. Praha: Havran, 2006. Krok. 375 s. ISBN 80-86515-60-5.

PAVEL, Josef. Pověsti českých hradů a zámků. V Praze: Levné knihy KMa, 2000. 247 s. ISBN 80-86425-26-6.

PAVLICOVÁ, Martina a Lucie UHLÍKOVÁ. Folklor jako součást nemotného kulturního dědictví: kam s ním? In Příbylová, Irena; Uhlíková, Lucie. Od folkloru k world music: Co patří do encyklopedie. 1. vyd. Náměšť nad Oslavou: Městské kulturní středisko v Náměšti nad Oslavou, 2013. s. 9-21. ISBN 978-80-904905-2

PROKOP, Vladimír. Teorie literatury, aneb, Několik praktických slovníčků literárních pojmů. Sokolov: O.K.-Soft, 2005. 73 s

SEDLÁČEK, August. Hrady, zámky a tvrze království českého. Praha: F. Šimáček, 1889. 280 s

SVATÁ, Jarmila. Blaník, hora tajemná. 2. vyd. Praha: Státní nakladatelství dětské knihy, 1962. 88 s

ZELENKA, Josef a Martina PÁSKOVÁ. Výkladový slovník cestovního ruchu. Kompletně přeprac. a dopl. 2. vyd. Praha: Linde Praha, 2012. 768 s. ISBN 978-80-7201-880-2.

Elektronické zdroje – české

Dějiny oblasti. AOPK ČR [online]. Praha: AOPK ČR, 2021 [cit. 2021-04-10].

Dostupné z: <https://blanik.ochranaprirody.cz/charakteristika-oblasti/dejiny-oblasti/>

Ekonomika cestovního ruchu v České republice. In: Český statistický úřad [online]. Praha: ČSÚ, 2021 [cit. 2021-02-26]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/satelitni_ucet_cestovniho_ruchu

Historie hradu. Hrad Český Šternberk [online]. Český Šternberk: hradceskysternberk.cz, 2021 [cit. 2021-03-12]. Dostupné z: <http://www.hradceskysternberk.cz/historiehrad.html>

KUBÍNOVÁ, Martina. Analýza cestovního ruchu v České republice [online]. Pardubice, 2011 [cit. 2022-06-02]. Dostupné z: KubinovaM_Analyzacecestovniho_DZ_2011.pdf. Diplomová práce. Univerzita Pardubice

Maorové – původní obyvatelstvo Nového Zélandu. In: FAR EAST - WEST Consulting s.r.o. [online]. Praha: FAR EAST - WEST Consulting, 2015 [cit. 2022-06-03]. Dostupné z: <https://few.webnode.cz/novy-zeland/maorove/>

Mělnické podzemí a studna. In: TICMělník [online]. Mělník: TICMělník, 2014 [cit. 2020-12-25]. Dostupné z: <http://ticmelnik.cz/pamatky-a-zajimavosti/melnicke-podzemi-a-studna/>

Metodický list - pověst. In: Littera [online]. Hradec Králové: UHK, 2022 [cit. 2022-06-03]. Dostupné z: <http://littera.uhk.cz/index.php/2012/04/16/metodicky-list-povest/>

Nové rozdělení turistických regionů [online]. In: Praha: celyoturismu.cz, 2010 [cit. 2022-03-09]. Dostupné z: <https://celyoturismu.cz/nove-rozdeleni-turistickykh-regionu/>

Okolí Prahy - turistický region. In: RIS - Regionální informační servis [online]. Praha: RIS, 2021 [cit. 2022-03-09]. Dostupné z: <https://www.risy.cz/cs/krajske-ris/stredocesky-kraj/regionalni-informace/o-kraji/okoli-prahy>

Posázaví. In: InfoČesko [online]. Praha: InfoČesko, 2022 [cit. 2022-04-29]. Dostupné z: https://www.infocesko.cz/content/spec_mestaobce.aspx?regionid=8966&abstraktid=8

Pověsti o jeskyních. Koněpruské jeskyně [online]. Koněprusy: Koněpruské jeskyně, 2017 [cit. 2021-05-12]. Dostupné z: <http://jeskyne.cesky-kras.cz/konepruske-jeskyne/povesti/>

Regionální pracoviště Správa CHKO Kokořínsko – Máchův kraj. In: Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky [online]. Praha: AOPK ČR, 2022 [cit. 2022-05-03]. Dostupné z: <https://kokorinsko.ochranaprirody.cz/>

Správa CHKO Blaník a sledování stavu biodiverzity. In: Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky [online]. Praha: AOPK ČR, 2022 [cit. 2022-04-28]. Dostupné z: <https://blanik.ochranaprirody.cz/>

Správa CHKO Brdy. In: Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky [online]. Praha: AOPK ČR, 2022 [cit. 2022-04-23]. Dostupné z: <https://brdy.ochranaprirody.cz/>

Správa CHKO Český Kras. In: Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky [online]. Praha: AOPK ČR, 2022 [cit. 2022-04-23]. Dostupné z: <https://ceskykras.ochranaprirody.cz/>

Správa CHKO Křivoklátsko. In: Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky [online]. Praha: AOPK ČR, 2022 [cit. 2022-04-23]. Dostupné z: <https://krivoklatsko.ochranaprirody.cz/>

Stručná historie Mělníka. In: TICMělník [online]. Mělník: TICMělník, 2010 [cit. 2020-12-25]. Dostupné z: <https://ticmelnik.cz/pamatky-a-zajimavosti/strucna-historie-melnika/>

Střední Čechy - severovýchod - Polabí - turistická oblast. In: RIS - Regionální informační servis [online]. Praha: RIS, 2021 [cit. 2022-05-07]. Dostupné z: <https://www.risy.cz/cs/krajske-ris/stredocesky-kraj/regionalni-informace/o-kraji/okoli-prahy/stredni-cechy-severovychod-polabi>

Turistické regiony a oblasti. In: Český statistický úřad [online]. Liberec, 2009 [cit. 2022-03-09]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xl/0207005>

Úmluva o zachování nemateriálního kulturního dědictví [online]. Paříž: UNESCO, 2003, 16 s. [cit. 2022-05-24]. Dostupné z: <https://ich.unesco.org/doc/src/00009-CS-PDF.pdf>. str. 3

Uzavřené mezinárodní smlouvy v oblasti cestovního ruchu. In: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR [online]. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj, 2022 [cit. 2022-05-31]. Dostupné z: <https://www.mmr.cz/cs/ministerstvo/cestovni-ruch/mezinarodni-spoluprace/uzavrene-mezinarodni-smlouvy-v-oblasti-cestovniho>

Elektronické zdroje – cizojazyčné

Creation by world parents. In: Britannica [online]. UK: Britannica, 2022 [cit. 2022-06-03]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/topic/creation-myth/Creation-by-world-parents#ref409857>

Loch Ness monster. In: Britannica [online]. 2021 [cit. 2022-05-25]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/topic/Loch-Ness-monster-legendary-creature>

The Legend of Jeju's Origin. In: Jeju Tourism Organization [online]. Korea: JTO, 2022 [cit. 2022-06-01]. Dostupné z: <https://www.ijto.or.kr/english/index.php?cid=16>

The Wisdom of Myth and Folklore: Why We Need Stories to Keep us Alive as a Society. In: The Conscious Club [online]. UK: The Conscious Club, 2019 [cit. 2022-06-03]. Dostupné z: <https://theconsciousclub.com/articles/2019/10/9/the-wisdom-of-myth-and-folklore-why-we-need-stories-to-keep-us-alive-as-a-society>

What are Dokkaebi? The story of Korean Goblins. In: Mythologyplanet [online]. Korea: Mythologyplanet, 2022 [cit. 2022-06-01]. Dostupné z: <https://mythologyplanet.com/dokkaebi-korean-goblins/>

Why do we have creation myths?. In: The Guardian [online]. UK: Guardian, 2006 [cit. 2022-06-03]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/theguardian/2006/mar/28/features11.g21>

Seznam příloh

Příloha č. 1 – Dotazník

Příloha č. 2 – Pracovní list – Koněpruské jeskyně

Příloha č. 3 – Mapa turistické oblasti Střední Čechy – západ

Příloha č. 4 – Střední Čechy – západ – Koněpruské jeskyně

Příloha č. 5 – Střední Čechy – západ – hrad Křivoklát

Příloha č. 6 – Střední Čechy – západ – hrad Křivoklát

Příloha č. 7 – Střední Čechy – západ – pozůstatky hradu Tetín

Příloha č. 8 – Střední Čechy – západ – zřícenina hradu Okoř

Příloha č. 9 – Střední Čechy – západ – zřícenina hradu Valdek

Příloha č. 10 – Střední Čechy – západ – zámek Březnice

Příloha č. 11 – Střední Čechy – západ – zámek Březnice

Příloha č. 12 – Střední Čechy – západ – hrad Karlštejn

Příloha č. 13 – Střední Čechy – západ – lom Velká Amerika

Příloha č. 14 – Střední Čechy – západ – Svatý Jan pod Skalou

Příloha č. 15 – Střední Čechy – západ – Čertova skála

Příloha č. 16 – Střední Čechy – západ – naučná stezka Po stopě trilobita

Příloha č. 17 – Střední Čechy – západ – hrad Točnick

Příloha č. 18 – Střední Čechy – západ – studánka U panny Lídy

Příloha č. 19 – Střední Čechy – západ – Zlatý Kůň

Příloha č. 20 – Mapa turistické oblasti Střední Čechy – jih

Příloha č. 21 – Střední Čechy – jih – hora Blaník

Příloha č. 22 – Střední Čechy – jih – hrad Český Šternberk

Příloha č. 23 – Střední Čechy – jih – zámek Kácov

- Příloha č. 24 – Střední Čechy – jih – zámek Jemniště
- Příloha č. 25 – Střední Čechy – jih – zámek Konopiště
- Příloha č. 26 – Střední Čechy – jih – Sázavský klášter
- Příloha č. 27 – Střední Čechy – jih – chrám sv. Barbory v Kutné Hoře
- Příloha č. 28 – Střední Čechy – jih – katedrála Nanebevzetí Panny Marie a sv. Jana Křtitele
- Příloha č. 29 – Střední Čechy – jih – zámek Kačina
- Příloha č. 30 – Střední Čechy – jih – Průhonický zámek s parkem
- Příloha č. 31 – Střední Čechy – jih – zámek Vlašim
- Příloha č. 32 – Mapa turistické oblasti Střední Čechy – severozápad – Polabí
- Příloha č. 33 – Střední Čechy – severozápad – Polabí – Mělník
- Příloha č. 34 – Střední Čechy – severozápad – Polabí – hrad Kokořín
- Příloha č. 35 – Střední Čechy – severozápad – Polabí – chata Bohumila Hrabala
- Příloha č. 36 – Střední Čechy – severozápad – Polabí – zámek Mnichovo Hradiště
- Příloha č. 37 – Střední Čechy – severozápad – Polabí – hrad Mladá Boleslav
- Příloha č. 38 – Střední Čechy – severozápad – Polabí – lázeňská kolonáda Poděbrady
- Příloha č. 39 – Střední Čechy – severozápad – Polabí – Pokličky
- Příloha č. 40 – Střední Čechy – severozápad – Polabí – soutok Labe a Vltavy
- Příloha č. 41 – Střední Čechy – severozápad – Polabí – zámek Nelahozeves
- Příloha č. 42 – Střední Čechy – severozápad – Polabí – zámek Kosmonosy
- Příloha č. 43 – Střední Čechy – severozápad – Polabí – Regionální muzeum Mělník – Skalní obydlí

Přílohy

1.

Dotazník – vybrané pověsti Středočeského kraje

1. Vaše pohlaví

- Muž
- Žena
- Jiné

2. Váš věk

- 15 a mladší
- 16–18
- 19–29
- 30–45
- 46–60
- 61 a více

3. Uveďte vaše dosavadní vzdělání

- Neúplné základní vzdělání
- Základní vzdělání
- Střední odborné vzdělání s výučním listem
- Střední odborné vzdělání s maturitou
- Vyšší odborné vzdělání
- Vysokoškolské vzdělání

4. Zajímají vás pověsti a legendy?

- Ano
- Ne

5. Pokud ano, které české pověsti a legendy znáte?

6. Znáte pověst či legendu k některému z těchto míst?

- Okoř
- Tetín
- Koněpruské jeskyně
- Mělník
- Kokořín
- Český Šternberk
- Křivoklát
- Valdek

- Březnice
- hora Blaník

7. Kterou z těchto pověstí či legend jste již slyšeli?

- O mělnickém podzemí
- Blaničtí rytíři
- Zlatý kůň
- Legenda o svaté Ludmile
- Rytíři v mělnickém podzemí
- O krásné Julianě
- Pověst o tajemném obraze
- Panna Lída
- Ztracený poklad
- Slavičí stezka

8. Věděli jste, že je pověst o rytířích dřímajících v hoře spojena s více místy?

- Ano
- Ne

9. Navštívili jste někdy zajímavost díky její spojitosti s pověstí či legendou?

- Ano
- Ne

10. Pokud ne, měli byste o to zájem?

- Ano
- Ne
- Nevím

11. Využili byste mapu s dříve zmíněnými místy a pověstmi?

- Ano
- Ne
- Nevím

12. Co by se vám na mapě líbilo nejvíce?

- Foto daného místa
- Krátký popis
- Historie místa
- Odkaz na stránky zajímavosti
- Pověst vázaná k místu

13. Je něco, co by se vám na mapě líbilo a nebylo to zmíněno?

14. Ocenili byste předem navržené oblasti s možností tras?

- Ano
- Ne

15. Pokud ano, na základě čeho by takové trasy měly vznikat?

- Dle vzdálenosti od Prahy
- Dle oblastí, kde se zajímavosti nacházejí
- Seřazení dle stáří atraktivit
- Dle toho, jak je daná pověst známá

16. Byla by pro vás atraktivní nabídka odměny za navštívení památek spojených s pověstmi?

- Ano
- Ne

2.

Pracovní list – Pověst Koněpruských jeskyní

Pověst o návrší Zlatý kůň vypráví o chamtivé a pyšné urozené paní, která se dozvěděla o pokladu ukrytém ve skalách. Mohl ho ale získat jen ten, kdo bude mít zlaté vlasy a železnou ruku; jiného duch střežící poklad ve skalách potrestá. Šlechtična si proto nechala vyhotovit zlatavou paruku i železnou rukavici, a na svém koni se vydala ke skalám, které se jí skutečně otevřely. Nikdy se již nevrátila, neboť byla za svou chamtivost na koni proměněna ve zlato. Dále pověst praví, že ji jednoho dne našla služebná se svým milým, a jejich láska v nich spojila zlaté vlasy dívky a železnou ruku muže. Na paměť zlaté sochy skryté v podzemí byl vrch pojmenován Zlatý kůň.

1. Jak se jmenuje návrší?
2. Jakou pohádkovou bytostí bys chtěl(a) být?
3. Jak podle tebe vypadal zlatý kůň? Nakresli!

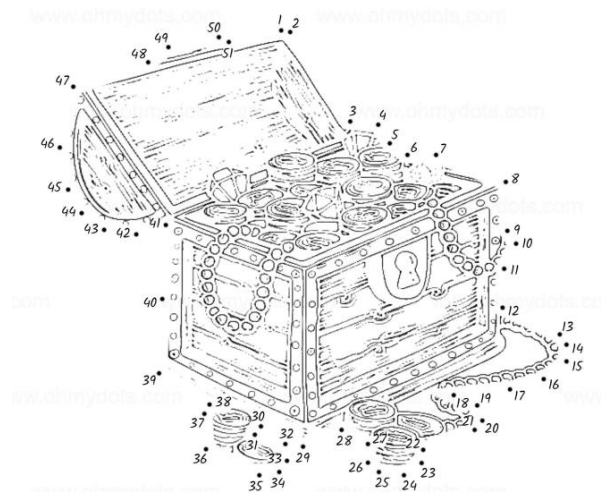
4. Osmisměrka pro starší šikuly

Pověsti a legendy

Y A S L T V B N O O G B R P P F J Ň Ů K
T R U H L A A Q P M S P J O P G W A U Z
J D Z F E R J Y H E W U D V D U Z I S J
E E X P F E X G P O N H U Ě K A A H T V
S S R V Q F W K C E D T S S J X I Q U R
K B W G X D M J L C P G W T P I B E D G
Y B N B W O G S S X G N E X I B J D Á G
N I H Y Z W G W L K Í N Ž E P U O L N R
Ě W G P G A D L P A S Á Č E K L C L K Q
T I V I N Q X K O K N Y V W M C S O A Z
X O Ě R T A E C O D L O E A Y O N B Q F
L B Z X H T D T T P I B P O K L A D L U
O T E E H V K A Q A C T F B X Z C A K A
A B N T J R B D R R Q F L U O L F I O D
V F Í Q H T M O E Y S Q P P H A P G C N
L X C A E K H J I T J S R W W T Z H Z E
O N Y L Y N Q Q V Í H U Y D E O V H Á G
P X K S L E K X R Ě H U R W P G T R M E
N Q M K A K X P Q I O C T T Q B O A E L
G J O A S L A V Í K F L U H X A T D K V

1. poklad 2. hrad 3. zámek 4. hora 5. rytíř 6. kůň 7. vězení 8. studánka
9. legenda 10. pověst 11. jeskyně 12. pasáček 13. zlato 14. sud 15. loupežník
16. truhla 17. slavík 18. kletba

5. Pokus se pospojovat čísla a uvidíš poklad!

3.

☰
Mapa pověstí Středočesk...
🔍
⋮

Střední Čechy – západ

- 📍 Koněpruské jeskyně
- 📍 Hrad Křivoklát
- 📍 Pozůstatky hradu Tetína
- 📍 Zřícenina hradu Okoř
- 📍 Zřícenina hradu Valdek
- 📍 Zámek Březnice
- 📍 Hrad Karlštejn
- 📍 Lom Velká Amerika
- 📍 Svatý Jan pod Skalou
- 📍 Čertova skála
- 📍 Naučná stezka Po stopě trilobita
- 📍 Hrad Točnick
- 📍 Studánka U panny Lídy
- 📍 Zlatý kůň

4.

←
Koněpruské jeskyně
📍

popis

Jeskynní systém tvoří tři patra chodeb a dómů o celkové délce asi 2 000 m a hloubce 70 m.“ V polovině 20. století byly jeskyně objeveny dělníky při těžbě vápence a o pár měsíců později zde byl zahájen archeologický výzkum vedený Františkem Proškem. Jednalo se o naleziště pozůstatků několika druhů zvířecích kostí, různých nástrojů „datovaných do počátku mladšího paleolitu a lidské kosti, které byly považovány za nejstarší doklady o existenci Homo sapiens fossilis na území České republiky. Po určité době bylo zjištěno, že se jedná o nálezy z 11. století před naším letopočtem.

OTEVÍRACÍ DOBA:

Leden – Březen
- ZAVŘENO

Duben
- 8:00 – 16:00 (každý den)

Květen
- 8:00 – 16:00 (každý den)

Červen
- 8:00 – 16:00 (každý den)

Červenec – Srpen
- 8:00 – 17:00 (každý den)

zář

Září
- 8:00 – 16:00 (každý den)

Říjen
- 8:30 – 15:00 (každý den)

Listopad
- Vstup 9:00, 11:00, 14:00 (pondělí – pátek)

Prosinec
- ZAVŘENO

CENÍK

Základní prohlídková trasa
- Plně vstupné 190 Kč
- Snižené vstupné 150 Kč
- Dětské vstupné 100 Kč

5.

← Hrad Křivoklát

popis
Hradiště Křivoklátu se původně nacházelo na jiném neznámém místě, než dnes stojí hrad, a první zmínka, kterou uvedl kronikář Kosmas, se datuje do roku 1110. Samotnou královskou stavbu nechal vybudovat Přemysl Otakar I. či Václav I. někdy v letech 1225–1235. Celý hradní komplex byl postupně rozšiřován panovníky až do konce 13. století, kdy byla nejprve postavena obvodová hradba s donjonem a poté příčná hradba rozdělující plochu na horní a dolní hrad.

Hrad se stává politicky významným za vlády Přemysla Otakara II., který ho používal pro diplomatická jednání konající se převážně v druhém palácovém komplexu. Roku 1307 byl Křivoklát dobyt šlechticem rodu Buziců Vilémem Zajícem z Valdeka, který také pravděpodobně způsobil požár, avšak budovu moc neopravil. Po požáru Pražského hradu v roce 1316 zde našla útočiště královna Eliška a její tři děti. Roku 1422 byl opět poničen požárem, a poté obléhán a obsazen kališnickými a katolickými vojsky. Budova sloužila mimo jiné i jako vězení. Mezi významné osobnosti vězněné na hradě se řadí první biskup Jednoty bratrské Jan Augusta nebo alchymista Edward Kelley.

Za dob vlády Habsburků byl hrad roku 1634 poničen Sasí a o devět let později došlo k požáru, který zničil většinu hradu a mnoho důležitých dokumentů. Objekt byl předán Schwarzenbergům a následně Valdštejnům, ti měli hrad ve

vlastnictví v letech 1685-1773. Křivoklát pak sňatkem přešel na Fürstenbergy. Rod Fürstenbergů se rozhodl nechat hrad vystavit v duchu romantismu, zřídil v hradní věži roku 1897 muzeum a panství mu patřilo do roku 1929, kdy ho prodal státu.

OTEVÍRACÍ DOBA:
Otevírací doba se každý rok mění v závislosti na svátcích a potřebných údržbách hradu. Niže uvedené informace jsou pouze orientační.

- HRADNÍ PALÁCE**
- Leden – únor
 - 12:00 – 14:00 (víkendy)
 - Březen
 - 12:00 – 15:00 (sobota)
 - 12:00 – 14:00 (neděle)
 - Duben
 - 10:00 – 16:00 (pondělí – neděle)
 - Květen
 - 10:00 – 17:00 (úterý – pátek)
 - 9:00 – 17:00 (víkendy)
 - Červen
 - 9:00 – 17:00 (úterý – neděle)
 - Červenec – srpen
 - 9:00 – 18:00 (úterý – neděle)

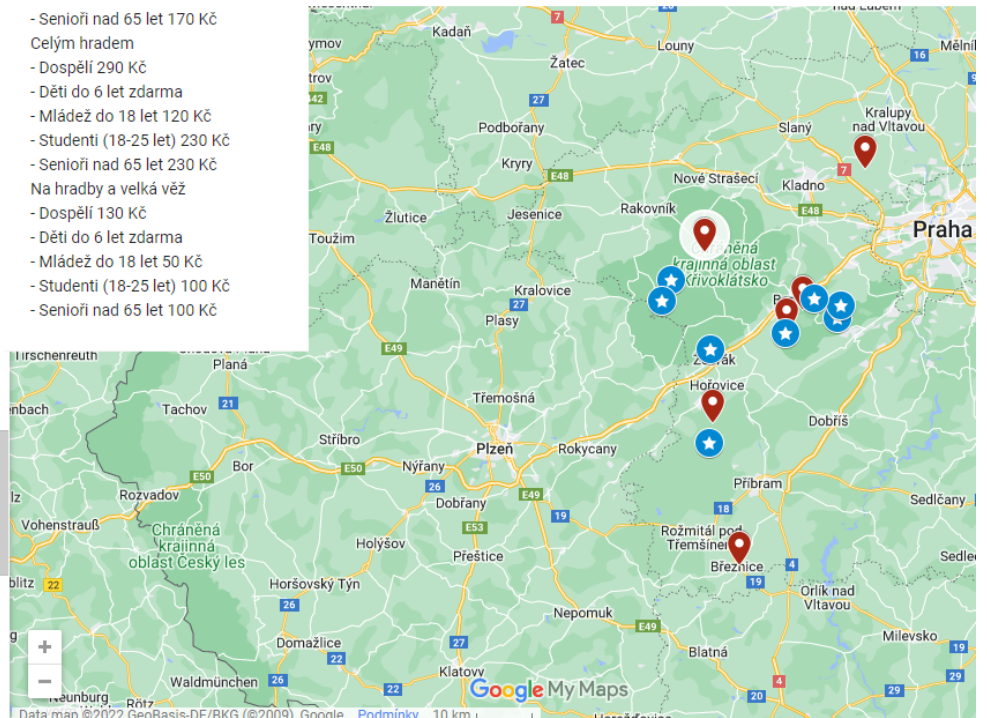
6.

← Hrad Křivoklát

- Září
- 9:00 – 16:00 (víkendy)
- NA HRADBY A VELKÁ VĚŽ**
- Leden – duben
 - ZAVŘENO
- Květen
- 9:00 – 16:00 (víkendy)
- Červen
- 9:00 – 16:00 (víkendy)
- Červenec – srpen
- 9:00 – 18:00 (úterý – neděle)
- Září
- 9:00 – 17:00 (víkendy)

- VSTUPNÉ**
- Hradní paláce
- Dospělí 240 Kč
 - Děti do 6 let zdarma
 - Mládež do 18 let 100 Kč
 - Studenti (18-25 let) 190 Kč
 - Senioři nad 65 let 190 Kč
- Gotické paláce
- Dospělí 210 Kč
 - Děti do 6 let zdarma
 - Mládež do 18 let 80 Kč
 - Studenti (18-25 let) 170 Kč

- Senioři nad 65 let 170 Kč
 - Celým hradem
 - Dospělí 290 Kč
 - Děti do 6 let zdarma
 - Mládež do 18 let 120 Kč
 - Studenti (18-25 let) 230 Kč
 - Senioři nad 65 let 230 Kč
- Na hrady a velká věž
- Dospělí 130 Kč
 - Děti do 6 let zdarma
 - Mládež do 18 let 50 Kč
 - Studenti (18-25 let) 100 Kč
 - Senioři nad 65 let 100 Kč

7.

← Pozůstatky hradu Tetína ↗

popis

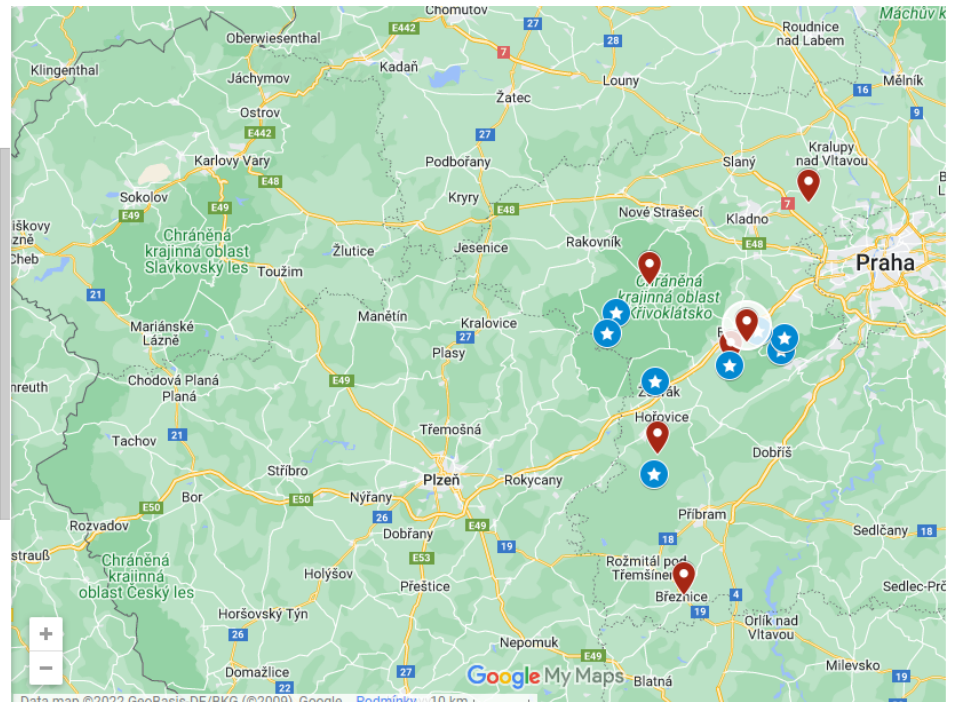
První zmínky o obývání tohoto hradiště se datují do 10. století, kdy zde sídlila kněžna Ludmila po smrti svého chotě Bořivoje. Roku 920 byla Ludmila na Tetině na nařízení kněžny Drahomíry zavražděna. Poté se hradiště stalo sídlem knížecích úředníků, kterým připadla na starost Tetínská župa, později přejmenována na Podbrdský kraj. Správní pravomoc byla v průběhu 13. století přesunuta na hrad Nižbor, a původní hrad byl opuštěn. Současně zde vzniká nový kamenný hrad, který „stával na vysoké skále nad pravým břehem Berounky, na nejvýhodnějším výběžku ostrohu; nevelká rokle, která jej oddělovala od bývalého hradiště, byla prokopáním prohloubena v příkop.“ Ve 14. století spravovala tetínské manství šlechtická rodina z Tetína a Štěpán z Tetína byl údajně prvním vlastníkem hradu. Hrad šlechticům patřil do roku 1357, kdy celé panství koupil Karel IV., a roku 1422 byl obsazen husity a následně zničen.

OTEVÍRACÍ DOBA

- Jedná se o zpustlou zříceninu hradu, vstup je možný v jakoukoliv roční dobu.

VSTUPNÉ

- Zdarma

8.

← Zřícenina hradu Okoř ↗

popis

Hrad Okoř je staven v gotickém stylu Mikulášem Rokycanským a nadále i jeho synem Františkem Rokycanským, který od roku 1360 nese přízvisko Z Okoře. Dominantna zříceniny – hradní věž – byla vybudována okolo gotické kaple z roku 1260 a chránila hlavní bránu. „z níž se vcházelo z prvního nádvoří do vnitřního hradu.“ V průběhu staletí se na Okoři vystřídal mnoho vlastníků šlechtického rodu a v 15. století padl do rukou Ludvíku z Florencie. Jednalo se o katolického měšťana, který byl nucen hrad za husitských válek opustit, a proto připadla Okoř roku 1421 tábořskému vojsku. První zaznamenaný popis hradu se datuje do roku 1590, kdy byla Okoř ve vlastnictví Martiniců, a to až do roku 1649 – tehdy majetek odkázali jezuitské koleji u svatého Klimenta. Za časů jezuitů se hrad dočkal několika oprav a přístaveb, „jezuité byli posledními majiteli hradu, kteří jej obývali. Po zrušení jezuitského řádu roku 1773 a konfiskaci jeho majetku se Okoř dostala do správy studijního fondu a od té doby začala chátrat.“ Hrad se znovu začal opravovat až ve 20. století, kdy se stal majetkem státu. V dnešní době zříceninu spravuje Středočeské muzeum v Roztkách.

OTEVÍRACÍ DOBA

Duben – květen

- 10:00 – 16:30 (víkendy)

Červen – září

- 10:00 – 16:30 (úterý – neděle)

Ríjen – listopad

- 10:00 – 16:30 (víkendy)

VSTUPNÉ

- Dospělí 70 Kč

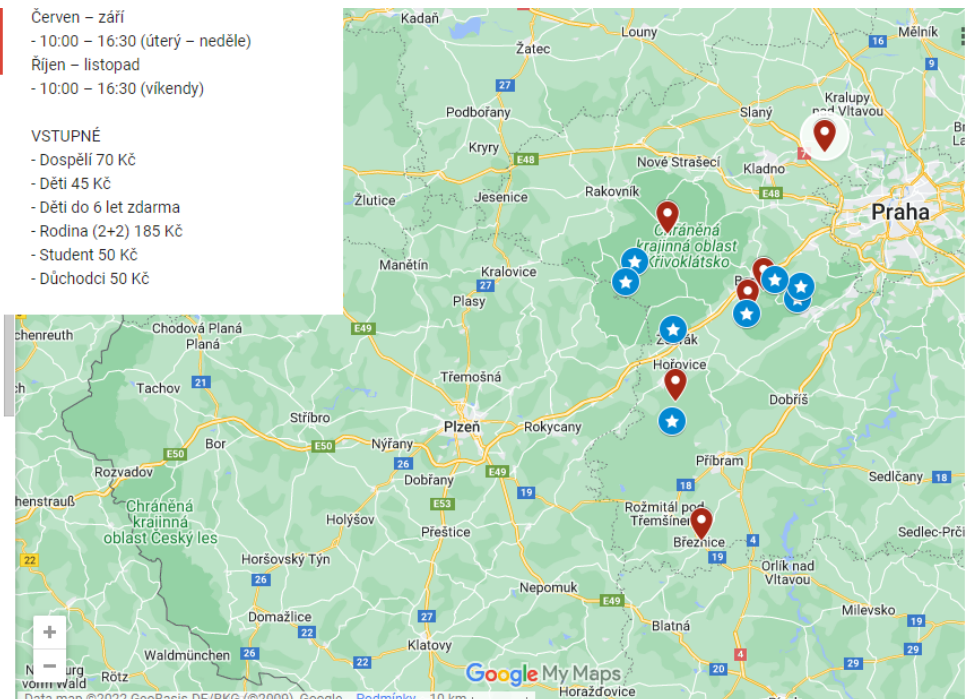
- Děti 45 Kč

- Děti do 6 let zdarma

- Rodina (2+2) 185 Kč

- Student 50 Kč

- Důchodci 50 Kč

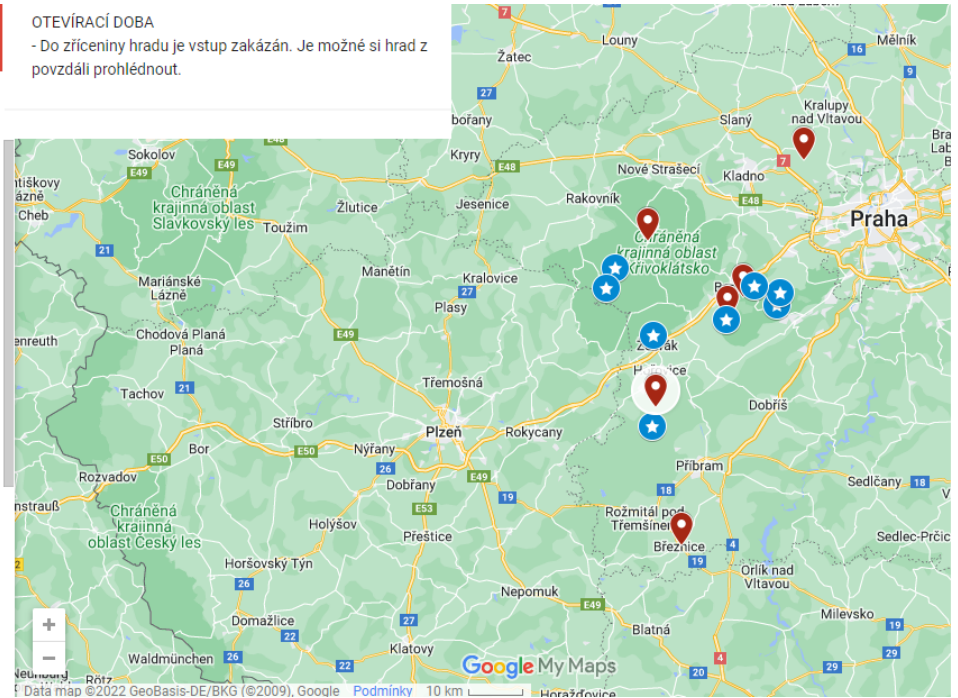
← Zřícenina hradu Valdek

popis

Hrad Valdek byl vybudován na ostrožně vyběhající z hřebenu hory Berance do údolí Červeného potoka, a to nejpozději v 50. letech 13. století. Jednalo se o gotickou stavbu rozdělenou na předhradí a zadní hrad, které od sebe dělil příkop vytesaný do skály s dřevěným mostem jako jedinou spojnicí, s okrouhlou obrannou věží stojící volně za hradební zdí. Ve východní části hradu se nacházela brána a vedle menší branky pro pěší, za níž byla situována studna. První zmínky o hradu pochází ze 13. století, konkrétně z roku 1263, kdy z hradu tehdejší majitel Oldřich Zajíc z Valdeka založil první augustiniánský klášter v Čechách, nazývaný původně Ostrov, později Svatá Dobrotivá u dnešního Zaječova. Dalším významným pánem Valdeka byl vnuk Oldřicha Vilém, který od Jana Lucemburského získal města Beroun a Domažlice a hrad Křivoklátsko s Přimdou. Jeho synové hrad prodali rodu z Běškovců, kvůli jejich sporu s Děpoltem z Rýzmburka byl hrad obléhán, dobyt a následně zrušen a vypálen. Valdek byl zanedlouho neznámým majitelem opraven. Někdy v průběhu 16. století byla snaha hrad přestavět, a proto byla ve zdech severního a hlavního paláce stavby vylámana nová okna. Valdek však postupně chátral a Václav Pešík z Komárova, který hrad získal 1586, se ho rozhodl opustit a roku 1623 mu byl společně s veškerým majetkem po bitvě na Bílé hoře zkonfiskován.

OTEVÍRACÍ DOBA

- Do zříceniny hradu je vstup zakázán. Je možné si hrad z povzdálí prohlédnout.

← Zámek Březnice

popis

Zámek Březnice byl původně raně gotický hrad vlastněný rodem Buziců, kteří ho nechali vystavět ve 13. století. Roku 1422 byl však hrad vypálen, a proto musel být jeho novými majiteli Zmrzliky ze Svojšína přestavěn do pozdně gotického stylu. V 16. století připadla stavba Petrovi Malovcovi z Chýnova, který ji doplnil o dělostřelecké opevnění se vstupní branou. V letech 1548 až 1558 byl hrad rekonstruován do podoby renesančního zámku a byla přidána i renesanční zahrada. Tehdejší vlastníci Lokšanové z Lokšan také byli svědky tajné svatby arcivévodky Ferdinanda Tyrolského a Filipíny Welsperové, jež se na zámku odehrála. Roku 1623 připadá zámek Březnice Přibíkovi Jeniškovi z Újezda. Nechal zde udělat přístavby a založil zámeckou knihovnu pro cenné rukopisy. Krakovští z Kolovrat pokračovali v úpravách zámku v klasicistním stylu, vybuvovali zde krajinářský park a rozšířili sbírku obrazů v zámecké galerii. Jedním z posledních vlastníků byl Eduard Pálffy z Erdödu, který se zasloužil o značnou část výbavy interiéru v podobě kamen, nábytku, obrazů i různých sbírek.

OTEVÍRACÍ DOBA

Otevírací doba se každý rok mění v závislosti na svátcích a potřebných údržbách hradu. Níže uvedené informace jsou pouze orientační.

ZÁMECKÉ INTERIÉRY + ZÁMECKÉ ZBROJNICE

Leden – březen

- ZAVŘENO

Duben

- 9:00 – 16:00 (víkendy)

Květen

- 9:00 – 16:00 (úterý, čtvrtek, pátek, víkendy)

Červen – srpen

- 9:00 – 17:00 (úterý – neděle)

Září

- 9:00 – 16:00 (úterý – neděle)

Říjen

- 9:00 – 16:00 (víkendy)

RENESEANCE NA DOTEK

Leden – duben

- ZAVŘENO

Květen

- 10:00 – 16:00 (úterý – neděle)

Červen – srpen

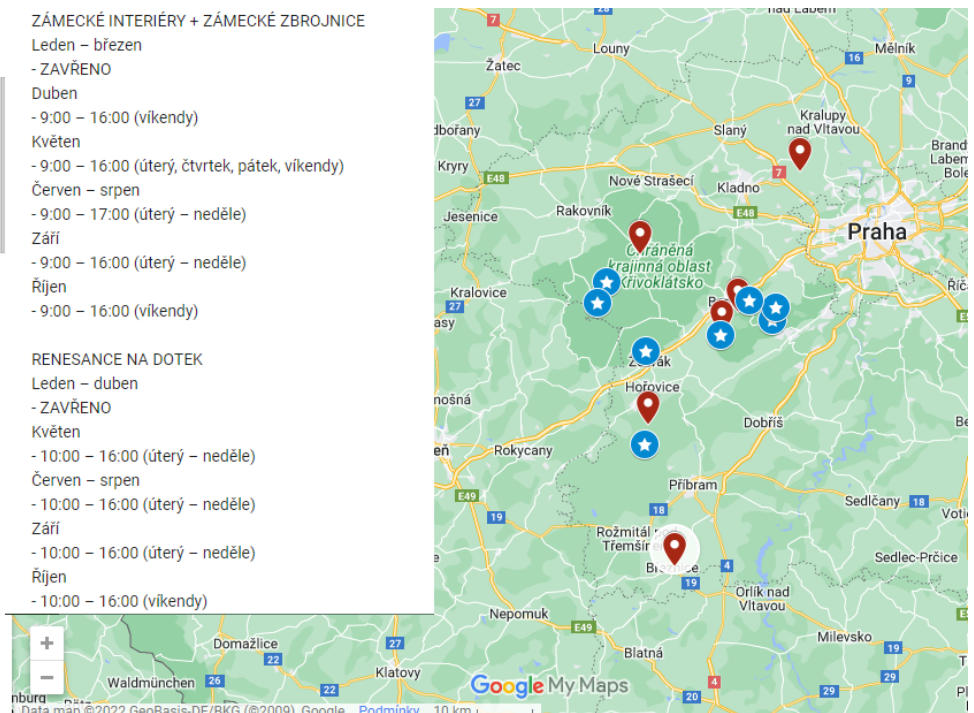
- 10:00 – 16:00 (úterý – neděle)

Září

- 10:00 – 16:00 (úterý – neděle)

Říjen

- 10:00 – 16:00 (víkendy)

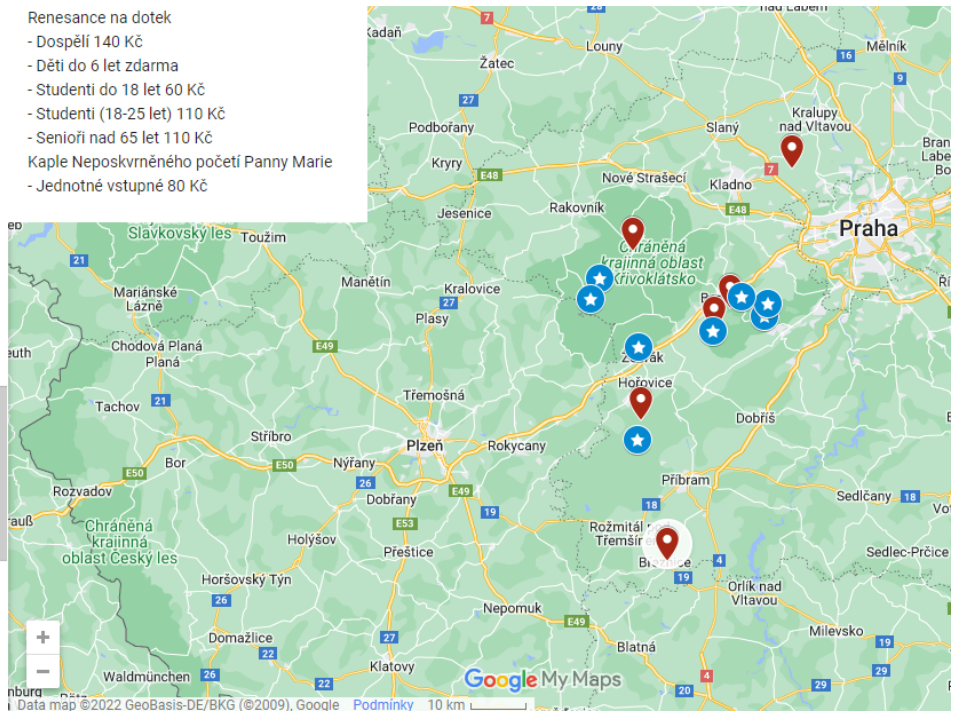
11.

← **Zámek Březnice** ↗

KAPLE NEPOSKVRNĚNÉHO POČETÍ PANNY MARIE
 Leden – březen
 - ZAVŘENO
 Duben
 - 9:00 – 16:00 (víkendy)
 Květen
 - 9:00 – 16:00 (úterý – neděle)
 Červen – srpen
 - 9:00 – 17:00 (úterý – neděle)
 Zářít
 - 9:00 – 16:00 (úterý – neděle)
 Říjen
 - 9:00 – 16:00 (víkendy)

VSTUPNÉ
 Zámecké interiéry
 - Dospělí 160 Kč
 - Děti do 6 let zdarma
 - Studenti do 18 let 60 Kč
 - Studenti (18-25 let) 130 Kč
 - Senioři nad 65 let 130 Kč
 Zámecké zbrojnice
 - Dospělí 140 Kč
 - Děti do 6 let zdarma
 - Studenti do 18 let 60 Kč
 - Studenti (18-25 let) 110 Kč
 - Senioři nad 65 let 110 Kč

- Renesance na dotek
 - Dospělí 140 Kč
 - Děti do 6 let zdarma
 - Studenti do 18 let 60 Kč
 - Studenti (18-25 let) 110 Kč
 - Senioři nad 65 let 110 Kč
 Kaple Neposkvrněného početí Panny Marie
 - Jednotné vstupné 80 Kč

12.

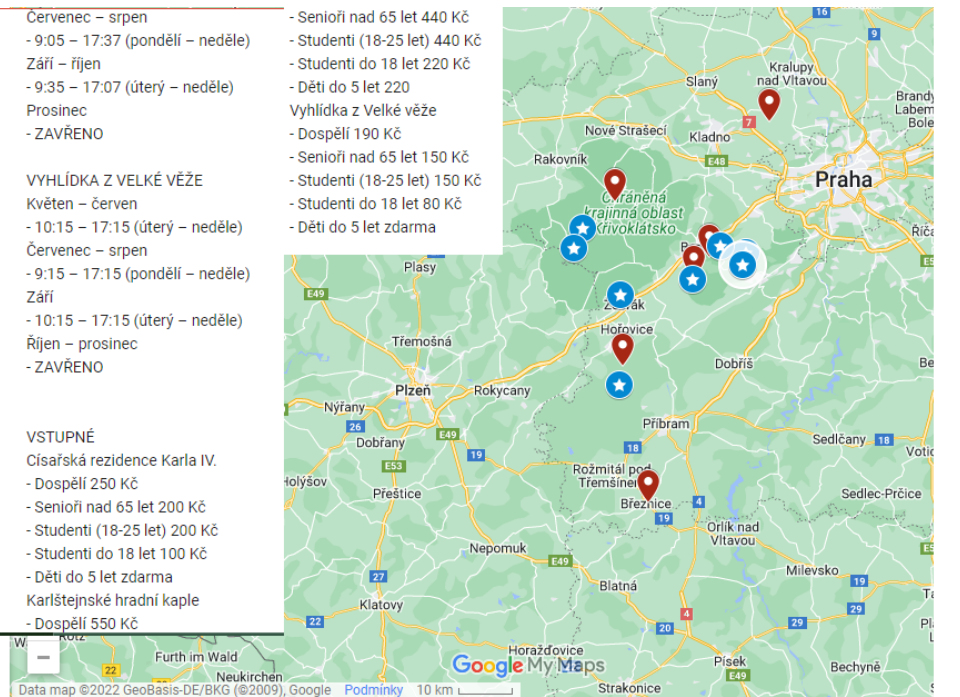
← **Hrad Karlštejn** ↗

popis
 OTEVÍRACÍ DOBA
 Otevírací doba se každý rok mění v závislosti na svátcích a potřebných údržbách hradu. Niže uvedené informace jsou pouze orientační.

CÍSAŘSKÁ REZIDENCE KARLA IV.
 Květen
 - 9:30 – 17:30 (úterý – neděle)
 Červen
 - 9:30 – 17:30 (úterý – neděle)
 Červenec – srpen
 - 9:00 – 18:00 (pondělí – neděle)
 Zářít
 - 9:30 – 17:30 (úterý – neděle)
 Říjen
 - 9:30 – 16:30 (úterý – neděle)
 Listopad
 - 10:00 – 15:00 (pátek – neděle)
 Prosinec
 - 10:00 – 15:00 (pátek – neděle, kromě svátků)

KARLŠTEJNSKÉ HRADNÍ KAPLE
 Květen – červen
 - 9:35 – 17:07 (úterý – neděle)
 Červenec – srpen

- Červenec – srpen
 - 9:05 – 17:37 (pondělí – neděle)
 Zářít – říjen
 - 9:35 – 17:07 (úterý – neděle)
 Prosinec
 - ZAVŘENO
- VYHLÍDKA Z VELKÉ VĚŽE
 Květen – červen
 - 10:15 – 17:15 (úterý – neděle)
 Červenec – srpen
 - 9:15 – 17:15 (pondělí – neděle)
 Zářít
 - 10:15 – 17:15 (úterý – neděle)
 Říjen – prosinec
 - ZAVŘENO
- VSTUPNÉ
 Císařská rezidence Karla IV.
 - Dospělí 250 Kč
 - Senioři nad 65 let 200 Kč
 - Studenti (18-25 let) 200 Kč
 - Studenti do 18 let 100 Kč
 - Děti do 5 let zdarma
 Karlštejnské hradní kaple
 - Dospělí 550 Kč
- Senioři nad 65 let 440 Kč
 - Studenti (18-25 let) 440 Kč
 - Studenti do 18 let 220 Kč
 - Děti do 5 let 220 Kč
 Vyhlídka z Velké věže
 - Dospělí 190 Kč
 - Senioři nad 65 let 150 Kč
 - Studenti (18-25 let) 150 Kč
 - Studenti do 18 let 80 Kč
 - Děti do 5 let zdarma

13.

← Lom Velká Amerika

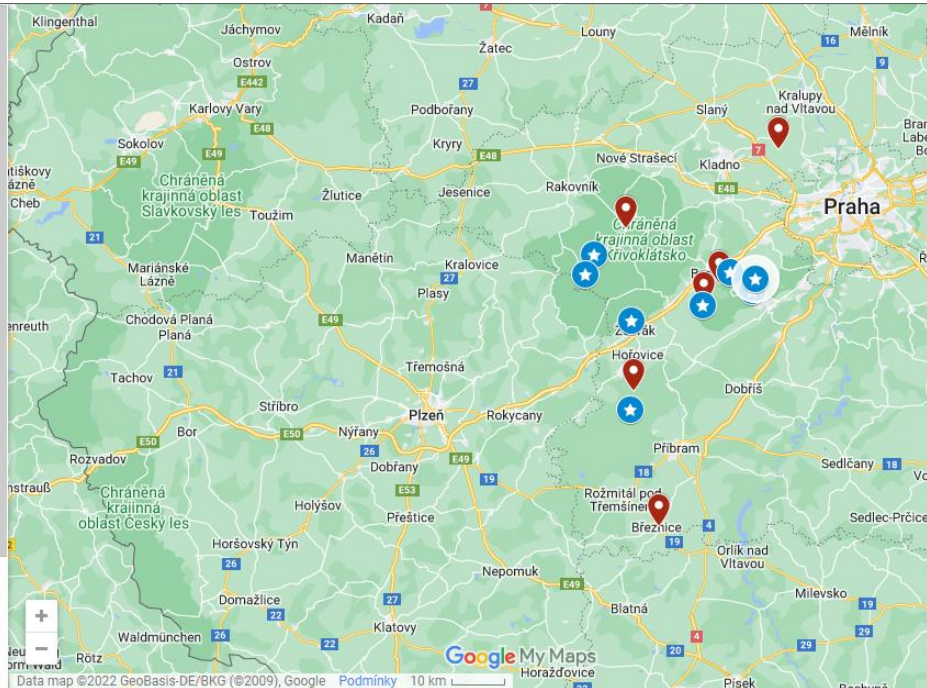
název
Lom Velká Amerika

popis
Vstup do lomu je trvale zakázán, lze si ho prohlédnout z vyhlídky u parkoviště a udělat si procházku okolo lomů Velká Amerika, Malá Amerika i Mexiko.

Podrobnosti z Map Google

267 17 Mořina
+420 724 700 575
www.lomy-amerika.cz

4.6 ★★★★★

Map showing the location of Lom Velká Amerika (marked with a red pin) in the vicinity of Prague (Praha) and other towns like Plzeň, Kladno, and Slaný. The map includes road networks and geographical features.

14.

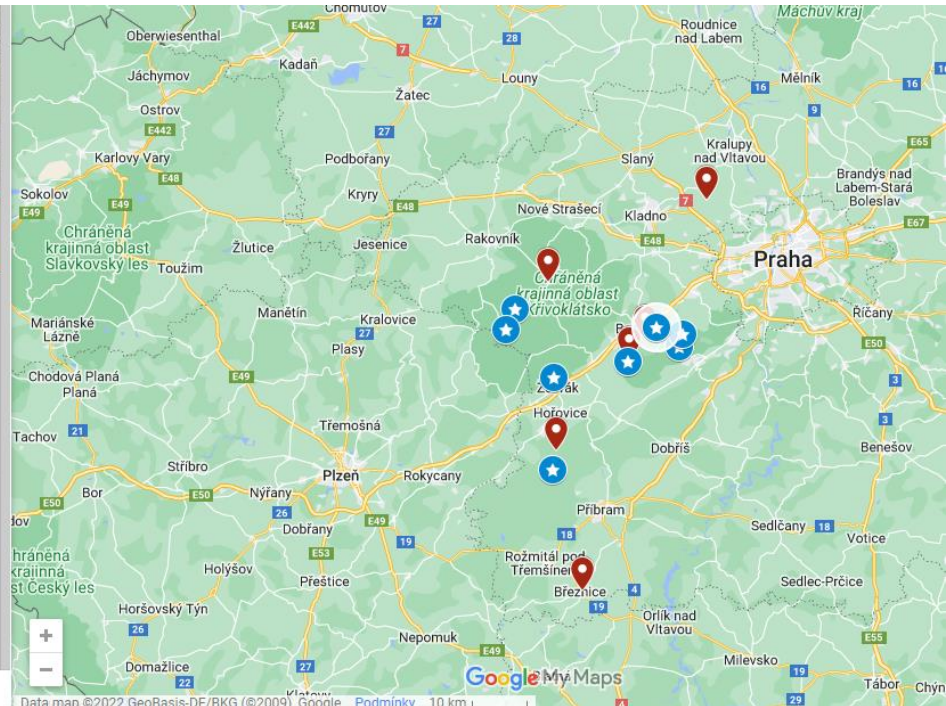

← Svatý Jan pod Skalou

název
Svatý Jan pod Skalou

popis
Obec Svatý Jan pod Skalou je poutním místem, kde se nachází kostel Narození sv. Jana Křtitele.

Podrobnosti z Map Google

Svatý Jan pod Skalou
[Zobrazit v Mapách Google](#)

Map showing the location of Svatý Jan pod Skalou (marked with a red pin) in the vicinity of Prague (Praha) and other towns like Plzeň, Kladno, and Slaný. The map includes road networks and geographical features.

15.

← Čertova skála ↗

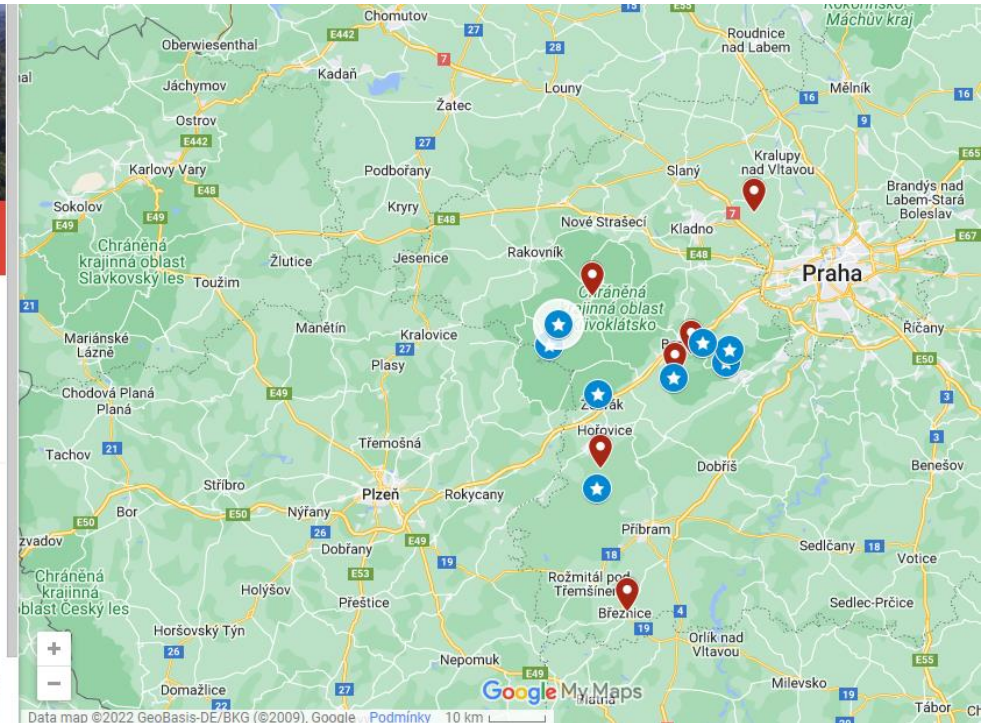

název
Čertova skála

popis
Jedná se o přírodní rezervaci s výhledem na řeku Berounku.

Podrobnosti z Map Google
270 41 Hracholusky

4.7 ★★★★★ ⓘ

Zobrazit v Mapách Google

16.

← Naučná stezka Po stopě trilo... ↗

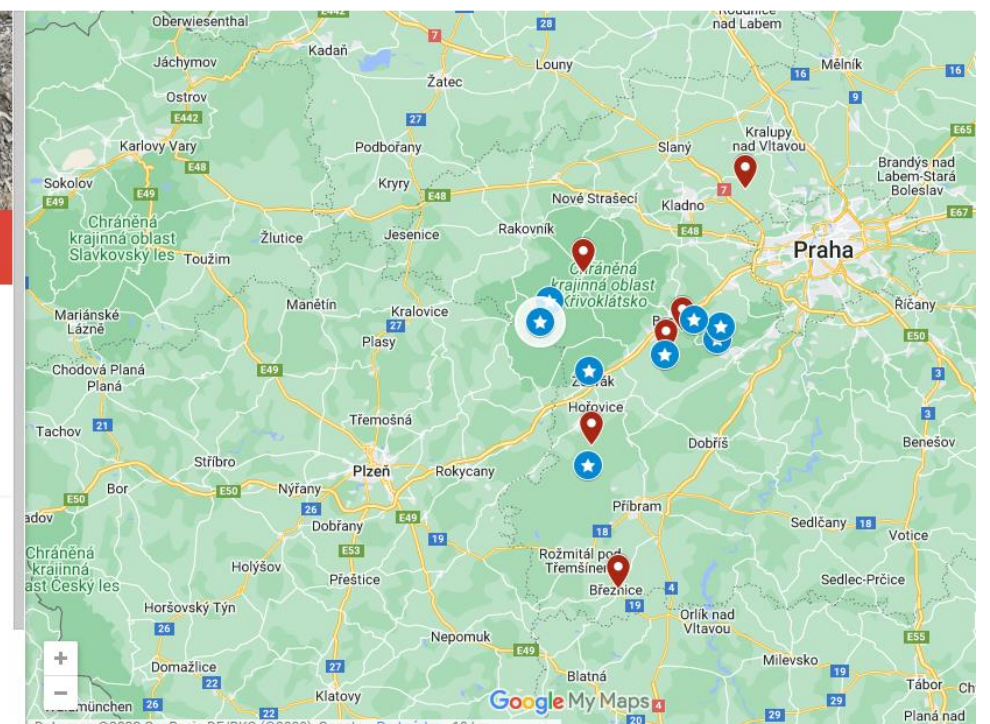
název
Naučná stezka Po stopě trilobita

popis
Naučná stezka začíná u památníku Joachima Barranda a je dlouhá přibližně 2 kilometry.

Podrobnosti z Map Google
270 42 Skryje
cs.m.wikipedia.org

4.5 ★★★★★ ⓘ

Zobrazit v Mapách Google

17.

← Hrad Točnick

popis

Na Točniku je možné zakoupit okruh, kde navštívíte hrad Točnick i sousedící hrad Zebrák. Na přesun je třeba minimálně 30 minut.

OTEVÍRACÍ DOBA

Otevírací doba se každý rok mění v závislosti na svátcích a potřebných údržbách hradu. Niže uvedené informace jsou pouze orientační.

Březen

- 10:00 – 16:00 (víkendy)

Duben

- 10:00 – 17:00 (úterý – neděle)

Květen

- 10:00 – 18:00 (úterý – neděle)

Červen – srpen

- 9:00 – 18:00 (úterý – neděle)

Září

- 10:00 – 17:00 (úterý – neděle)

Říjen

- 10:00 – 16:00 (víkendy)

Listopad – prosinec

- ZAVŘENO

VSTUPNÉ

Volná prohlídka hradu

- Dospělí 150 Kč

- Děti do 6 let zdarma

- Studenti do 18 let 60 Kč

- Studenti (18-25 let) 120 Kč

- Senioři nad 65 let 120 Kč

Oba hrady – Točnick a Zebrák

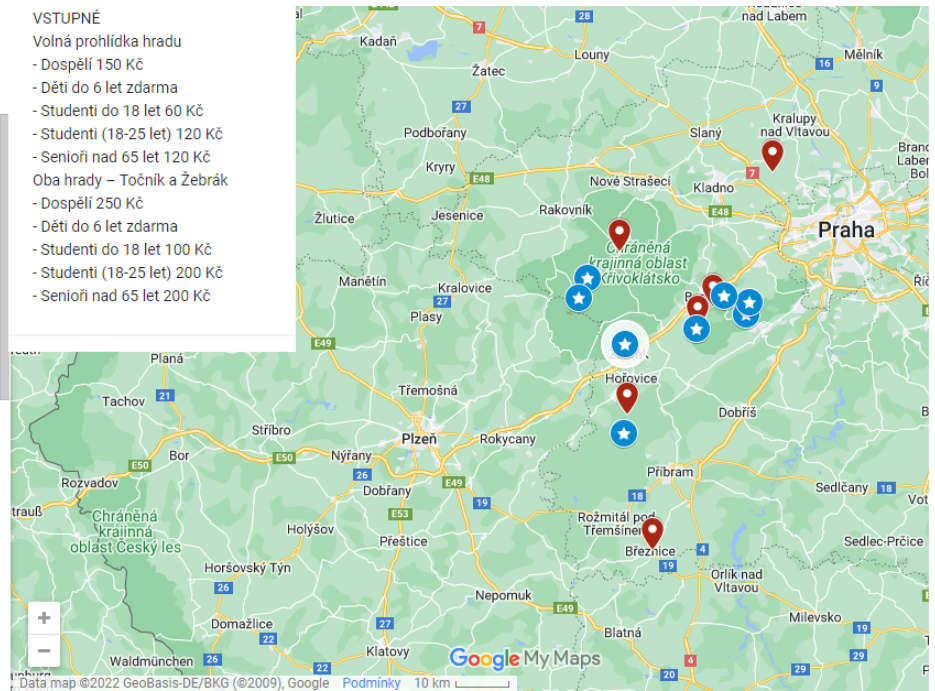
- Dospělí 250 Kč

- Děti do 6 let zdarma

- Studenti do 18 let 100 Kč

- Studenti (18-25 let) 200 Kč

- Senioři nad 65 let 200 Kč

18.

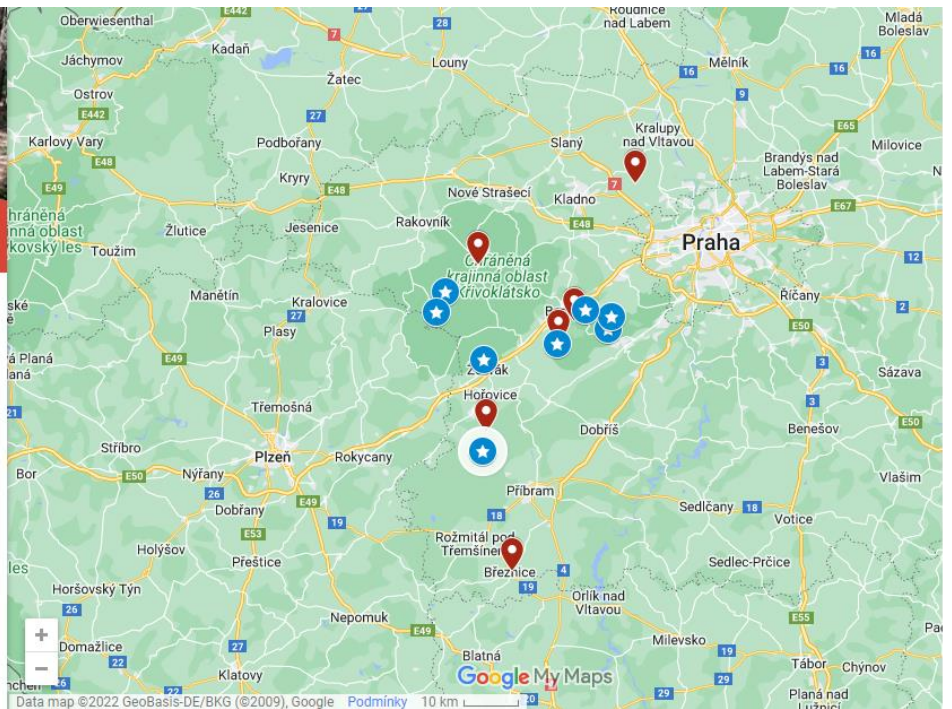
← Studánka U panny Lídy

název

Studánka U panny Lídy

popis

Studánka U panny Lídy je přístupná na kole i pěšky. Nabízí čistou a pitnou vodu.

19.

Zlatý kůň

název
Zlatý kůň

popis
Návrší Zlatý kůň je tvořeno z velké části z vápence a jedná se o jedno z nejvyšších míst Českého krasu.

Podrobnosti z Map Google
266 01 Koněprusy
4.6 ★★★★★
[Zobrazit v Mapách Google](#)

20.

Mapa pověstí Středočesk...

Střední Čechy – západ

Střední Čechy – jih

- Blaník
- Hrad Český Šternberk
- Zámek Kácov
- Zámek Jemniště
- Zámek Konopiště
- Sázavský klášter, poutní místo sv. Prokopa
- Chrám svatě Barbory v Kutné Hoře
- Katedrála Nanebevzetí Panny Marie a sv. Ja...
- Zámek Kačina
- Průhonický zámek s parkem
- Zámek Vlašim

Střední Čechy – severozápad – Polabí

21.

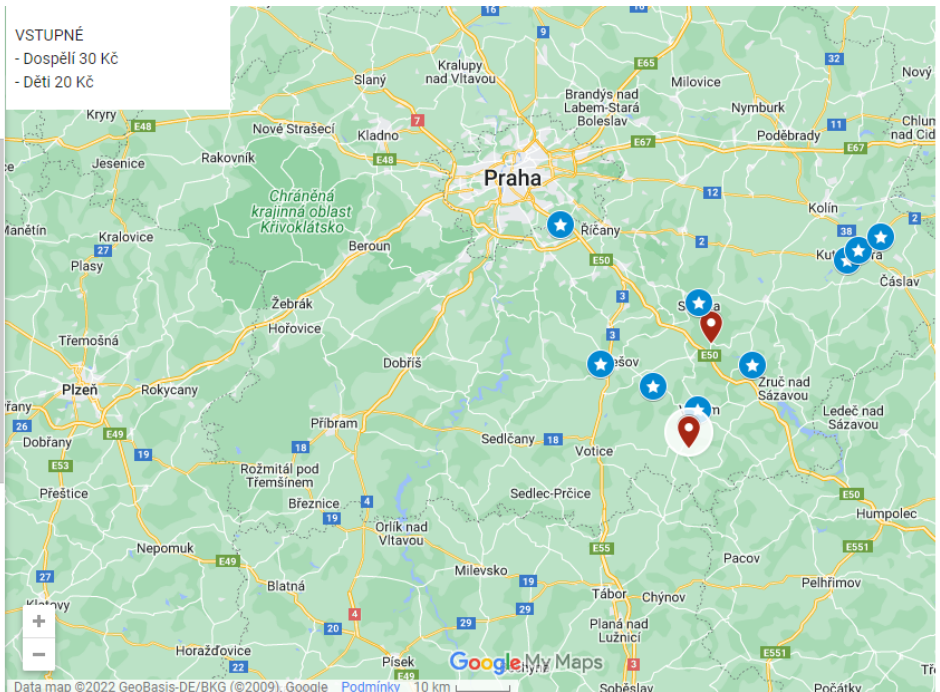
← **Blaník** ↗

popis

První stopy o osídlení Blaníku a jeho okolí sahají do 5. století před naším letopočtem, a i dnes je možné spatřit pozůstatky halštatsko-laténského hradiště na vrcholku hory. První zmínky o Blaníku se však datují do začátku 15. století, kde se v pramenech také píše o stejnojmenném hradu. V této době patřil Blaník Janu Sokolovi z Lamberka a za vlády Václava IV. sem jezdil kázat i mistr Jan Hus, dokud mu to nebylo církví zakázáno. Následující panovník Zikmund předal Blaník i s jeho okolím za husitských válek zástupcům města Tábor, kteří ho vlastnili do roku 1585, „kdy jim bylo zboží odňato a prodáno Janu z Pernštejna.“ Během času národního obrození zažívá Blaník poutě uspořádané baronem Karlem Viliamem, díky jeho spojitosti s legendárním vojskem. Z Blaníku také pochází jeden z kamenů, které tvořily základnu pro nové Národní divadlo položenou roku 1868.

OTEVÍRACÍ DOBA ROZHLEDNY

- Září – duben
- 10:00 – 16:00 (víkendy, státní svátky)
- Květen – červen
- 10:00 – 17:00 (úterý – neděle)
- Červenec – srpen
- 10:00 – 18:00 (úterý – neděle)

22.

← **Hrad Český Šternberk** ↗

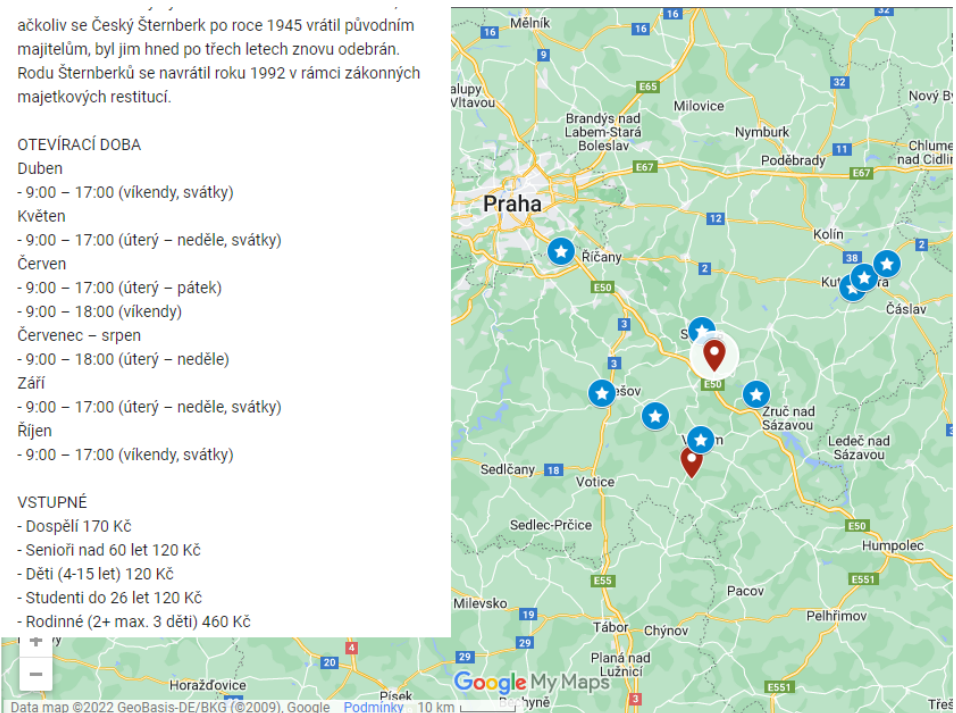
popis

V polovině 13. století nechal Zdeslav z Divišova na břehu Sázavy vybudovat raně gotickou stavbu, kterou pojmenoval dle erbovního znamení Šternberk, což německy znamená hvězda. Již roku 1242 si Zdeslav přivlastnil přízvisko ze Šternberka. Když o pár let později pomohl ubránit Olomouc proti uherskému králi, získal pozemek na Moravě, kde vznikl druhý hrad Šternberk a pro odlišení se ten první začal označovat jako Český Šternberk. Stavba se skládala z válcovité věže, čtverhranné věže s hradbou, paláce a také kaple, která je zřejmě nejstarší známou gotickou kaplí na šlechtickém hrade. V 15. století vlastnil pevnost Zdeněk Konopištský ze Šternberka, kdy byl nejprve příznivcem Jiřího z Poděbrad, ale poté se stal jeho nepřítelem, když se roku 1465 postavil do čela zelenohorské jednoty. Za třicetileté války v roce 1627 se Českého Šternberka zmocnili vzbouření poddaní, zatímco v roce 1648 se početné švédské oddíly na dobře opevněný hrad, obsazený silnou císařskou posádkou, zaútočit ani nedovázily. Od roku 1712 patřil hrad rodu z Götzenů poté, co vymířili pánové Holičtí ze Šternberka. Za doby tohoto rodu byl postaven barokní dolní zámek na předhradí, který sloužil jako sídlo úřednické správy. Český Šternberk získal zpět Zdeněk Konopištský ze Šternberka roku 1841. V období druhé světové války byla stavba zkonfiskována Němci, a

ačkoliv se Český Šternberk po roce 1945 vrátil původním majitelům, byl jim hned po třech letech znovu odebrán. Rodu Šternberků se navrátil roku 1992 v rámci zákonných majetkových restitucí.

- OTEVÍRACÍ DOBA**
- Duben
 - 9:00 – 17:00 (víkendy, svátky)
 - Květen
 - 9:00 – 17:00 (úterý – neděle, svátky)
 - Červen
 - 9:00 – 17:00 (úterý – pátek)
 - 9:00 – 18:00 (víkendy)
 - Červenec – srpen
 - 9:00 – 18:00 (úterý – neděle)
 - Září
 - 9:00 – 17:00 (úterý – neděle, svátky)
 - Ríjen
 - 9:00 – 17:00 (víkendy, svátky)

- VSTUPNÉ**
- Dospělí 170 Kč
 - Senioři nad 60 let 120 Kč
 - Děti (4-15 let) 120 Kč
 - Studenti do 26 let 120 Kč
 - Rodinné (2+ max. 3 děti) 460 Kč

23.

← Zámek Kácov

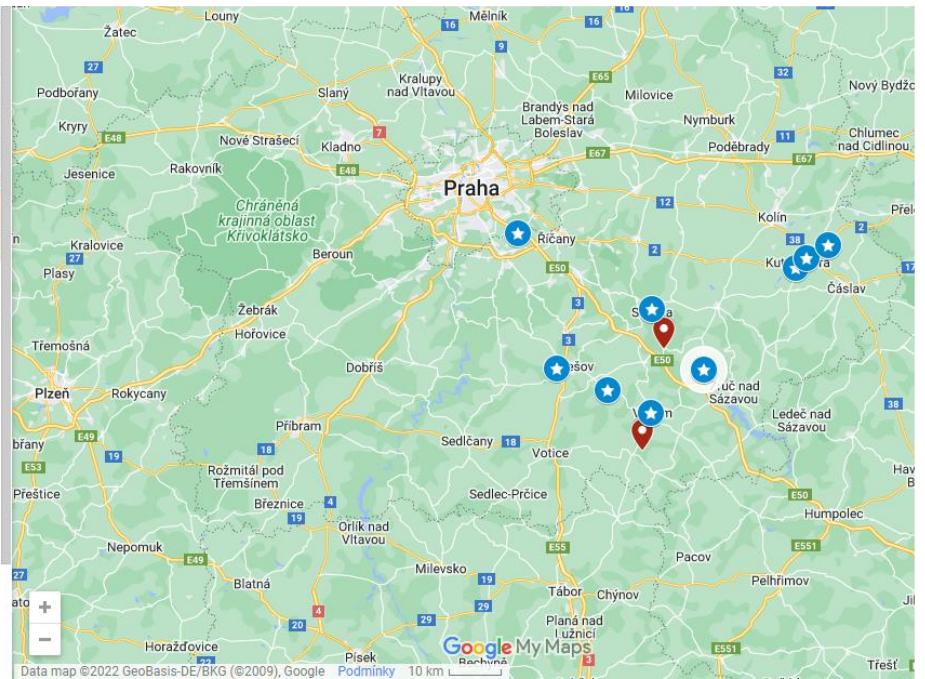
název
Zámek Kácov

popis
Momentálně prochází zámek Kácov rekonstrukcí a je veřejnosti uzavřen.

Podrobnosti z Map Google
Kácov 1, 285 09 Kácov
+420 327 324 204
www.zamek-kacov.cz

4.1 ★★★★★ ⓘ

Zobrazit v Mapách Google

24.

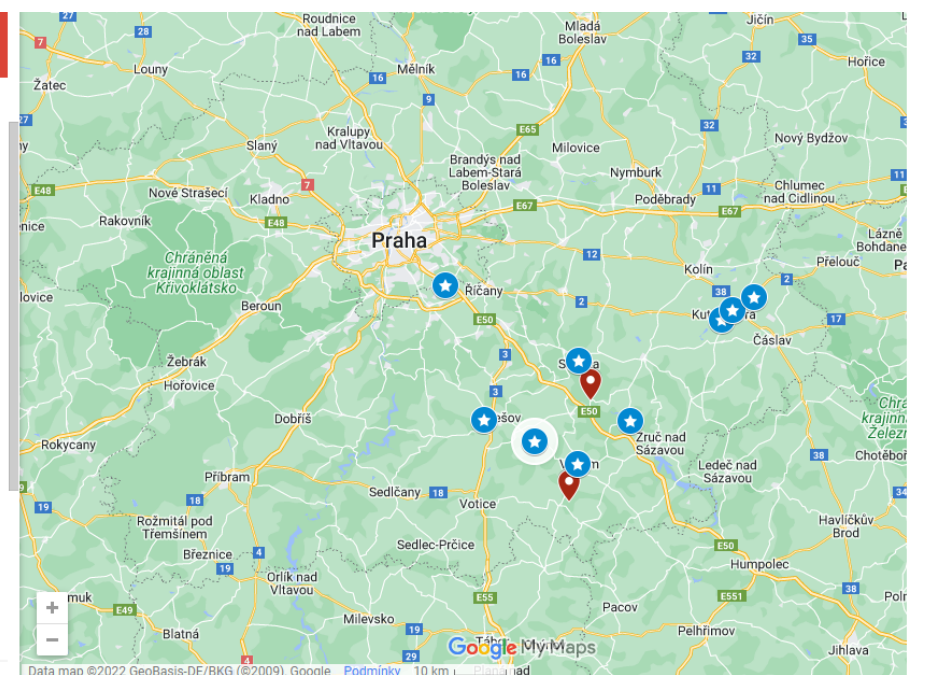
← Zámek Jemniště

název
Zámek Jemniště

popis
Focení není během prohlídek interiérů povoleno.

OTEVÍRACÍ DOBA
Duben – květen
- 10:00 – 16:30 (víkendy, svátky)
Červen
- 10:00 – 17:30 (úterý – neděle)
Červenec – srpen
- 9:00 – 18:30 (každý den)
Září
- 10:00 – 17:30 (úterý – neděle)
Říjen
- 10:00 – 17:30 (víkendy, svátky)

VSTUPNÉ
- Dospělí 180 Kč
- Děti (6-14 let) 100 Kč
- Studenti a senioři 145 Kč
- Rodinné (1 dítě + 2 dospělí) 410 Kč
- Rodinné (2 děti + 2 dospělí) 480 Kč

25.

← **Zámek Konopiště** ↗

popis

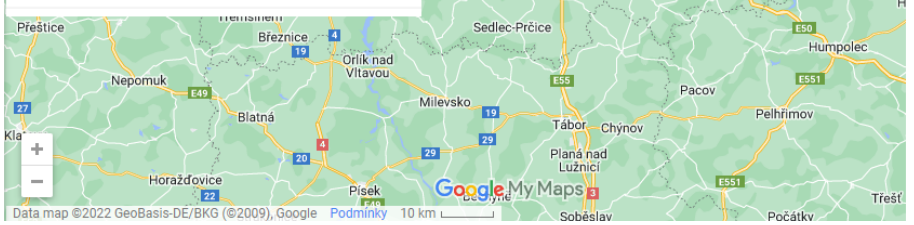
OTEVÍRACÍ DOBA
 Otevírací doba se každý rok mění v závislosti na svátcích a potřebných údržbách hradu. Niže uvedené informace jsou pouze orientační.

SALONY JIŽNÍHO KŘÍDLA ZÁMKU + SALONY SEVERNÍHO KŘÍDLA
 Duben – květen
 - 10:00 – 16:00 (úterý – neděle)
 Červen – srpen
 - 10:00 – 17:00 (úterý – neděle)
 Září
 - 10:00 – 16:00 (úterý – neděle)
 Říjen
 - 10:00 – 15:00 (úterý – neděle)
 Listopad
 - 10:00 – 15:00 (víkendy)

SOUKROMÉ POKOJE RODINY FRANTIŠKA FERDINANDA D'ESTE + LOVECKÁ TRASA
 Duben – květen
 - 10:00 – 16:00 (úterý – neděle)
 Červen – srpen
 - 10:00 – 17:00 (úterý – neděle)
 Září
 - 10:00 – 16:00 (úterý – neděle)
 říjen

Říjen
 - 10:00 – 15:00 (úterý – neděle)

VSTUPNÉ
 Salony jižního křídla zámku + salony severního křídla
 - Dospělí 240 Kč
 - Děti do 6 let zdarma
 - Studenti do 18 let 100 Kč
 - Senioři a studenti (18-25 let) 190 Kč
 Soukromé pokoje rodiny Františka Ferdinanda d'Este
 - Dospělí 330 Kč
 - Děti do 6 let zdarma
 - Studenti do 18 let 130 Kč
 - Senioři a studenti (18-25 let) 260 Kč
 Lovecká trasa
 - Dospělí 280 Kč
 - Děti do 6 let zdarma
 - Studenti do 18 let 110 Kč
 - Senioři a studenti (18-25 let) 220 Kč

26.

← **Sázavský klášter, poutní míst...** ↗

Sázavský klášter, poutní místo sv. Prokopa

popis

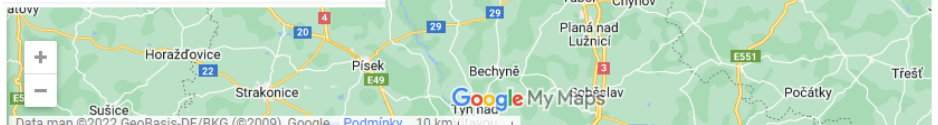
OTEVÍRACÍ DOBA
 Otevírací doba se každý rok mění v závislosti na svátcích a potřebných údržbách kláštera. Niže uvedené informace jsou pouze orientační.

SVATOPROKOPSKÁ SÁZAVA
 Leden – březen
 - ZAVŘENO
 Duben
 - 10:00 – 15:30 (víkendy)
 Květen
 - 10:00 – 15:35 (úterý – neděle)
 Červen
 - 10:00 – 16:45 (úterý – neděle)
 Červenec – srpen
 - 10:00 – 17:00 (úterý – neděle)
 Září
 - 10:00 – 15:35 (úterý – neděle)
 Říjen
 - 10:00 – 15:35 (víkendy)

KLÁŠTERNÍ ZAHRADA
 Leden – březen
 - ZAVŘENO

Duben
 - 10:00 – 16:00 (úterý – neděle)
 Květen
 - 10:00 – 16:00 (úterý – neděle)
 Červen
 - 10:00 – 17:00 (úterý – neděle)
 Červenec – srpen
 - 10:00 – 18:00 (úterý – neděle)
 Září – říjen
 - 10:00 – 16:00 (úterý – neděle)
 Listopad
 - 10:00 – 14:00 (úterý – neděle)
 Prosinec
 - 10:00 – 13:00 (úterý – neděle, kromě svátků)

VSTUPNÉ
 Svatoprokopská Sázava
 - Dospělí 150 Kč
 - Děti do 6 let zdarma
 - Studenti do 18 let 60 Kč
 - Studenti (18-25) 120 Kč
 - Senioři nad 65 let 120 Kč
 Vstup do zahrady zdarma.

27.

← Chrámsvaté Barbory v Kutné ...

- Studenti (15-26 let) 230 Kč
- Děti (6-15 let) 95 Kč
- Děti do 6 let zdarma

Chrámsvaté Barbory v Kutné Hoře

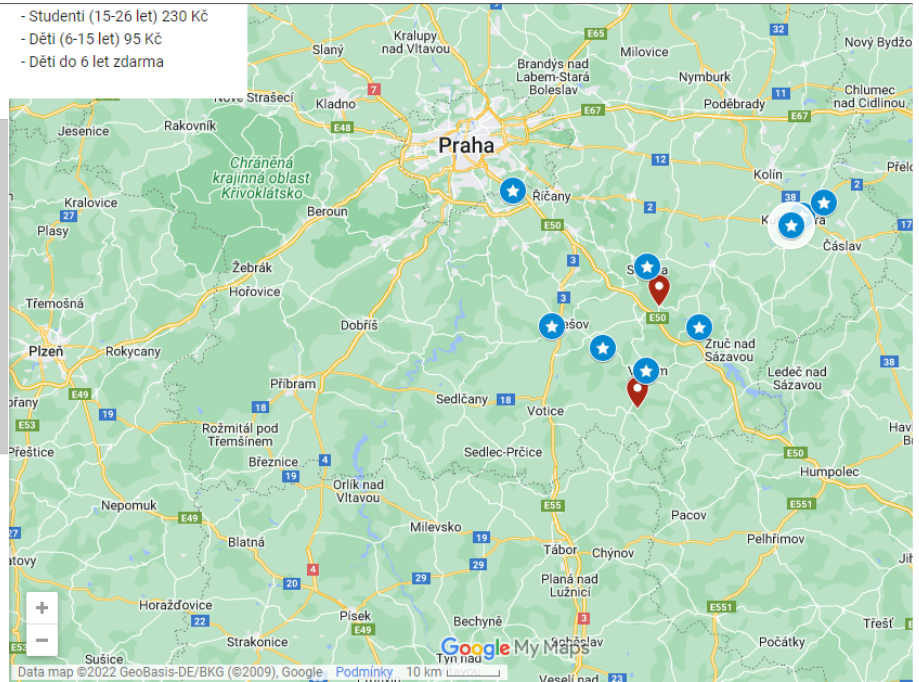
popis

OTEVÍRACÍ DOBA

- Leden – únor
- 10:00 – 16:00 (úterý – neděle)
- Březen
- 10:00 – 17:00 (každý den)
- Duben – září
- 9:00 – 18:00 (každý den)
- Ríjen
- 10:00 – 17:00 (každý den)
- Listopad – prosinec
- 10:00 – 16:00 (úterý – neděle, kromě svátků)

VSTUPNÉ

- Chrámsvaté Barbory
- Dospělí 160 Kč
- Senioři nad 65 let 120 Kč
- Studenti (15-26 let) 120 Kč
- Děti (6-15 let) 50 Kč
- Děti do 6 let zdarma
- Okruh chrám sv. Barbory + katedrála Nanebevzetí Panny Marie a sv. Jana Křtitele a kostnice v Sedlci
- Dospělí 300 Kč
- Senioři nad 65 let 230 Kč

28.

← Katedrála Nanebevzetí Panny...

název
Katedrála Nanebevzetí Panny Marie a sv. Jana Křtitele

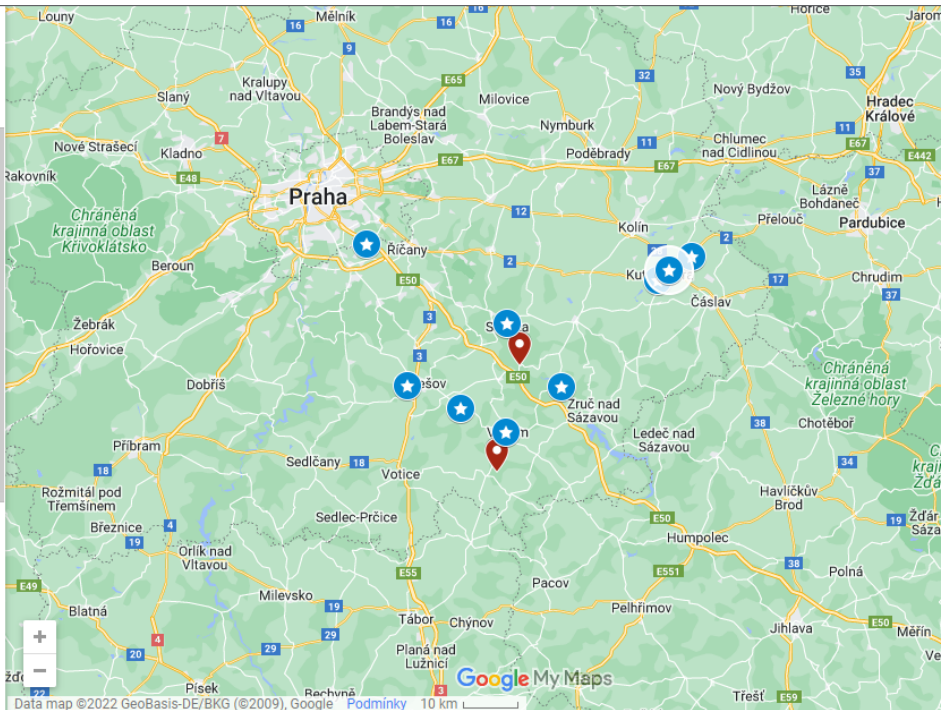
popis

OTEVÍRACÍ DOBA

- Březen – říjen
- 9:00 – 18:00 (pondělí – sobota)
- 11:00 – 18:00 (neděle)
- Listopad – únor
- 10:00- 16:00 (úterý – sobota)
- 11:00 – 16:00 (neděle)

VSTUPNÉ

- Katedrála + kostnice
- Dospělí 160 Kč
- Senioři nad 65 let 120 Kč
- Studenti (15-26 let) 120 Kč
- Děti (6-15 let) 50 Kč
- Děti do 6 let zdarma
- Okruh chrám sv. Barbory + katedrála Nanebevzetí Panny Marie a sv. Jana Křtitele a kostnice v Sedlci
- Dospělí 300 Kč
- Senioři nad 65 let 230 Kč
- Studenti (15-26 let) 230 Kč
- Děti (6-15 let) 95 Kč
- Děti do 6 let zdarma

29.

← Zámek Kačina ↗

popis

OTEVÍRACÍ DOBA

Duben
- 9:00 – 17:00 (víkendy, státní svátky)

Květen – září
- 9:00 – 17:00 (každý den, státní svátky)

Říjen
- 10:00 – 17:00 (víkendy, státní svátky)

Prosinec
- 10:00 – 17:00 (víkendy, státní svátky)

VSTUPNÉ

Výstavní patro

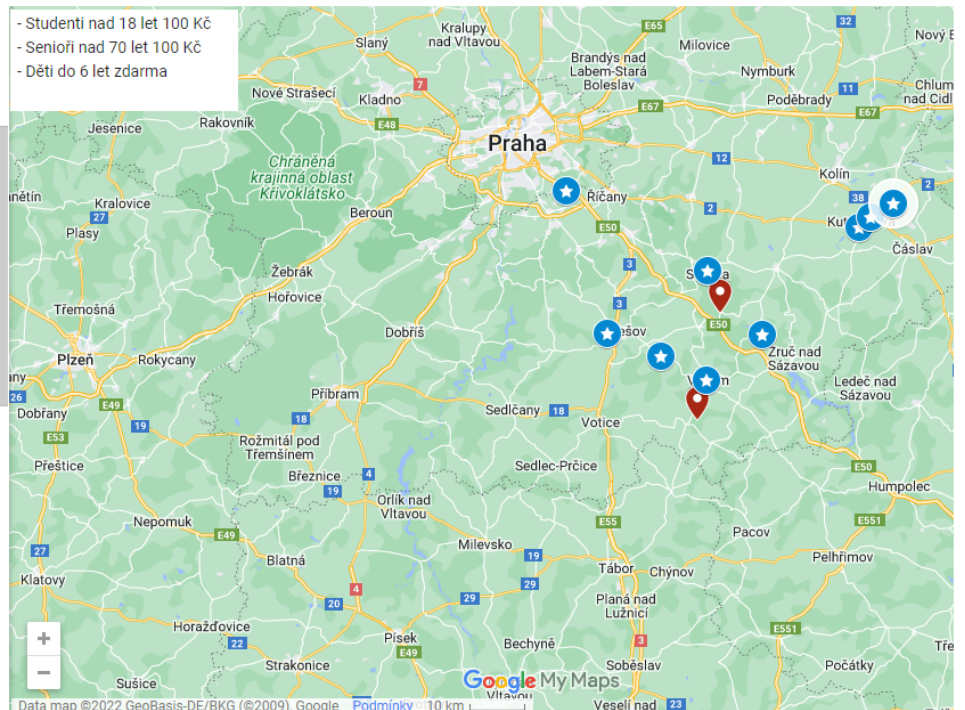
- Dospělí 100 Kč
- Studenti do 18 let zdarma
- Studenti nad 18 let 70 Kč
- Senioři nad 70 let 70 Kč
- Děti do 6 let zdarma

Život pod schody – zázemí služebnictva

- Dospělí 100 Kč
- Studenti do 18 let zdarma
- Studenti nad 18 let 70 Kč
- Senioři nad 70 let 70 Kč
- Děti do 6 let zdarma

13 Chotkovských komnat

- Dospělí 150 Kč
- Studenti do 18 let 100 Kč

30.

← Průhonický zámek s parkem ↗

popis

OTEVÍRACÍ DOBA

PRŮHONICKÝ PARK

Leden – únor
- 8:00 – 17:00 (každý den)

Březen
- 7:00 – 18:00 (každý den)

Duben
- 7:00 – 19:00 (každý den)

Květen – září
- 7:00 – 20:00 (každý den)

Říjen
- 7:00 – 19:00 (každý den)

Listopad – prosinec
- 8:00 – 17:00 (každý den)

PRŮHONICKÁ BOTANICKÁ ZAHRADA

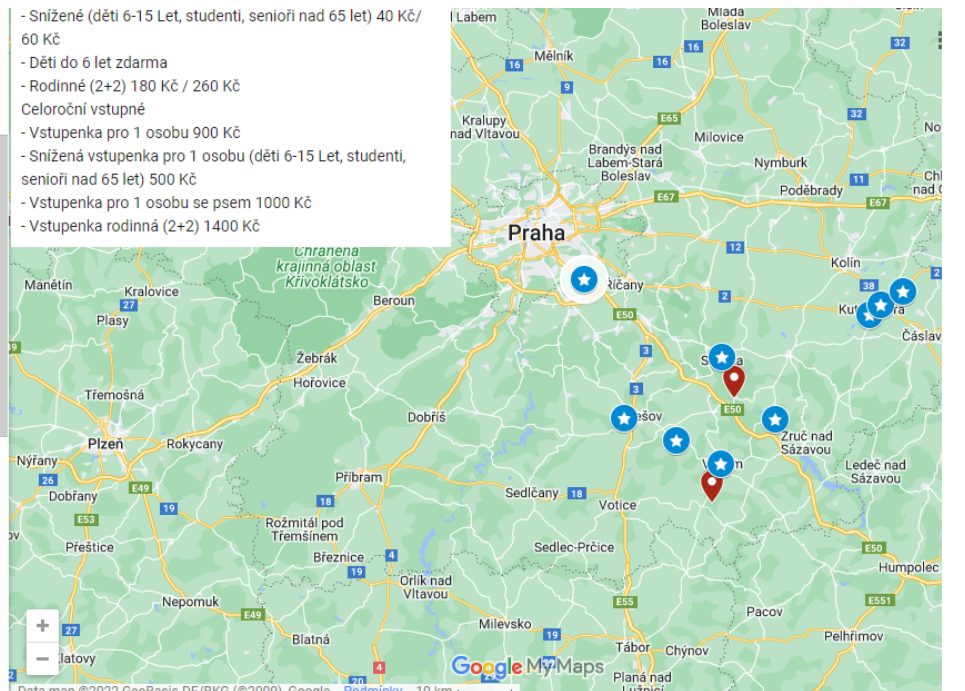
Duben – září
- 9:00 – 17:00 (úterý – neděle)

Říjen – březen
- ZAVŘENO

VSTUPNÉ

Denní vstupné – sezóna vedlejší (listopad – březen)/
sezóna hlavní (duben – říjen)

- Plně 70 Kč / 100 Kč
- Snižené (dětí 6-15 let, studenti, senioři nad 65 let) 40 Kč/

31.

← Zámek Vlašim
📍

popis

OTEVÍRACÍ DOBA
 Březen – červen
 - 9:00 – 16:00 (úterý – neděle)
 Červenec – srpen
 - 9:00 – 17:00 (každý den)
 Září – prosinec
 - 9:00 – 16:00 (úterý – neděle)

VSTUPNÉ
 Muzeum + Auerspergové
 - Dospělí 80 Kč
 - Senioři 60 Kč
 - Děti do 26 let 45 Kč
 - Rodina 180 Kč
 Muzeum
 - Dospělí 60 Kč
 - Senioři 40 Kč
 - Děti do 26 let 15 Kč
 - Rodina 130 Kč
 Auerspergové
 - Dospělí 20 Kč
 - Senioři 20 Kč
 - Děti do 26 let 15 Kč
 - Rodina 50 Kč
 Výstava
 - Dospělí 20 Kč

32.

☰ Mapa pověstí Středočesk...
🔍
⋮

Střední Čechy – jih

Střední Čechy – severozápad – Polabí

⌵

- 📍 Mělník
- 📍 Hrad Kokořín
- ★ Chata Bohumila Hrabala
- ★ Lázeňská kolonáda Poděbrady
- ★ Zámek Mnichovo Hradiště
- ★ Hrad Mladá Boleslav
- ★ Pokličky
- ★ Soutok Labe a Vltavy
- ★ Zámek Nelahozeves
- ★ Zámek Kosmonosy
- ★ Regionální muzeum Mělník - Skalní obydlí

Vytvořeno pomocí služby Moje mapy Google

← Mělník →

popis

Mělník má bohatou historii, která se datuje do 9. století, kdy zde sídlil slovanský kmen Pšovánů. Pšované se stali součástí Přemyslovského panství poté, co si Bořivoj vzal Ludmilu, dceru posledního knížete Pšovánů. Do 10. století zde stál dřevěný hrad Pšov, který byl poté nahrazen novým románským hradem Mělník.

Mělník získává status města za vlády Přemysla Otakara II. Roku 1274. Ve 14. století povzněl Karel IV. mělnické vinařství, kdy kolem roku 1350 nechal dovážet burgundskou révu. Za dob jeho vlády byl Mělník oficiálně prohlášen za královské věnné město. Ve 13. až 14. století se také budovalo spleť podzemí nacházející se pod historickým centrem města. Součástí podzemí je i studna, díky které měli měšťané přímý přístup k pitné vodě. V dnešní době je vstup do podzemí možný s kvalifikovaným průvodcem. Na náměstí byl vyhlouben sklem vyplněný otvor, který ukazuje, kde se studna nachází a na okraji jsou vyryty i její rozměry.

OTEVÍRACÍ DOBA MĚLNICKÉHO PODZEMÍ

Možnost prohlídek denně kromě 24. 12. – 26. 12. a 1. 1.

Duben – září

- 10:00, 11:00, 12:00, 12:45

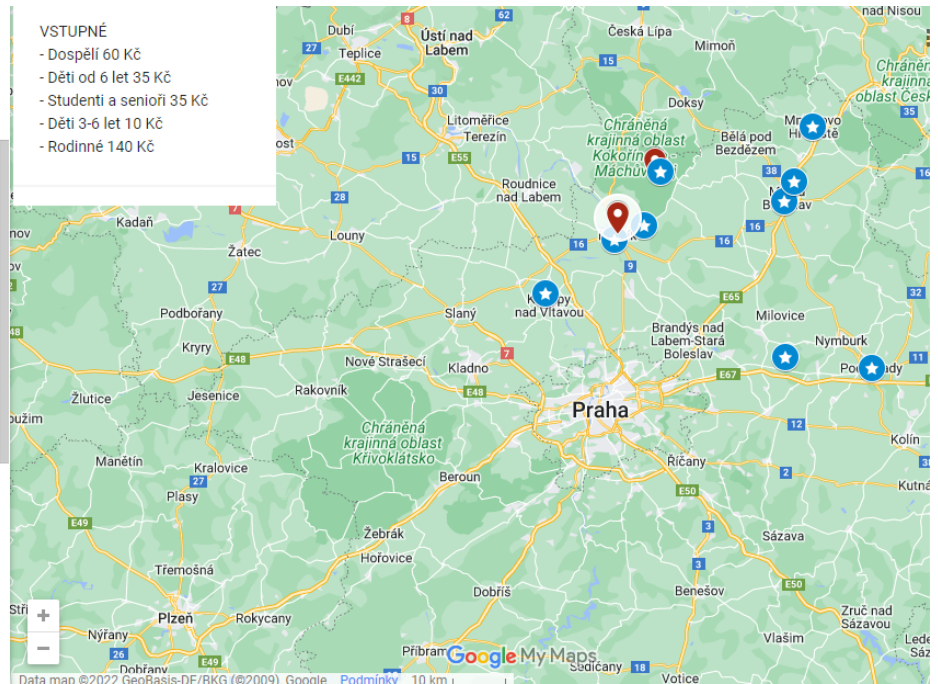
- 14:00, 15:00, 16:00, 17:00

Ríjen – březen

- 11:00, 12:00, 12:45, 14:00, 15:00, 16:00

VSTUPNÉ

- Dospělí 60 Kč
- Děti od 6 let 35 Kč
- Studenti a senioři 35 Kč
- Děti 3-6 let 10 Kč
- Rodinné 140 Kč

← Hrad Kokořín →

popis

Hrad nechal roku 1320 vystavět Hynek Berka z Dubé a rodu Berků patřil patrně až do 1426, kdy stavba přešla do vlastnictví Aleše Škopka z Dubé. Ten se radil mezi odpůrci husitství, a proto byl v době husitských válek Kokořín dobyt a poničen. Po této události vystřídal hrad mnoho majitelů a kvůli zvyšujícím se nárokům na bydlení byl již roku 1544 považován za neadekvátní a pustnul. V průběhu 16. století zde našla útočiště lupičská banda a Kokořín se do vlastnictví Berků z Dubé vrátil na počátku 17. století. Stalo se tak pouze na krátkou dobu, neboť jim byl veškerý majetek kvůli podílu na stavovském povstání roku 1620 zabaven.

Po smrti Albrechta z Valdštejna, který hrad koupil po bitvě na Bílé hoře, byl Kokořín panovníkem předán generálovi Janu Böckovi. Po třicetileté válce byl Kokořín z příkazu císaře Ferdinanda III. zařazen mezi hrady, které se již nesměly opravovat, aby nemohly v případě války posloužit jako opěrný bod nepříteli. Na konci 19. století byla tehdejší zřícenina hradu společně s panstvím prodána Václavu Špačkovi, který započal roku 1911 s rozsáhlými rekonstrukcemi, jež byly dokončeny o sedm let později pod dohledem jeho syna Jana Špačka. Jednalo se o jednu z posledních romantických přestaveb v Čechách, avšak ve výsledku se hrad proměnil spíše v památník rodiny. Po roce 1950, na základě zákonů o pozemkové reformě, přešel hrad

do držení státu. Teprve v roce 2006 se po vleklých restitučních sporech vrátil do rukou dědiců rodu Špačků.

OTEVÍRACÍ DOBA

Duben

- 9:00 – 16:00 (víkendy)

Květen

- 9:00 – 16:00 (úterý – neděle)

Červen – srpen

- 9:00 – 17:00 (úterý – neděle)

Září

- 9:00 – 16:00 (úterý – neděle)

Ríjen

- 9:00 – 16:00 (víkendy)

VSTUPNÉ

Okruh Starý palác, ochozy a vyhlídka z věže

- Dospělí 100 Kč

- Studenti (15-26 let) 70 Kč

- Důchodci nad 65 let 70 Kč

- Děti do 6 let zdarma

- Děti do 15 let 60 Kč

- Rodinné (2+2) 200 Kč

Samostatná vyhlídka z věže

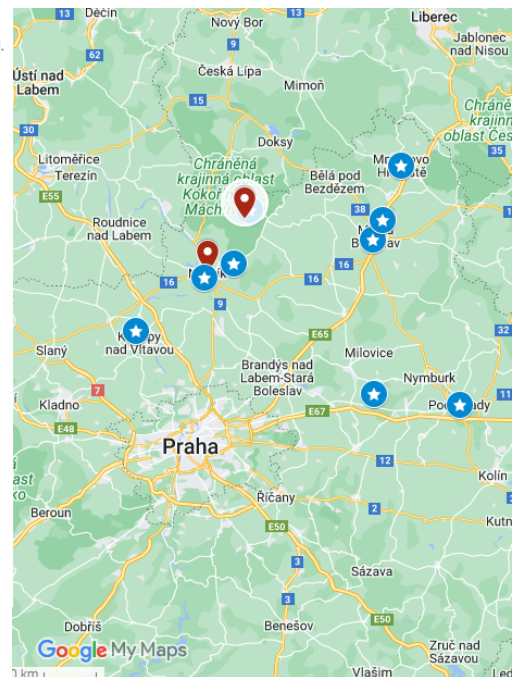
- Dospělí 50 Kč

- Studenti (15-26 let) 50 Kč

- Důchodci nad 65 let 50 Kč

- Děti do 6 let zdarma

- Děti do 15 let 30 Kč

35.

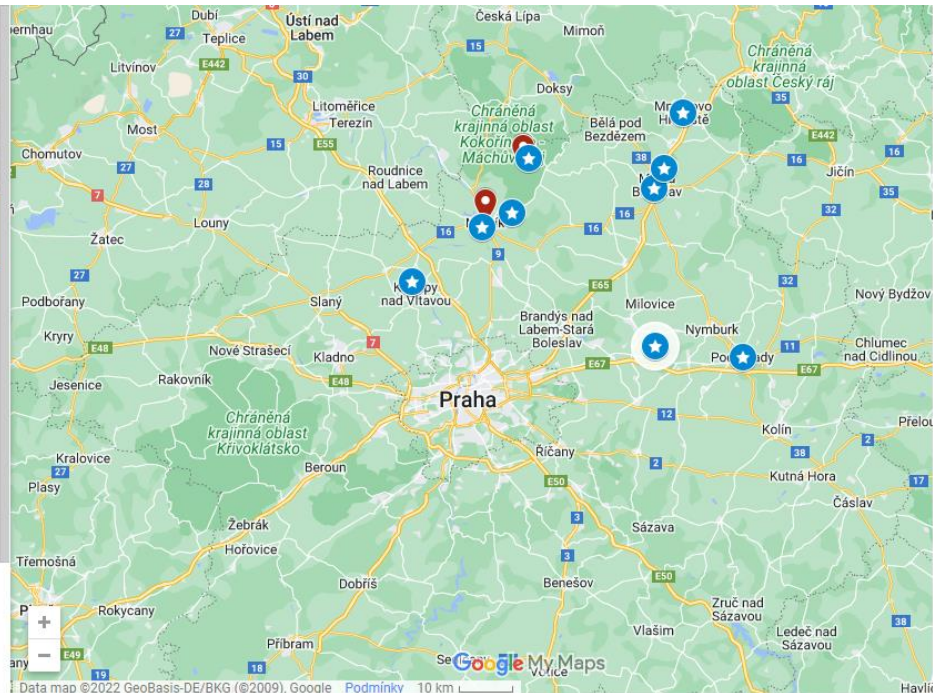
← Chata Bohumila Hrabala →

název
Chata Bohumila Hrabala

popis
Chata prochází rekonstrukcí a v současnosti je veřejnosti vstup zakázán. Oficiální otevření je plánováno na rok 2024. Kolem chaty však vede naučná stezka Bohumila Hrabala.

Podrobnosti z Map Google
Kersko 274, 289 12 Hradištko
www.polabskemuzeum.cz

4.3 ★★★★★ ⓘ

36.

← Zámek Mnichovo Hradiště →

popis
OTEVÍRACÍ DOBA
Otevírací doba se každý rok mění v závislosti na svátcích a potřebných údržbách zámku. Niže uvedené informace jsou pouze orientační.

Leden – březen
- ZAVŘENO
Duben
- 8:45 – 15:00 (víkendy)
Květen – září
- 8:45 – 16:00 (úterý – neděle)
Říjen
- 8:45 – 15:00 (víkendy)
Listopad – prosinec
- ZAVŘENO

VSTUPNÉ
Zámecké interiéry
- Dospělí 170 Kč
- Děti do 6 let zdarma
- Studenti do 18 let 70 Kč
- Studenti (18-25 let) 140 Kč
- Senioři nad 65 let 140 Kč
Divadlo a Svatá aliance
- Dospělí 160 Kč
- děti do 6 let zdarma

- Studenti do 18 let 60 Kč
- Studenti (18-25 let) 130 Kč
- Senioři nad 65 let 130 Kč
- Kostel a kaple
- Dospělí 100 Kč
- Děti do 6 let zdarma
- Studenti do 18 let 40 Kč
- Studenti (18-25 let) 80 Kč
- Senioři nad 65 let 80 Kč

37.

← Hrad Mladá Boleslav ↗

název
Hrad Mladá Boleslav

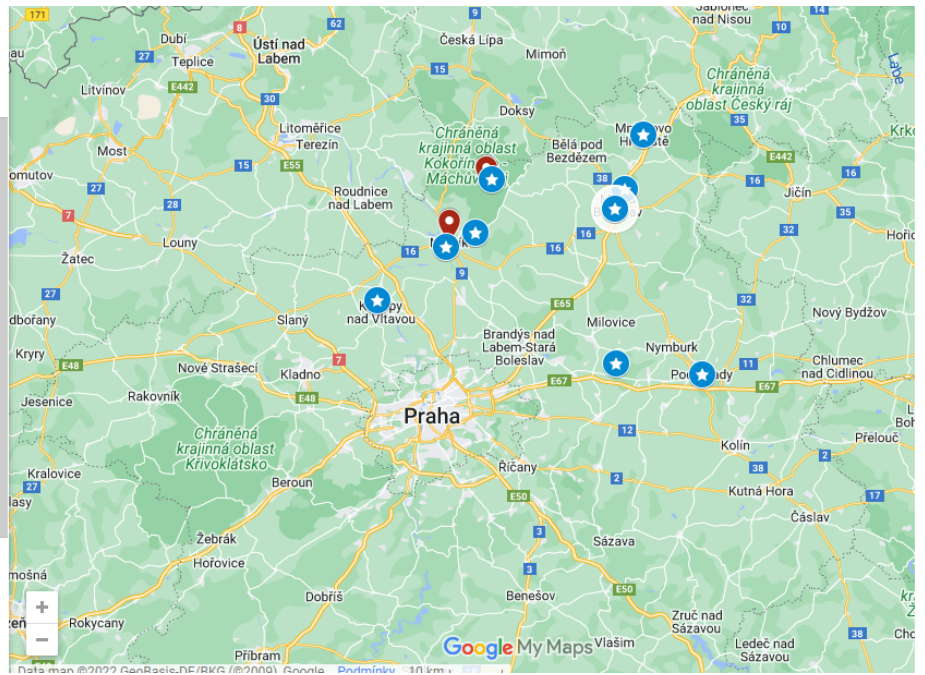
popis
Jedná se o hlavní sídlo muzea Mladoboleslavka a celoročně nabízí různorodé výstavy o historii, literatuře i umění.

OTEVÍRACÍ DOBA
Leden – prosinec
- 9:00 – 17:00 (úterý – pátek)
- 9:00 – 12:00, 12:30 – 17:00 (vikendy)

VSTUPNÉ
- Dospělí 80 Kč
- Děti (6-15 let), studenti 50 Kč
- Senioři 50 Kč
- Rodinné (2 + max. 3 děti) 200 Kč

Podrobnosti z Map Google

Staroměstské nám. 55, 293 80 Mladá Boleslav
+420 326 325 616
www.muzeummb.cz

38.

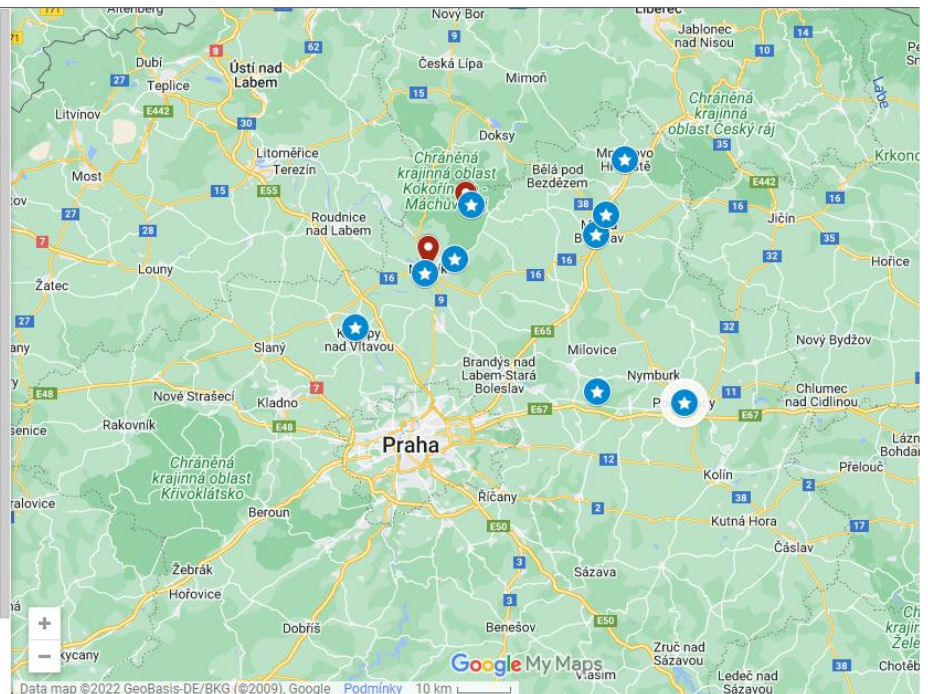
← Lázeňská kolonáda Poděbrady ↗

název
Lázeňská kolonáda Poděbrady

popis
Lázně Poděbrady nabízející wellness pobyty a lázeňské procedury zaměřující se především na srdeční choroby. Součástí areálu je také lázeňský park s kolonádou, kde mohou návštěvníci zavítat do některé z kaváren.

Podrobnosti z Map Google

290 01 Poděbrady
[Zobrazit v Mapách Google](#)

39.

← Pokličky →

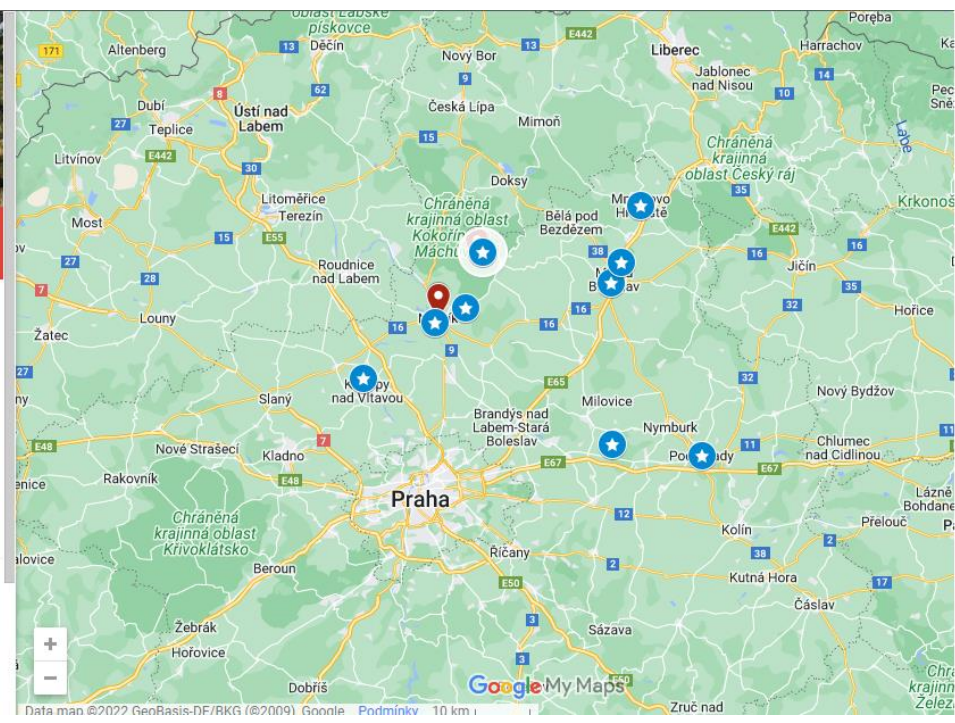
název
Pokličky

popis
Pískovcové skalní útvary Pokličky vznikaly zvětráváním a erozí, a dnes se připodobňují ke tvaru houby. Tento přírodní útvar se pyšní ve znaku CHKO Kokořínsko a vedou k němu dvě turistické trasy – červená od hradu Kokořín a modrá z města Mšeno.

Podrobnosti z Map Google

277 35 Mšeno

4.7 ★★★★★ ⓘ

40.

← Soutok Labe a Vltavy →

název
Soutok Labe a Vltavy

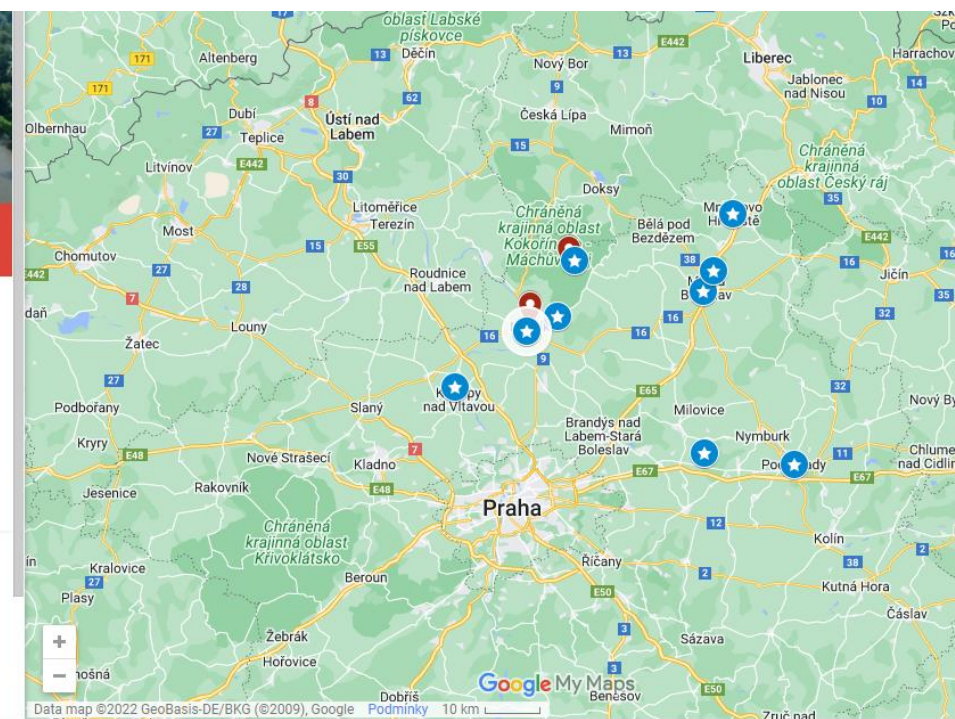
popis
V historické části města Mělník se nachází vyhlídka na soutok Labe a Vltavy společně s vinicemi. Během léta je možné se projet parníkem po řece nebo si zařídit let balónek nad soutokem a okolím.

Podrobnosti z Map Google

sady Na Polabí 413/2, 276 01 Mělník

4.6 ★★★★★ ⓘ

Zobrazit v Mapách Google

41.

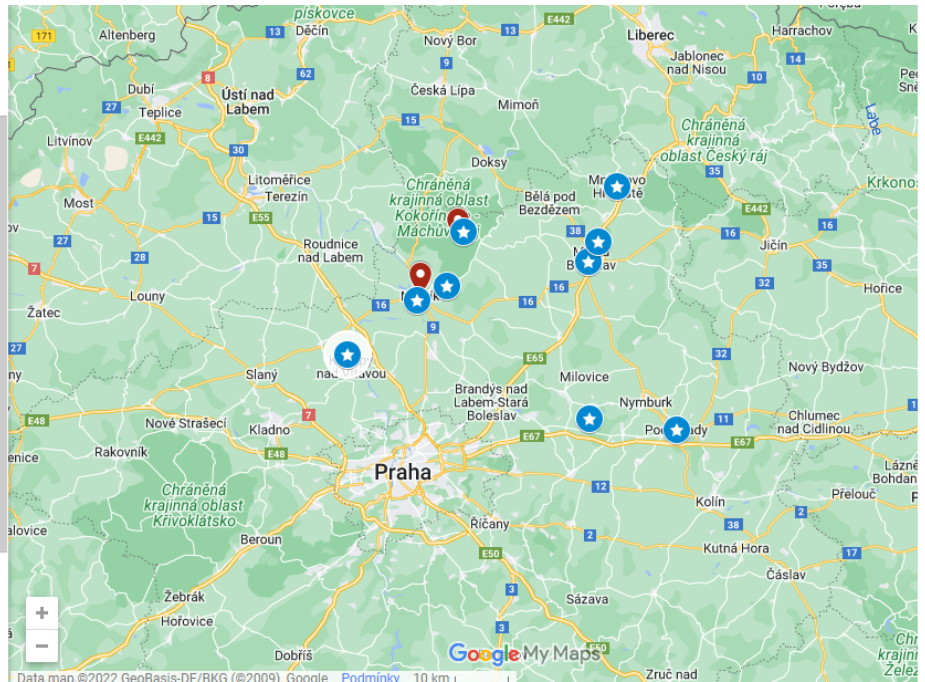
← Zámek Nelahozeves →

název
Zámek Nelahozeves

popis
OTEVÍRACÍ DOBA
Konec března – říjen
- 9:00 – 17:00 (úterý – neděle)

VSTUPNÉ
Prohlídka zámku Nelahozeves
- Dospělí 150 Kč
- Senioři, studenti 100 Kč
- Děti 100 Kč
- Rodinné (2+2) 360 Kč
Dětská prohlídka: Objevování Lobkowiczových sbírek
- Jednotně 130 Kč
- Rodina (2+2) 390 Kč

Podrobnosti z Map Google
Nelahozeves 1, 277 51 Nelahozeves
+420 724 557 617
www.lobkowicz.cz

42.

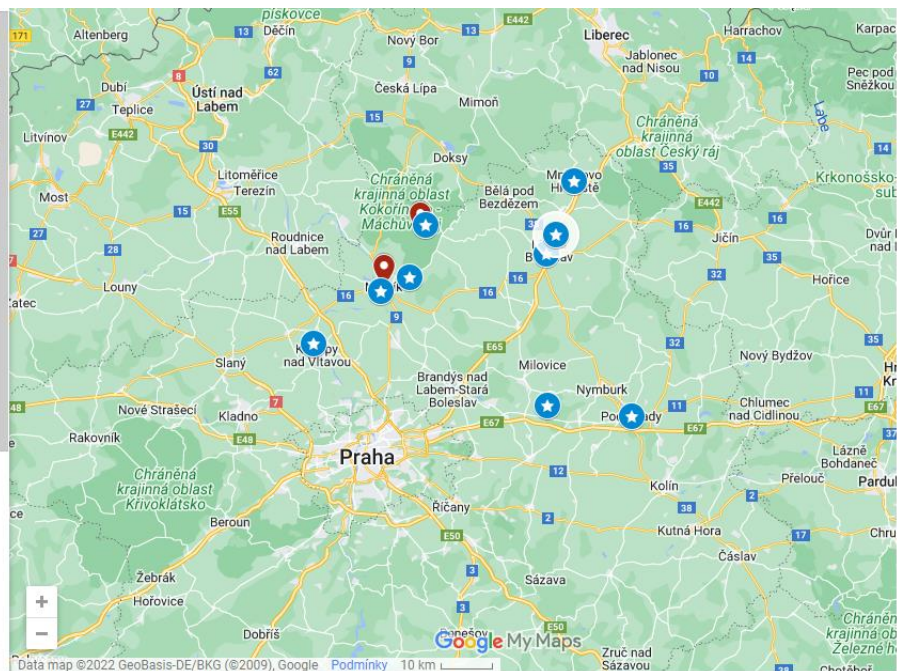
← Zámek Kosmonosy →

název
Zámek Kosmonosy

popis
Na zámku Kosmonosy sídlí muzeum Kosmonosy společně se základní školou. Muzeum nabízí dlouhodobé výstavy o historii města, umění i technologie.

OTEVÍRACÍ DOBA MUZEA
Červenec – září
- 14:00 – 17:00 (víkendy)

VSTUPNÉ
- Plně 10 Kč
- Snižené 5 Kč

← Regionální muzeum Mělník - ...
📍

název
Regionální muzeum Mělník - Skalní obydlí

popis
Skalní obydlí ve Lhotce je jedno z velkého množství skalních obydlí, která se na Kokořínsku nachází. Byt se skládá ze světnice a chlíva, kde stojí replika krávy. Pořádají se zde různorodé akce; například strašidelná noc, programy předčítání pro děti nebo ukázky řemesla.

OTEVÍRACÍ DOBA
Květen – září
- 10:00 – 12:00 (čtvrtek – neděle, svátky)
- 13:00 – 17:00 (čtvrtek – neděle, svátky)

VSTUPNÉ
- Základní 20 Kč
- Snížené 10 Kč
- Rodinné (2+2) 40 Kč

Podrobnosti z Map Google

Lhotka 1, 277 31 Lhotka
+420 315 630 936